Londyn, piątek, dnia 1 października. Kom. ang. wieczorny. Serwis kraj.

Front śródz.: Dziś rano o godz. 8-ej oddz. V-tej armii zajęły Neapol. Więć niem. dywizyj, które broniły miasta, ustąpiło, ale szereg ich najlepszych formacyj, walczących w straży tylnej sojusznicy zupełnie zlikwidowali.- Niemcy walczyli do ostatniego. W atakach uczestniczyło ze strony niem. po 17 czołgów. Oddz. sojusz. wypierały Niemców poza rzekę, zanim jeszcze zdołali mosty wysadzić, w jednym tylko przypadku eksplozja nastąpiła tak wcześnie, że pochód sojuszników musiał ulec wstrzymaniu. W Pompei większość miasta zrujnowana, jedynie ruiny starożytne nie poniosły szkód.- Dalej wgłąb terenu oddz. ameryk. opanowały Avellino. Co do VIII-ej armii kom. stwierdza jedynie, że posuwa się naprzód zgodnie z planem.-
Neapol liczący 800.000 mieszkańców jest trzecim z rzędu co do wielkości miastem włoskim, a największym ze wszystkich, opanowanych dotąd przez sojuszników na kontynencie. Będzie on przedstawiał bezcenną wartość, jako baza zaopatrzeniowa dla V-tej armii. Następną linii obrony będzie przypuszczalnie rzeka Volturno, aczkolwiek na tej linii grozi Niemcom oskrzydlenie ze strony prawego skrzydła sojuszników, na którym posuwają się naprzód oddz. ameryk.- Prez. Roosevelt oświadczył, że sojusznicy uczynią wszystko co w ich mocy, by uniknąć walk w Rzymie i oszczędzić zarówno samego miasta, jak i Watykanu. Sojusznicy będą jednak szli naprzód, by uwolnić stolic. Rzymu, oraz papieża. Obecna wojna zawiera elementy, które niewątpliwie upodabniają pod wielu względami do wojen krzyżowych. Jeśli jednak, do jakichś zniszczeń dojdzie, to odpowiedzialność za nie ponosić będą Niemcy.-
Kom. armii jugosłowiańskiej donosi o walkach w pobliżu Splitu. Wzgórza panujące nad miastem są w posiadaniu powstańców. Pozycje pod Lublaną Goricią, Triestem, jak również na froncie czarnogórskim i Hercegowiny są nadal trzymane przez powstańców.-

Rosja : Po ustąpieniu amb.USA.w Moskwie Standleya
został mianowany jego następcą Harriman, który
odegrał czołową rolę w organizacji dostaw ameryk.
na mocy ustawy o sprzedaży i wynajmie materiału
wojennego. Stanowisko, które obejmuje jest wprawdzie
pierwszą dla niego dyplomatyczną funkcją, jednako-
woż dzięki swojej dotychczasowej działalności miał
sposobność zapoznać się zbliska z problemami
obecnej wojny. Dwa lata temu uczestniczył w Mosk-
wie w konferencji przedstawicieli USA., W.Brytanii
i Rosji na temat dostaw dla Rosji.-
Front zach.: Samoloty wywiad. RAF. stwierdziły,
że w Bohum wciąż jeszcze płoną pożary, wywołane
ostatnim nalotem. Trafiono szereg zakładów prze-
mysłowych, m.in. trzy wielkie stalownie.-
Prasa publikuje zdjęcia fotograficzne, wykonane
przez samoloty sojusz. nad Berlinem. Jak się oka-
zuje, w następstwie trzech nalotów, wykonanych
na stolicę Rzeszy ~~w dniu~~ 23.i 31.VIII., oraz 3.IX
ponad sto zakładów przemysł. zostało zniszczonych
bądź silnie uszkodzonych. Między nimi należy wymie-
nić w pierwszym rzędzie zakłady"Daimler-Benz".
Uszkodzono 6 gazowni, zwłaszcza wielkie szkody po-
niosła gazownia w Marienhof. Na przedmieściu Sie-
mensa, zam.przez ćwierć miljona robotników trzy
czwarte zabudowań uległo zniszczeniu.-
Wczoraj w ciągu dnia samoloty RAF. wznieciły pożar
na statku przy wybrzeżach norweskich.-
Atlantyk : Wskutek ataku łodzi podwod. na konwój,
wspomnianego jeszcze w przemówieniu prem.Churchill
zostały zatopione trzy eskortujące okręty, mianowi-
cie : jeden kontrtorpedowiec, jedna korweta i jed-
na fregata. Środki obronne przeciw łodziom podwod.
okazały się b.skuteczne.-
USA.: Kier. produkcji woj. Nelson oświadczył, że
postęp w produkcji w najbliższych miesiącach bę-
dzie przedstawiał decydujące znaczenie dla przebie-
gu wojny. W pierwszym rzędzie chodzi o jednostki
morskie, mające znaczenie przy operacjach desant.,

o lądowe środki transport., oraz samoloty. W czerwcu i lipcu produkcja wykazała spadek,ale obecnie wzrasta ponownie. Mówiąc o produkcji ang. Nelson oświadczył, że dokonywa ona cudów.
Belgia : Przywódca belgijskich hitlerowców, de Grell'a wkroczył do jednego z kościołów wraz ze swymi towarzyszami w hitlerowskich mundurach. Miejscowy proboszcz, stosując się do rozporządzenia władz duchownych, odmówiał udzielenia sakramentu, od których wyłączenia są wszyscy noszący mundury partyjne. wobec odmowy został on przez bande de Grell'a wywleczony z kościoła i pobity.- W następstwie biskup djecezji rzucił na de Grell'a ekskomunikę.-

Londyn, sobota,dnia 2.X.43r. Kom.ang.poranny. Serwis zamorski.

Front środz.: Ameryk."latające fortece" wykonały ze swych baz w Afryce Płn.Zach. wczoraj w ciągu dnia nalot na Monachium. Był to najdalszy ze wszystkich nalotów, wykonany przez lotnictwo Afryki Płn.Zach., a zarazem pierwszy, wykonany stamtąd na Niemcy. Równocześnie druga formacja, złożona z "Liberator'ów" wykonała nalot na zakłady lotnicze Messerschmitta w Wienerneustad. Jak wiadomo,ostatni nalot na tę miejscowość został wykonany 6 tygodni temu również na te same zakłady przez "Liberator'y" z Bliskiego Wschodu. Produkcja wspomnianych zakładów, wytwarzających myśliwce "Me109" jest oceniana na 400 samolotów miesięcznie, co stanowi jedną trzecią całej produkcji niem. myśliwców tego typu.- Obie formacje spotkały się z zaciętym oporem myśliwców niem.-

Z powodu silnego zachmurzenia rezultaty nalotów trudno było stwierdzić.- Zestawienie ładunku bomb, zrzuconych przez lotnictwo ameryk. z Afryki w ciągu ub. 11-stu miesięcy wykazuje najlepiej wzrost intensywności jego ataków. W listopadzie ub.roku lotnictwo to zrzuciło 390 ton bomb, t.zn. mniej niż obecnie w czasie jednego tylko nalotu.
W grudniu cyfra ta wzrosła do tysiąca ton. W maju b.r. zrzucono ponad 6000 ton, w lipcu 13.000 ton, we wrześniu 15.000 ton, t.zn. przeciętnie 500 ton dziennie.-
Lotnictwo sojusz. V-tej armii bombarduje obecnie równoległe drogi kołowe w kier. Averso i Caserta, którymi kolumny npl. uchodzą z pod Neapolu.-
Korespondenci opisują olbrzymi entuzjazm, z jakim ludność Neapolu, która wyległa na ulice po szereg dni trwającym przebywaniu w piwnicach wkraczające oddz. sojusz. Mieszkańcy ściągali poprostu przemocą żołnierzy ang. z pojazdów i nieśli ich na ramionach. Chyba nigdy w życiu żołnierze ang. nie zostali obdarzeni tylu pocałunkami.- Rozbrzmiewały okrzyki : " niech żyje Anglia i Ameryka, nareszcie jesteśmy wolni ! " Żołnierze włoscy z radości strzelali w powietrze. / widać więcej nie potrafią !/.
W samym mieście zniszczony starodawny pałac królewski, oraz szereg innych zabytków. Prace nad przywróceniem portu podjęły technicz.oddz. ang., które swego czasu w rekordowym tempie uporządkowały Tripolis i Benghasi. Należy przypuszczać, że i obecnie szybko wykonają swe trudne zadanie.-
Korespondenci donoszą, że miasto Torre-Annunziata, liczące 25.000 mieszkańców, leży w ruinach.
Na Korsyce koniec kampanii szybko zbliża się.-
Oddz. marokkańskie zdobyły wzgórza panujące nad Bastia i znajdują się w odległ.3-ch mil ang. od miasta.-
Lotnictwo franc. zestrzeliło w ciągu 2-ch dni 17 samolot. niem., m.nimi kilka transportowców.-

Zarząd sojusz. na Sycylii skasował ostat. pozostałość po reżimie faszystowskim w postaci dziesięciu syndykatów robotniczych. Obecnie ustanowiono w to miejsce jedną instytucję lokalną, która koordynuje działalność związków robotniczych, zapewniając robotnikom zupełną swobodę.-

Ocean Spokojny : Oddz. austral. na Nowej Gwinei postępują na Finchhaven z trzech kierunków, zdobywając każdą piędź gruntu w zaciętych walkach.- Jedna z jednostek dotarła już na odległ. pół mili ang. Na 100 mil ang. dalej na zach. dalsze postępy oddz. austral., postępujących od płn.zachod.końca rzeki Malcolm. Zagrożony jest równocześnie Madang, położony jeszcze dalej na płn. zachód.- Lotnictwo sojusz. zaatakowało konwój japon. z 11 statków, płynący cieśnin. Bougainville. Jeden kontrtorpedowiec i dwa statki zaopatrz. zatopiono, jeden dalszy statek uszkodzono.-

Birma : W ub.miesiącu RAF. uszkodziła bądź zniszczyła 55 lokomotyw, ponad 200 wagonów towar., 280 transportowców rzecznych i 600 sampanów / rodzaj tubylczych łodzi/, częściowo z żołnierzami.-

Rosja : Oddz. ros. kontynuują swój pochód na linję kolej. Witebsk-Mohylew-Homel, kryjącą rejon Mińska. Została zajęta miejscowość Czerikow na 15 mil ang. na zach. od Kryczewa, a 50 mil ang. na wschód od Mohylewa. W niektórych miejscach Rosjanie zbliżyli się jednak na 30 mil ang. do Mohylewa i na tak samą odległość do Witebska. Do Homla oddz. ros. przybliżyły się z trzech stron na odległość 12-stu mil ang. W dniu wczorajszym ogółem oswobodzono 450 miejscowości, z czego 340 na Białej Rusi.-

Kom.ros. nie wspomina zupełnie o walkach dalej na południe.- Drugą noc z rzędu lotnictwo sowieckie atakowało węzły kolej. w okręgach Witebska, Orszy, Mohylewa, oraz Dżenkoj na Krymie.-

W dniu wczorajszym zniszczono ogółem 79 czołgów npl. i 59 samolotów.-

Arcybiskup Yorku, powróciwszy z Rosji do Kairu, gdzie zatrzymał się w drodze do Anglii, wygłosił przed przedstawicielami miejscowych organizacyj religijnych sprawozdanie ze swego pobytu w Rosji. Oświadczył on, że przyszłość religii w Rosji jest zabezpieczona i że pozostaje pod wrażeniem żywotności ros. ruchu religijnego.-

<u>Front zach.:</u> Ub.nocy nalot RAF. na Niemcy. Brak jeszcze szczegółów.-
Wczoraj w ciągu dnia naloty na objekty kolej. w płn. Francji.-

<u>USA.:</u> Prez. Roosevelt oświadczył wczoraj na konferencji pras., że wraz z Churchillem opracowywał zasady organizacji lotnictwa cywil. w okresie pojennym. Opierają się one na uznaniu zasady wolności powietrza dla wszystkich narodów.
Sprawy lotnictwa wewnątrz danego kraju będą wchodziły wyłącznie w zakres kompetencji władz krajowych. Jednakowoż poszczególne kraje winny wzajemnie sobie ułatwiać zadanie na zasadach wzajemności. Zdaniem prezydenta, lotnictwo winno być pozostawione inicjatywie prywatnej, a jedynie jej kontrola i koordynacja winna być prowadzona przez czynniki państwowe.-

<u>Anglia :</u> Min.pracy Bevin oświadczył, że strajk robotników zakład. zbroj. w Barrow jest nietylko szkodliwy dla samych robotników i sprzeczny z zasadami, przyjętymi przez ich przedstawicielstwo zawod., ale również nielegalny i będzie zwalczany wszelkimi środkami konstytucyjnymi.-
Robotnicy odbyli czterogodzinną konferencję z przedstawicielami związków zawod., które jak wiadomo są strajkowi przeciwne.-

Londyn, piątek, dnia 1.X.43r. Kom. ang. poranny. Serwis zamorski, oraz franc. serwis europ.

Front środz.: Ameryk. i ang. oddz. V-tej armii postępują koncentrycznie od połud. i połud. wschodu na Neapol. Główna przeszkoda obecnie, to pola minowe, oraz zniszczenia, pozostawione przez Niemców. Wczoraj wieczorem koresp. wojenni donosili, że czołgi V-tej armii wkraczają już do przedmieść Neapolu. Radio Vichy doniosło ub.nocy, że Neapol nie znajduje się już dłużej wewn. strz niem. strefy obronnej. Korespondenci donoszą również, że oddz. V-tej armii wkroczyły do przedmieści Torre-Annunziata.-
Koresp. radia bryt. donosi, że w miarodajnych kołach ang. postępy sojusz. na odcinku Neapolu są określane, jako nader zadawalające, aczkolwiek oczekuje się jeszcze gwałtowniejszych walk na płn. od Neapolu. Włoska ludność cywilna okazuje się wobec aljantów bardzo pomocna, a żołnierze włoscy pilnują linij komunikacyjnych, zwalniając w ten sposób żołnierzy sojusz. na front. Uchodźcy z Neapolu donoszą, że Niemcy grabią miasto w nieprzeważny sposób.-
Ogłoszono urzęd.dane w sprawie strat sojusz., poniesionych pod Salerno między 8-20 września. Wynoszą one : w zabitych, rannych i jeńcach ogółem 8700 ludzi, z czego na Anglików wypada 5200, a na Amerykanów 3500. Te dane zostały ogłoszone w celu sprostowania informacyj niem., podających fantastyczne cyfry. Należy przypomnieć, że w dniu 14 b.m. Niemcy zakomunikowali, że sojusznicza armia inwazyjna rozpoczęła już odwrót z pod Salerno na okrętach, a niem. agencja nazagranicę " Transocean " doniosła, że w tym jednym tylko dniu sojusznicy stracili 20.000 ludzi, z czego połowę zabitych, a drugą połowę jeńców.-
VIII-ma armia bryt. zajęła na wschod. wybrzeżu Manfredonię. Korespondenci donoszą, że nie nawiązano jeszcze kontaktu z nieprzyjacielem poza drobnymi starciami z patrolami spadochroniarzy.-

Od pięciu dni nie było kontaktu z artylerią niem.
Gorączkowe roboty nad restauracją lotnisk pod Foggia.
Kom..dztwa jugosłowiańskiego donosi o wznowieniu atakow powstańców wzdłuż wybrzeża dalmatyńskiego.
Pod Gorycią i Lublaną Niemcy ponieśli ciężkie straty.-
Marszałek Badoglio odbył konferencję na pokładzie pancernika "Nelson" w porcie La Valetta na Malcie z gen.Eisenhoverem, oraz głównodowodzącymi bryt., poczym wczoraj wieczór doniósł o sformowaniu pod swym kierownictwem nowego rządu.-
Szczegóły będą ogłoszone później.-
Władze niem. w Rzymie nakazały wszystkim jeńcom ang., którzy wydostali się na wolność powrót do obozu jeńców, zapewniając im traktowanie zgodnie z prawem międzynarodowym. Jeśli natomiast stawialiby opór, bądź też posiadali przy sobie broń, w takim razie będą traktowani wg.przepisów prawa wojennego, jako dywersanci. W związku z tym rząd ang. oświadczył, że wszyscy jeńcy ang., przebywający we Włoszech korzystają z uprawnień, przewidzianych w konwencji genewskiej z 27.VII.1929 r. i nie mają najmniejszego obowiązku słuchania wspomnianych rozkazów niem., przeciwnie przysługują im nadal wszelkie uprawnienia do traktowania w myśl wspomnianej konwencji. Jedynym obowiązkiem jeńców jest starać się jaknajprędzej się połączyć z siłami bryt.
Posiadanie broni i stawiania oporu jest ich naturalnym uprawnieniem.- Każdy oficer niem., którzyby wspomniane nakazy niem. wykonywał, zostanie przez rząd ang. we właściwym czasie pociągnięty do osobistej odpowiedzialności.-

Jugosławia ; Po powrocie do Kairu król Piotr przyznał na konferencji pras. istnienie różnych odłamów w Jugosławii. Po wojnie naród swobodnie obierze sobie formę rządu.- Bez względu na istniejące różnice każdy odłam, walczący z Niemcami będzie korzystał z poparcia rządu.-

Grecja : Radio tureckie stwierdza, że Niemcom nie powiodło się pozyskać sympatiiGreków. Grecy wiedzą dobrze, że obecne ustępstwa ze strony Niemców nie są następstwem przyjaźni, lecz słabości.- Potępili już oni oddawna Niemców za ich postępowanie.-

Bułgaria : Wdowa po zmarłym królu Borysie, ks. Giowanna jest obecnie w sytuacji więźnia. Odmówiła ona żądaniu rady regencyjnej, by wychowacom jej syna, małoletniego króla Symeona został germanofil.-

Rosja : Oddz. ros. zbliżają się do linii kolej. Witebsk-Mohylew-Homel. Spec. rozkaz Stalina donosi o zajęciu Kryczewa na 50 mil ang. na wsch. od Mohylewa, przyczym zdobyto dużo materiału woj., oraz wzięto licznych jeńców. Dalsze postępy na tym odcinku oznaczają zepchnięcie Niemców na Mińsk, a następnie na dorzecze Prypeci, której bagna stanowią przerwę między płn., a central. i połud. częścią frontu niem. i tymsamym stwarzają istotne trudności w utrzymaniu ciągłości dostaw między tymi częściami frontu ros.-

Na wsch.wybrzeżu Dniepru konsolidacja opanowanych przyczółków. Brak wzmianki o zachod. wybrzeżu Dnierpu. Pod Kijowem koncentruje się artyleria sowiec., bombardując zachod. wybrzeże.

Została opanowana wyspa na środkowym wybrzeżu na środku łożyska naprzeciw Kijowa. W dniu wczorajszym ogółem odzyskano na całym froncie 260 miejscowości, oraz zestrzelono 36 samolotów npl.-

W nocy z środy na czwartek naloty lotnictwa ros. na objekty kolej. pod Witebskiem, Orszą, Mohylewem, oraz Dżenkoj na Krymie. Wszystkie samoloty powróciły.-

Front zach. : W nocy z środy na czwartek nalot RAF. na Zagłębie Ruhry, w pierwszym rzędzie na Bochum, pozatym minowanie wód npl.- 8 samolotów nie powróciło. Bochum, będący ośrodkiem produkcji wysokogatunkowej stali, oraz różnego sprzętu woj. pod-

jęło w znacznej części ponownie produkcję po częściowym usunięciu następstw po poprzednich nalotach.-

Wczoraj w ciągu dnia myśliwce RAF. atakowały komunikac.przybrzeżne i lądowe we Francji płn. i Holandii.-

1.2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12

Londyn, sobota, dnia 2.X.43r. Kom.ang.wieczor. Serwis kraj.

Front zach.: Od dnia wczorajszego Niemcy są dzień i noc bombardowane od południa i zachodu. Po wczorajszym dziennym nalocie ciężkich bombowców ameryk. na Monachium i Wienerneustadt ciężkie bombowce RAF. wykonały ub.nocy nalot na nowy objekt, mianowicie na Hagen, położony na południe od Dortmundu. Wspomniane miasto, liczące 150.000 mieszkańców jest podobnie, jak Bochum ośrodkiem produkcji wielkich ilości stali wysokoprocentowej, której brak Niemcy obecnie szczególnie odczuwają, a ponadto mieści się tam największa w Niemczech fabryka akumulatorów dla łodzi podwodnych. Nalot był silnie skoncentrowany i trwał od godz.21-ej do 21.20. Eskadra RAF. napotkała na silny ogień artylerii p.lotn., oraz liczne reflektory, natomiast obrona myśliwska stosunkowo słaba. Przypuszczalnie w czasie nalotu trafiono elektrownię, gdyż nagle pogasły wszystkie reflektory. Dwa samoloty nie powróciły.- Dziś po połud.ameryk."latające fortece"wykonały nalot na Emden pod osłoną długodystansowych myśliwców ameryk. Ponadto myśliwce RAF. atakowały objekty kolej. na kontynencie.-

Front śródz.: Oddz. sojusz. postępują na wszystkich odcinkach. Oddz.VIII-ej armii opanowały już obecnie cały półwysep Gargano, tworzący ostrogę włoskiego buta. Dalej wgłąb zdobyto San Severo, oraz Lucera. W obecnej chwili oddz. VIII-ej armii znajdują się prawie o 50 mil ang. od niektórych oddz. na prawym skrzydle armii V-tej, licząc odległość w kier. północnym. Niemcy powoli systematycznie cofają się w kier.rzeki Volturno, jednak linja tej rzeki jest narażona na oskrzydlenie ze strony VIII-ej armii.- Korespondenci donoszą, że w czasie odwrotu od Neapolu Niemcy ponieśli ciężkie straty.- Experci sojuszników przewidują, że mimo zniszczeń w Neapolu port zostanie w niezbyt długim czasie przywrócony do stanu, zezwalającego na używanie.-

Kom.kwatery gł.armii jugosłowiańskiej donosi, że energiczny opór oddz. jugosłowiańskich na odcinku Szuszaku i Splitu jest z powodzeniem kontynuowany. Wzdłuż wybrzeża Adriatyku w Dalmacji postępy jugosłowiańskie.-
W nocy z czwartek na piątek nalot ciężkich bombowców RAF. na wyspę Rhodos.-
Francja : Radiostacja algierska skierowała wezwanie do wszystkich Francuzów, rocznika 1943 /?/, by opuszczali swe domy i kryli się po górach, gdyż grozi im branka do Niemiec.-Nie mają ani chwili czasu do stracenia.-
Szwecja : W związku z zapowiedzią dalszych represji wobec Żydów w Danii, narazie wyłączenia ich z wszelkiego udziału w życiu publicznym rząd szwedzki złożył urzęd. protest w Berlinie, podkreślając, że zarządzenie władz niem. może mieć b. poważne skutki w Szwecji. Równocześnie rząd zaofiarował wszystkim uchodźcom z Danii schronienie w swoim kraju.-
Rosja : Radio Moskwa donosi, że w dorzeczu Kubania Niemcy zostali wyrzuceni z trzech umoc. ośrodków oporu.- Na odcinku Homla Rosjanie odzyskali 50 miejscowości, posuwając się o 6-9 mil ang.- Na odcinku Mohylewa odzyskano 270 miejscowości, postępując o 6-7 mil ang. W ten sposób w ciągu 2-ch dni odzyskano na tym odcinku ponad 600 miejscowości, mimo silnego oporu niem. i trudnego terenu, rozmokłego po ostat. deszczach.-
Nowy ambasador ros. w Londynie, Gusiew przybył na nową placówkę.-
Ocean Spokojny : Dalsze postępy oddz. austral. między Madang a Lewak wzdłuż doliny rzeki Ramu w punkcie, gdzie krzyżuje się z doliną rzeki Malcoln. Obecnie sojusznicy opanowali zupełnie swym lotnictwem przestrzeń między Nową Brytanią a Nową Gwineą.-
Korweta nowozelandzka zatopiła japon.łódź podwod.

Dowódca X-go korpusu lotniczego USA. na Dalekim Wschodzie oświadczył, że ciągłe naloty na żeglugę japon. w Birmie, w szczególności w porcie Rangun do tego stopnia zmniejszyły stan floty japon., że armia japon. w Birmie zaczyna odczuwać poważne trudności w zaopatrzeniu. W ten sposób lotnictwo sojusz. rozpoczęło pierwszą fazę ofenzywy na Japonię.-

Londyn, niedziela, dnia 3.X.43r. Kom.ang. popołud. Serwis zamorski.

Front środz.: Oddz. V-tej armii zajęły Benevento. Oddz. VIII-ej armii postępują obecnie w kier. zach. od San Severo. W ten sposób armie sojusz. utworzyły obecnie ciągłą i prostą linję frontu, przebiegającą wpoprzek całego półwyspu włoskiego od Neapolu przez Benevento pod San Severo.-
Naloty na węzły kolej. Campobasso i Isernia. Trzy samoloty nie powróciły. Działalność lotnicza nad Włochami ograniczona z powodu silnych deszczów.- W nocy z piątku na sobotę nalot RAF. na Rhodos. Wszystkie samoloty powróciły.-
Korespondenci donoszą o mnożących się objawach czynnego współudziału Włochów u boku sojuszników. Ludność wskazuje miny lądowe, a nawet na jednym z odcinków żołnierze włoscy pomagali miny usuwać. Setki żołnierzy zgłaszają się o broń, by walczyć przeciw Niemcom.-
Król włoski przemówił przez radio, wzywając żołnierzy włoskich, przebywających w strefie, pozostającą pod okupacją niem., by przyłączali się do oddz.włoskich w strefie uwolnionej.-
Front zach.: Ub.nocy gwałtowny nalot RAF. na Monachium. Miasto przedstawia szczególne znaczenie, jako węzeł kolej., z którego rozchodzi się pięć linij kolej. w kier. Włoch połud. Osiem samolotów nie powróciło.-

Ocean Spokojny : Wczoraj rano 9-tą dywizja austral., mająca za sobą świetną kampanię na Pustyni Zachod. w Afryce, a walcząca od dłuższego czasu na Nowej Gwinei, zdobyła Finchhaven. Japończycy stawiali zacięty opór, Australijczycy okazali się jednak równie dobrymi żołnierzami w dżungli, jak na piaskach pustynnych. Przed atakiem przygotowania lotnicze przeprowadziły bombowce nurkowe. Straty własne nieznaczne. Wskutek zdobycia Finchhaven sojusznicy uzyskali nową cenną bazę przeciwko Wewak i Madang.-

Birma : Naloty dzienne i nocne na npl. komunikacje kolej.i rzeczne. Wywołano pożar na wielkim parowcu rzecznym. Wszystkie samoloty powróciły.-

Rosja : Niemcy przyznają ewakuację Tamania na półwyspie tej nazwy. W ten sposób Rosjanie są oddaleni już tylko o 10 mil ang.od cieśniny Kerczu. Wskutek zajęcia trzech umoc. pozycyj na półwyspie, o czym wczoraj doniesiono, prawie cały teren bagnisty został oczyszczony od nieprzyjaciela.-
Na odcinku central. natarciu na Mohylew i Homel odzyskano ponad 300 miejscowości.-
Kom. ros.ponownie nie wspomina zupełnie o walkach na połud. od Kijowa. Koresp. z Moskwy donoszą, iż panuje tam przekonanie, że oddz. ros. oswobodzą Kijów i zachod. wybrzeże Dniepru, zarazem jednak wszyscy się liczą z zaciętym oporem niem. i w następstwie z długotrwałymi walkami.-
W dniu wczorajszym unieruchomiono wzdłuż całego frontu 90 czołgów npl. i zestrzelono 51 samolotów. W nocy z piątku na sobotę naloty ros. na Melitopol, oraz węzeł kolej. Dżankoj na Krymie, gdzie krzyżują się linje kolej. z Melitopola, oraz z Feodosji do Perekopu.-
Rosjanie podają kilka szczegółów w sprawie nowej broni, której Niemcy używają obecnie na niektórych odcinkach.-

Jest to rodzaj torpedy lądowej, kierowanej prądem elektr. i posuwającej się na kołach przy pomocy własnego silnika, która jest używana głównie do niszczenia przeszkód. Łatwo jest jednak ją unieszkodliwić przez przecięcie drutów, przewodzących prąd, bądź też przez ostrzeliwanie, gdyż trafiona pociskiem nawet małego kalibru eksploduje.-

Dania : Radio szwedzkie donosi o dalszych obławach na żydów duńskich. Dotychczas 1600 żydów zostało przez Niemców zaaresztowanych, prawie wyłącznie biedniejszych, gdyż zamożniejsi i bardziej wpływowi zdołali schronić się do Szwecji. Do Szwecji przybył również słynny duński uczony Niels Bohr, prof. fizyki i laureat Nobla.-

USA.: Kongres dziennikarzy ameryk. wyraził hołd podziemnej prasie krajów okup., której współpracownicy narażając codziennie życie, dostarczają społeczeństwu prawdziwych wiadomości i utrzymują wolność ducha, póki nie nadejdzie dzień, w którym wojska narodów zjednoczonych wyswobodzą ich kraje.-

Anglia : Ujawniono obecnie, że między lutym a sierpniem ub. roku do Malty zawinęły tylko dwa bryt. transportowce, wiozące 20.000 ton żywności, amunicji i benzyny. Były to jedyne statki, które ocalały z konwoju, złożonego z 6-ciu statków. Dzięki dowiezionym zapasom Malta mogła przetrwać ciężki okres blokady npl.-

Londyn, poniedziałek, dnia 4.X.43r.Kom.ang.poranny. Serwis zamorski.

Front zach.: Ub.nocy nalot RAF. na Niemcy. Szczegółów jeszcze brak. Był to trzeci z rzędu nalot nocny.-
Wczoraj w ciągu dnia intensywna działalność lotnictwa sojusz.o b.znacznym zasięgu, obejmująca Francję, Belgię i Holandię. Straty niem.24 myśliwce, straty własne 4 średnie bombowce i 11 myśliwców. Średnie bombowce USA. atakowały lotniska w Holandii i Francji płn. Lekkie bombowce RAF. "Moskito" i "Boston" atakowały elektrownie między Paryżem a Brestem. Myśliwce RAF. atakowały żeglugę pod Vlisingen. W ciągu września bombowce bryt., ameryk.i sojusz. były czynne przez wszystkie dnie, oraz 25 nocy. Zachmurzenie było największe ze wszystkich miesięcy od lutego b.r. Wykonano 10 wielkich nalotów na Niemcy i terytoria okupowane. Bombowce RAF. zrzuciły 14.000 ton bomb. Nieprzyjaciel wykonał naloty w ciągu 8-ciu nocy, natomiast ani jednego dziennego na W.Brytanię. Myśliwce sojusz. zestrzeliły w porze dziennej 134 samoloty, a w czasie nalotów dywersyjnych na lotniska npl. w porze noc. 20 samolotów. Po dłuższej przerwie odbyła się wczoraj jedna z najdłuższych wymian strzałów między dalekonośnymi bateriami wybrzeży Kanału La Manche. Trwała ona 4 godz. Niemcy donoszą, że celem baterji ang. był ich konwój.-
Ocean Spokojny : Dzisiejszy kom. kwatery gł. gen. Mac Arthura donosi, że po opanowaniu Finchhaven cały półwysep Huon został opanowany przez sojuszników. Co więcej, cały odcinek między Madang a Finchhaven stracił w rzeczywistości wszelkie znaczenie dla przeciwnika, gdyż jest zagrożony oskrzydleniem, przez oddz. sojusz., posuwające się

od zachodu. Oddz. sojusz., chociaż mniej liczne od japon., poniosły mniejsze straty od przeciwnika, co w głównej mierze należy przypisać zaskoczeniu go.- Szef wydz. wywiad. kwatery gł. gen. Mac Arthura oznajmił, że obecnie wszystkie pozycje japon. wzdłuż płn. wybrzeża Nowej Gwinei są zagrożone.-

Chiny : Z Czung-Kingu donoszą, że Japończycy ściągają nowe posiłki do trzech prowincyj płn. Kiang-Tsi, Cze-Kiang i An-Hwei. Walki toczą głównie wzdłuż linii kolej. - Han-Kau - Nanking gdzie Japończycy osiągneli pewne postępy.-

Rosja : Mimo oporu niem. i rozmokłego terenu Rosjanie pogłębiają klin między Homlem a Mohylewem. Przekroczyli oni silnymi formacjami rzekę Pronia, stanowiącą dopływ rzeki Soż na płn. i połud. od linii kolej. Na wspomnianym odcinku odzyskano 70 miejscowości. Ofenzywa na tym odcinku trwa już 9dzień.- W dniu wczorajszym zniszczono bądź uszkodzono 155 niem. czołgów, oraz 42 samoloty.-Czwartą noc z rzędu nalot lotnictwa ros. na Orszę, Mohylew i Dżankoj. Trafiono szereg npl. pociągów, oraz liczne składy amunicji.-

Front środz.: Pochód V-tej i VIII-ej armii kontynuowany, aczkolwiek tempo zwolnione wskutek zniszczeń, oraz rozmokłego gruntu. Postępy wgłąb lądu od strony Wezuwiusza poprzez równinę, rozciągającą się u stóp wulkanu. Zdobyto miejscowość Frigento na wsch. od Benevento. Wskutek zdobycia tej ostat. miejscowości dolina rzeki Volturno, wzdłuż której Niemcy zamierzali stawiać opór, została oskrzydlona.-

Oddz. VIII-ej armii posuwają się powoli naprzód, staczając potyczki z drobnymi oddz. npl. straży tylnej. Z ludności Neapolu w mieście pozostało tylko 600.000 mieszkańców, reszta w czasie walk miasto opuściła.- Marszałek Kesserling w przemówie-

niu radiowym zapowiedział karę więzienia dla Włoch słuchających sojusz. audycyj radiowych, oraz czytających pisma rządu Badoglia.- Marszałek Rommel zapowiedział ub.nocy karę śmierci za ataki na żołnierzy niem., a za akty sobatażowe karę śmierci bądź ciężkie roboty.- Koresp. bryt. z Korsyki donoszą, że Niemcy niszczą za sobą masowo zbiory, bydło, domostwa mieszkańców wyspy, oraz palą lasy. Częściowo chodzi o utrudnienie akcji powstańców, ale głównym celem jest sterroryzowanie.-
Min.mar. USA.Knox obserwował w czwartek walki pod Neapolem, poczym odbył konferencję z generałami Eisenhoverem i Alexandrem, oraz admirałem Cunningha Działalność sił zbrojnych sojuszników wywarła na ni wielkie wrażenie ze względu na doskonałą współprac zarazem jednak przestrzegł przed niewczesnym optymizmem, zaznaczając, że najtrudniejsze natarcie na fortecę europ. dopiero nastąpi, a również w rej. Pacyfiku główne pozycje japon. wciąż jeszcze nie zostały zaatakowane.-
<u>USA.:</u> Szef lotnictwa gen. Arnold wzywając do powiększenia produkcji lotniczej, oświadczył, że walki staczane tak dzielnie przez V-tą i VIII-mą armię, to tylko niewielkie potyczki w porównaniu z gigantycznymi walkami, jakie czekają sojuszników z rozpoczęciem się właściwej inwazji na Europę. Tylko potężna armia, rozporządzająca olbrzymim sprzętem woj. będzie w stanie je przeprowadzić.-
<u>Holandia :</u> Niem. namiestnik Seyss Inquart zapowiedział obcięcie dostaw żywnościowych dla Holandii, jeśli napaści na Niemców nie ustaną. Popierał on zaopatrywanie Holandii w żywność mimo protestów z Rzeszy, domagających się zachowania ~~międz~~żywności dla Niemców. Hitlerowcy holenderscy zostaną uzbrojeni, by móc się bronić przed napadami ze strony ludności.-

M.p.2.X.43r.

Londyn, dnia 2.X.43r. Przegląd tygodniowy Wickham Steed.

Niejednokrotnie już próbowałem obserwować przebieg wypadków, wstawiając się w położenie przeciwnika. Jest to nietylko pożyteczny trening dla wyobraźni, ale również cenne uzupełnienie obrazu rzeczywistości, widzianego naszymi oczyma. Tym razem próbuję ocenić sytuację z punktu widzenia niem. - co nie oznacza zresztą bynajmniej, bym lekceważył rolę Japonii. Próba jest tym razem o tyle trudna, że trudno jest wogóle dostrzec jakąkolwiek jasną linję postępowania po stronie niem. Jeśli co widzę, to niepewność, strategię dojutrkowania, zamieszanie. To wszystko uzupełnione terorem, będącym nietylko cechą, bliską duchowi niem., ale również określonym środkiem w postępowaniu z poszczególnymi narodami i ich rządami, tak czy inaczej od Niemców zależnymi.- Sukcesy ros. są wynikiem walki, prowadzonej w sposób, dla którego niesposób dobrać odpowiednich słów uznania. A jednak Rosjanie nie zdobywaliby swych sukcesów tak szybko, gdyby Niemcy nie byli zdecydowani na odwrót strategiczny na olbrzymią skalę. Coprawda, trudno tu mówić o skróceniu frontu, w celu, jak to Niemcy powiadają, zaoszczędzenia rezerw na rzecz Włoch, Bałkanów, czy też Zachodu. Front nie jest obecnie krótszy niż był z początku, a jego liczne wybrzuszenia wymagają trzymania na miejscu wielu dywizyj. Rosjanie ze swej strony skutecznie przeciwdziałają niem. próbom wyciągania tych dywizyj. Jeśliby Niemcy chcieli na serio swój front skrócić, to obecnie, zwłaszcza wobec [redacted] upadku Smoleńska musieliby zwinąć front, poczynając od Leningradu po przez kraje bałtyckie. Następstwem byłoby jednak przyśpieszenie oderwania się Finlandii od osi, zmiana położenia w całym pasie bałtyckim, a nawet na całej Skandynawii.- Cowięcej byłby to zgubny przykład dla krajów bałkańskich. Na tym tle zyskują właściwą wymowę akty niem. terroru w Neapolu, wyrażające się nietylko

w burzeniu wspaniałych zabytków, lecz i mordowaniu tysięcy niewinnej ludności. Tak samo zresztą postępują Niemcy na wschodzie na terenach, z których się wycofują. Ta metoda postępowania, stanowiąca zresztą nietylko podstawę całego hitlerowskiego reżimu w samych Niemczech, ale harmonizująca równie dobrze z tradycjami pruskiego militaryzmu, ma zupełnie jasny cel.: jest nim przekonanie narodów Europy połud. wschod., że mniejsze niebezpieczeństwo grozi im w razie pozostania u boku niem. protektora, niż w razie porzucenia go. Pamiętajmy o słowach Hitlera na początku obec. wojny, iż rozstrzygnie ona o najbliższym tysiącu lat narodu niem. i albo da mu panowanie nad światem, albo też wraz z upadkiem Niemiec pociągnie całą Europę w przepaść. W tym świetle ujawnia się wreszcie ostateczny cel niem. : opierać się klęsce i odlekać ją w jaknajdalszą przyszłość. stosując taktykę nękania sojuszników oporem do ostateczności, i w ten sposób skłonić ich do postawienia jakichś warunków, ~~[illegible]~~ któreby nie sięgały tak daleko, by pociągnąć za sobą kompletne powalenie Niemiec. Druga metoda Hitlera, to rozpaczliwe wysiłki wprowadzenia rozdwojenia wewnątrz obozu sojuszniczego. Na tle obecnych środków komunikacyjnych i obsługi informacyjnej, oraz zazębiania interesów międzynarodowych cały świat wykazuje coraz dalej sięgającą współzależność i w coraz większej mierze zrasta w jedną całość.-

Stąd zrozumiały objaw, że pogłoski polityczne pojawiają się równocześnie w najróżnorodniejszych ośrodkach, nie wyłączając najbardziej nieoczekiwanych. Doświadczone oko z łatwością odczyta ich pochodzenie natychmiast po zaznajomieniu się z treścią. Wszystkie te wiadomości donoszą, jakoby Rosja zamierzała zaprzestać walki z chwilą dotarcia do swych przedwojennych granic, a z drugiej strony, jakoby Anglia i Ameryka były skłonne pozostawić Rosję swojemu losowi, a nawet obserwować z zadowoleniem jej wyniszczanie się.-

Pogłoski te pojawiały się zwłaszcza w ostat. dwóch czy trzech miesiącach. W związku z tym zaznaczam, że nigdy nie lekceważyłem trudności uzgodnienia postępowania licznych sojuszników, co do ich celów wojennych, oraz zapatrywań na zasady organizacji świata powojennego. Pewny jednak jestem, że możemy pokładać ufność w naszych przywódcach, że wywiążą się pod tym względem ze swych zadań. W Komitecie Śródz. przedstawiciele Anglii, USA. i Rosji wraz z przedstawicielami Francji niezawodnie potraktują każdy problem w duchu prawdziwej solidarności aljanckiej. Do tego samego celu zmierzać będzie zarówno zapowiedziana konferencja przedstawicieli zagranicz. polityki wszystkich trzech mocarstw w Moskwie, jak i spotkanie Churchilla, Roosevelta i Stalina. Słyszeliśmy na ten temat ostatnio dwie znamienne enuncjacje w Izbie Gmin. Prem. Churchill ostrzegł z naciskiem, że, bez ścisłego, trwałego i serdecznego współdziałania z Rosją i z innymi sojusznikami wstąpimy [illegible] po zakończeniu wojny jedynie w okres pogłębiającego się nieładu. Min. Eden zaznaczył, że w chwili obecnej, podobnie, jak w każdej innej epoce, gdy karty historii szybciej się odwracają, otwierają się przed ludzkością perspektywy większego postępu świata. Wierzę w to, - ciągnął dalej minister, iż najbliższe miesiące nastręczą tego rodzaju sposobność, stawiając przed nami i przed Rosją sposobność trwałego porozumienia się.- To oświadczenie ministra zyskuje na wymowie, dzięki jego konferencji z amb. Majskim, oraz zapowiedzianej konferencji z Mołotowem i być może min. Hullem. Jestem przekonany, że sposobność, o której wspomniał min. Eden nie będzie zmarnowana.- W tych dniach obchodzone były dwie rocznicy: Bitwy nad Wielką Brytanią, oraz zawarcia Paktu Trzech. O ile pierwsza z nich była święcona w nastroju usprawiedliwionej dumy, o tyle druga z nich przybrała formę stereotypowej galówki,

obchodzonej w widocznie przygaśłym nastroju. Partnerzy obchodu robili wrażenie chłopaków, którzy pogwizdują sobie w ciemności, by wzajemnie dodać sobie odwagi. Inaczej była ona obchodzona rok temu. Wówczas to, w dniu 27.września 1942r. w drugą rocznicę Paktu Trzech Ribbentropp głosił triumfalnie o trzech narodach, tworzących jedną nierozerwalną całość. Armia japon., stojąca u wrót Indyj, zagraża sercu Imperium Bryt. W rej. śródz. armia niem. i włoska stoją u wrót Egiptu. Jesteśmy gotowi z każdą aljancką próbą lądowania równie radykalnie się załatwić, jak z Dieppe. Żegluga stanowi nierozwiązalny problem dla aljantów i zapobiegnie jakiejkolwiek istotnej operacji lądowej, w Europie. Armia niem. zdobędzie Stalingrad, z którego upadkiem Rosja dozna ciosu, po którym nigdy swych sił nie odzyska.- Jest ona już obecnie bliska wyczerpania. Przez zdobycie Ukrainy, Krymu i Kubania los Rosji stanie się przesądzony. Państwa osi są panami sytuacji pod każdym względem.-

Tak rzekł Ribbentropp rok temu.- W środę miałem sposobność rozmawiać z min. spraw zagranicz. jednego z obcych rządów. Pozostawał on pod wrażeniem naszego obchodu zwycięstwa nad Anglią. Przy tej sposobności, jednak wysunął zarzut pod adresem Anglików: wychwalacie wciąż Amerykanów, unosicie się nad Rosjanami z powodu ich zwycięstwa, a tak mało mówicie o Anglii, która jest sercem obozu sojusz. i bitwą powietrz. w jesieni 1940 ocaliła cywilizację. Oświadczyłem na to, samochwalstwo nie uchodzi u nas za dowód dobrych manier, a zresztą będzie na to pora po wojnie, gdy staniemy przed najcięższą próbą organizowania pokoju.- Będzie nas czekało wtedy najcięższe zadanie wybudowania fundamentów o pokój twórczy, będący czymś więcej, niż niespokojną pauzą między dwoma wojnami. Wtedy każdy naród będzie mógł wykazać co jest wart w rzeczywistości.-

Londyn, dnia 3.XI.43r. Alexander Werth - korespondencja z Moskwy.

Jak łatwo się domyśleć, dwa tematy pochłaniają obecnie uwagę opinii pub. tj. konferencja i wojna. Nikt nie ma wątpliwości, że zakończyła się konferencja z poważnym sukcesem. Czternaście dni trwała wytężona praca. Trzeba oczywiście pamiętać o tym, że wojna wciąż jeszcze trwa i nie można oczekiwać przedwczesnych rozwiązań wszelkiego rodzaju zagadnień. Nie była to konferencja pokojowa, lecz jedynie narady, mające na celu przygotowanie fundamentów przyszłego pokoju. Jest rzeczą zrozumiałą, iż cała rezolucje konferencji rozpoczynają się od stwierdzenia, iż "w pierwszym rzędzie przeprowadzono szczere i wyczerpujące rozmowy na temat przyśpieszenia końca wojny". Podkreślają to szczególnie słowa "wyczerpujące". Wartość zwróciłem uwagę na następne zdanie, wspominające o najściślejszej współpracy wojsk wszystkich trzech mocarstw w przyszłości.- Niemcy pragnęliby oczywiście wiedzieć coś więcej, ale wszystkie wysiłki ich propagandy nie zmienią faktu, że zdani są tylko na domysły.-
Dalszy ważny fundament przyszłości, to uchwała, powzięta w gronie czterech z udziałem Chin, zaproponowana przez Amerykę i zaakceptowana przez Rosję.-
Perspektywy pokoju przedstawiają się pozytywnie dzięki stwierdzeniu, że narody zjedn. siłą przeprowadzą, jeśli będzie potrzeba, wykonanie warunków pokojowych przez Niemcy. Wynika stąd ważna konsekwencja, mianowicie dalsze zobowiązanie się Ameryki. Min. Hull zawsze był przeciwnikiem izolacjonizmu. Wiele trudności musiał przezwyciężyć, tego dowodzi najlepiej fakt, że jeszcze na cztery miesiące przed przystąpieniem USA. do wojny Kongres

uchwalili rezolucję, iż Ameryka ma się ograniczyć jedynie do obrony własnego kraju. Należy jednak zarazem zaznaczyć, że min. Hull [illegible] uwagi poświęcił izolacjonizmowi ros., co ameryk. Uświadczył [illegible], iż uważa to za rzecz nader doniosłą, że Rosja nie będzie po wojnie hołdowała izolacjonizmowi. Wyraził swe wielkie zadowolenie z tego, że Rosjanie podzielają jego pogląd na izolacjonizm, jako czynnik destrukcyjny i poprostu samobójczy. Wywarł on w ogóle swą szczerością i powagą w traktowaniu problemów konferencji głębokie wrażenie na Rosjanach.

Jednym z najważniejszych postanowień jest powołanie stałej konferencji europ. w Londynie. Była to [illegible] ulubiona koncepcja Edena. W ten sposób doszło do stworzenia trwałego mechanizmu międzysojuszniczego. Jego znaczenie jest wprost olbrzymie [illegible] możliwości właściwego omawiania nietylko problemów niem. ale i innych.

Uzupełnieniem [illegible] jest [illegible] ambasadorami [illegible] wszystkich trzech krajów w ich stolicach. W ten sposób w ciągu godzin będzie można uzyskiwać decyzje, których powzięcie w drodze dawnej rutyny dyplomatycznej z telegramami szyfrowymi i t.d. wymagałoby normalnie miesięcy.

W odniesieniu do Włoch należy podkreślić przyjęcie zasady [illegible] wyeliminowania faszyzmu. Zniszczenie faszyzmu, hitleryzmu i reżimu w Vichy, to zasada, która trafiła na szczególnie żywy oddźwięk wśród Rosjan. Powitali oni również z wielkim uznaniem stanowisko, zajęte wobec Austrii. W stwierdzeniu, że przyszłe potraktowanie Austrii [illegible] zależało od wysiłku, jaki sama włoży w swe wyzwolenie dopatrują się Rosjanie precedensu w stosunku do innych satelitów osi.

Rosjanie wierzą również, że zapowiedź bezwzględnego ścigania zbrodniarzy niem. już teraz wyda owoce, zmuszając nie jednego Niemca do zastanowienia się przed popełnieniem nowych przestępstw.-
Jak już poprzednio wspominałem, konferencja toczyła się w atmosferze wytężonej pracy i delegaci nie mieli wiele sposobności do publicznych występów. Muszę jednak wspomnieć również o stronie towarzyskiej konferencji. W pierwszym rzędzie należy wymienić końcowy bankiet na Kremlu, który trwał od godz.20.30 do godz.2.30. Stalin był w świetnym nastroju, był nietylko serdeczny, ale wprost jowialny. Min. Eden był dwukrotnie w teatrze i raz na koncercie sławnego chóru armii czerwonej. Wreszcie ambasada bryt. wydała największe przyjęcie, jakie kiedykolwiek w ciągu ostat. 20-stu lat odbyło się w jej murach. Jego cechą był nader liczny udział Rosjan, reprezentujących wszelkie odłamy społeczeństwa, począwszy od wojskowych w ich wspaniałych mundurach, a skończywszy na bardzo licznych przedstawicielach świata kulturalnego, jak Aleksy Tołstoj, Pasternak, znany reżyser filmowy Pugaczew, jedna z najwybitniejszych baletnic i t.d. Było również obecnych kilku "bohaterów pracy" " najwyższy tytuł w Rosji Sowieckiej.-
Jeśli chodzi o front, to należy zaznaczyć, że obecny opór niem. pod Krzywym Rogiem ma na celu umożliwienia Niemcom wyratowania jaknajwiększej części swych zasobów z zachod. wybrzeża Dniepru.-

Rosjanie starzy, również, że odpowiedź bezwzględ-
nego ściągania zbrodniarzy nam. Już teraz wyda
osoba, umieszczając nie jednego miejsca do zastano-
wienia się przed popełnieniem nowych przestępstw.-
Jak już poprzednio wspomniałem, konferencja trwa-
ła się w atmosferze wytężonej pracy i delegaci
nie mieli wiele sposobności do publicznych wystą-
pień. Chcąc jednak wspomnieć również o stronie
towarzyskiej konferencji. W pierwszym rzędzie na-
leży wymienić uroczysty bankiet na Kremlu, który
trwał od godz.20.30 do godz.2.30. Stalin był w
świetnym nastroju, był niezwykle serdeczny, ale
rzeczach jeździły. Nie. Nam był dwukrotnie w teatrze
i raz na koncercie słynnego chóru armii czerwo-
nej. Wreszcie zwiedzenie bryt. wydarzenia największe
przyjęcie, jakie niedyplomaci w ciągu ostat.
21-stu lat odbyło się w jej murach. Jego celu,
był zawsze licowny udział Rosjan, reprezentujących
wszelkie odłamy społeczeństwa, począwszy od wojsko-
wych w ich wspaniałych mundurach, a skończywszy
na bardzo licznych przedstawicielach świata kultu-
ralnego, jak Aleksy Tołstoj, Pasternak, znany
reżyser filmowy Ejzensztejn, jedna z najsłynniej-
szych baletnic i t.d. Było również obecnych kilku
" bohaterów pracy " najwyższy tytuł w Rosji
Radzieckiej.-
Jeżeli chodzi o Kreml, to należy zaznaczyć, że-
obecny wygląd alea. pod kierunkiem Kościoła na cele
umieściło się wiele wartościowych jednostek
części zaś zasobów z zasobów. wybrano Kalegru.-

M.p.4.X.43r.-

Londyn, dnia 2.X.43r. Kpt. Cyrill Falls : przegląd wojsk.

W ostat. czasach mnożą się różne wiadomości ze źródeł niem., oraz ogólnikowe doniesienia koresp. woj. na temat ros. przyczółków mostowych na zach. brzegu Dniepru. Z ros. źródeł brak jakichkolwiek urzęd. oświadczeń. Osobiście mam wrażenie, że ze strony Rosjan odbywa się raczej próbowanie oporu npl. Przypuszczalnie Rosjanie potworzyli szereg mniejszych przyczółków, z których następnie częściowo się wycofali, a część udało im się zachować. Nie utworzyli oni jednak żadnego prawdziwego przyczółka w rozmiarach, zasługujących na to określenie. Ciągle jeszcze jesteśmy utrzymywani w niepewności co do sytuacji pod Kijowem. Dniepr jest w swym dolnym biegu tak szeroki, iż z uwzględnieniem czasu, potrzebnego normalnie dla operacyj wojsk., w danym przypadku wchodzących w rachubę może być mowa jedynie o mostach pontonowych, czy też na czółnach, co było zadaniem niełatwym nawet, gdyby nie trzeba zwalczać niem. oporu. Mosty pontonowe łatwo zniszczyć artylerią. Niemcy wciąż jeszcze dysponują przyczółkami na wschod. brzegu, chociaż ich liczba stale maleje. W każdym razie wiadomości z ub. tygodnia na temat przyczółków ros. na zachod. brzegu były przesadzone. Niemcy stawiają silny opór i czynią wszystko co w ich mocy, by jaknajwięcej wykorzystać charakter bariery, jaką stanowi Dniepr.-
Rosjanie ze swej strony zwracają szczególną uwagę na umocnione ośrodki tego rodzaju jak Krzemieńczuk, gdzie, nawiasem mówiąc, Niemcy ponieśli ciężkie straty materiałowe. Gdyby Rosjanom udało się przekroczyć Dniepr na odcinku Kijów-Krzemieńczuk, Niemcom nie pozostałoby nic innego, jak zupełny odwrót.-
Ostatnio wyraziłem przekonanie, że Dniepr nie jest przewidziany przez dztwo niem., jako właściwa linja oporu. Jest on na to zadługi, w szczególności obrona

kuku byłaby połączona z ryzykiem ataku z obu skrzydeł na ~~bakixkąma~~ oba ramiona kąta. Wciąż pozostaję przekonany, że główna linja oporu zostanie utworzona znacznie dalej w tyle.
Jeśliby jednak takie były zamiary niem., w takim razie czemu przypisać, że Niemcy bronią się z takim wysiłkiem i determinacją ?
W każdym odwrocie chodzi przedewszystkiem o wykorzystanie każdej możliwości obrony.
Zachod. wybrzeże Dniepru nie jest jeszcze zapewne zupełnie przez nieprzyjaciela ewakuowane.
Wskutek odwrotu mogły się tam potworzyć w poszczególnych punktach zagęszczenia i Niemcom może zależeć na czasie, by doprowadzić dyslokację swych sił do porządku i zabezpieczyć sobie maxymalną elastyczność ruchów. Jeśli ros. komunikacje za linją boju staną się zbytnio rozciągnięte i niewydajne i w następstwie utrudnią przerzucanie wielkich formacyj poprzez rzekę, w takim razie przeciąganie niem. oporu będzie zupełnie celowe.
Wielkim utrudniem dla Rosjan jest konieczność przebudowy linij kolej. z powrotem na szeroki tor, gdyż jak wiadomo Niemcy przystosowali je do torów środkowo-europ.-
~~Ninmawszystko~~ jednak powracam do mej pierwotnej tezy : jeśli napór ros. pozostanie nadal równie silny, nieprzyjaciel będzie się w dalszym ciągu wycofywał. Obecna konfiguracja frontu wzdłuż Niedpru nie daje możliwości zaoszczędzenia na liczbie żołnierzy. Możliwości takie otwierają się natomiast dalej na zachód. Łączy się z tym wprawdzie ryzyko zbliżania się Rosjan do szeregu tkliwych punktów niem. zaplecza, które zwłaszcza staną się coraz bardziej zagrożone z powietrza.
Z drugiej strony jednak tego rodzaju skrócenie frontu umożliwi zwolnienie przez Niemców pewnej ilości dywizyj dla innych celów. Sądzę, że rolę takiej

ostatecznej linii oporu odegra Dniestr, chociaż możliwe jest zorganizowanie przez Niemców przejściowej fazy walk obronnych wzdłuż Bobu.
Od Dniestru ciągną się umocnienia wzdłuż granicy polskiej, które zapewne Niemcy jeszcze rozbudowali. Nie mam żadnych danych do przypuszczania, jakie będzie tempo niem. odwrotu. Byłoby niewątpliwie korzystnym wydarzeniem, gdyby Niemcom udało się utrzymać nad Dnieprem przez okres deszczy jesiennych. Zapewne jednak będą oni postępować podobnie jak we Włoszech, t.zn. będą się starali w jaknajwiększym stopniu wykorzystać obronne właściwości terenu. Z chwilą jednak, gdy staną przed alternatywą odwrotu albo też obrony do ostatniego, wybiorą odwrót. Tego rodzaju stały odwrót stawia żołnierza przed trudnym zadaniem, niewdzięcznym i deprymującym. Armia niem. z jej wysoką dyscypliną może sobie jednak na to pozwolić równie dobrze, jak jakakolwiek inna na najwyższym poziomie moralnym i technicznym. Jak już wspomniałem, zapotrzebowanie na rezerwy niem. jest wielkie. Walka partyzancka w Jugosławii przekształca się w regularną wojnę. We Włoszech w miarę postępów sojusz. powstaje nowy front powietrz., zagrażający coraz bardziej Niemcom połud., Austrii i połud. wschod. krajom okup.-
Reasumując : nie mogę uwierzyć, by nieprzyjaciel mógł sobie pozwolić na bronienie bez końca długiego i krętego frontu Dniepru, zagrożonego oskrzydleniem od północy i częściowo już od strony Witebska oskrzydlonego. Nikt nie może przepowiedzieć kiedy nastąpi następny zwrot zasadniczy w walkach nad Dnieprem. Jeśliby jednak Dniepr okazał się ostateczną linją obrony niem., w takim razie oznacza to, że moja ocena sytuacji jest błędna.-

Londyn, poniedziałek, dnia 4.X.43r. Kom. ang. wieczorny. Serwis kraj.

Front zach. – Ub. nocy bombowce RAF. wykonały nalot na Cassel. Zrzucono 1500 ton bomb w ciągu półgodziny. Cassel stanowi ważny ośrodek przemysł., oraz węzeł kolej. Niemcy byli niepewni co do tego, jaki objekt obierze RAF. w najbliższym czasie i przygotowywali obronę p.lotn. nad Kolonią i Hannowerem. W rezultacie odkomenderowali wielką ilość myśliwców do obrony Hannoweru, któryxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. Tej samej nocy zakładano miny na wodach npl., aż lekkie bombowce "Moskito" atakowały Nadrenię, oraz Hannower.
Ze wszystkich tych operacyj nie powróciły 24 bombowce. Samolot wywiad. stwierdził 12 godzin po nalocie na Cassel, że pożary z nalotu jeszcze płonęły. Jeden z lotników, który uczestniczył w nalocie, stwierdza, że już po pierwszych 10-ciu minutach nastąpił straszliwy wybuch, a płomienie były widoczne w odległ. 100-stu mil ang.–Dziś po połud. ameryk. "latające fortece" atakowały Frankfurt n/Menem. Brak jeszcze szczegółów. W mieście znajduj się wielka fabryka lokomotyw Henschel, wyrabiająca obecnie również czołgi, oraz zakłady lotnicze Fieseler, wyrabiające myśliwce "Me109". Miasto poniosło ostatnio znaczne szkody w związku z powodzią, wywołaną przerwaniem tam nad Eder po nalocie RAF. w maju b.r. Od tego czasu było jeszcze dwukrotnie atakowane przez ameryk. "latające fortece".–Zdjęcia z Hagen wykazują, że w czasie ostatniego nalotu trafiono szereg fabryk, m.in. fabrykę akumulatorów dla łodzi podwodnych.–
Nad Monachium samoloty wywiad. stwierdziły, że w 20 godz. po nalocie sobotnim pożary jeszcze płonęły.
Front śródz. Na wsch. wybrzeżu półwyspu włoskiego wylądowały ang. oddz. szturmowe pod Termoli na płn. od półwyspu Gargano. Miejscowość została zajęta, a niebawem oddz. szturmowe nawiązały kontakt z nadciągającymi patrolami VIII-ej armii.–

Koresp. radia bryt. porównuje tę operację z desantem
na tyłach niem. w płn.wsch. Sycylii w końcowej fa-
zie walk.- Oddz.VIII-ej armii posuwają się obecnie
również wgłąb lądu od strony Foggia ku Apeninom.-
Na zach.oddz.V-tej i VIII-ej armii pozostają w kon-
takcie ze strażą tylną niem. i wzięły pewną ilość
jeńców. Koresp. radia bryt. donosi, że postępy
V-tej armii są tamowane dobrze rozmieszczonymi dzia-
łami niem., oraz trudnościami terenowymi z powodu
rozmięknięcia gruntu.-
W dniu wczorajszym lotnictwo sojusz. zburzyło most
na rzecze Volturno, utrudniając w ten sposób odwrót
kolumnom npl. Ciężkie bombowce "Welington" wykonały
nalot na Civita Vecchia na płn. od Rzymu. Dwutonowa
bomba runęła w środek zabudowań na lotnisku. Ze
wszystkich tych operacyj nie powróciły trzy samoloty.
straty npl. 5 samolotów.- Kom.dztwa sojusz.donosi
o desancie niem. na wyspie Kos. Wylądowały znaczne
siły i opanowały szereg ważnych punktów. Walki trwa-
ją. Lotnictwo sojusz. atakuje npl. okręty z po-
wietrza. W kołach bryt. uważają to za oznakę, iż
lotniska na wyspie znajdują się jeszcze w rękach
aliantów.-
W nocy z soboty na niedzielę nalot na lotniska na
Rodos, ub.nocy zaś na Heraklion na Krecie. Z tych
operacyj nie powróciło 6 samolotów.-
Dziś o godz.10-tej rano oddz. franc. zajęły na
Korsyce Bastię, wszelki zorganizowany opór na wyspie
ustał, los niedobitków wojsk niem. jest przesądzo-
ny.-
Kwatera gł.wojsk jugosłowiańskich donosi o zajęciu
miejscowości Tuzla, stanowiącej najważniejszy ośro-
dek na wschodzie Bośni, oraz miejscowości Kołoszyn,
położonej na 5 mil ang. wgłąb Czarnogóry. Linja
kolej. Lublana-Triest jest prawie w całości opanowa-
na przez powstańców.-
Koresp. morski radia bryt.podaje nowe fakty o desan-
pod Salerno.-

Uczestniczyło w nim pięć lotniskowców, z których jeden wielki pojemn. 14.000 ton, oraz cztery mniejsze, przerobione w USA. ze statków handl., a przedtym używane na Atlantyku do eskortowania konwojów. Lotniskowce były ze swej strony eskortowane przez krążowniki i kontrtorpedowce, w tym kilka polskich. Cała ekspedycja była ponadto chroniona przez pancerniki "Rodney" i "Nelson", dwa wielkie lotniskowce "Formidable" i "Illustrous", którym towarzyszyły liczne krążowniki i kontrtorpedowce.- Koresp. jednego z pism bryt. opisuje rozmowę z niem. pilotem, który dostał się do niewoli pod Potenzą. Jego zachowanie było swoistą mieszaniną histerii i arogancji. Naprzemian potrafił rozpaczać z powodu przytłaczającej przewagi lotnictwa sojusz. i twierdzić, że Niemcy są niezwyciężone. Lotnictwo sojusz. nie dawało Niemcom ani chwili wytchnienia. Jego przewaga przedstawiała się jak 10 a 20:1. Za chwilę twierdził, że sam jeden zestrzelił 16 samolot. sojusz. Przyznawał, że jest niemożliwością dla Niemiec produkować samoloty w takiej ilości, jak sojusznicy. Przyznawał, że wskutek opanowywania Włoch sojusznicy zyskują lotniska, z których będą mogli atakować połud. Niemcy. Równocześnie twierdził z niezachwianą pewnością siebie, że wojskowa pozycja Niemiec jest w dalszym ciągu nie do pokonania. Jednym słowem, interesujący okaz dla kliniki psychiatrycznej. Nie stanowi on bynajmniej wyjątku wśród Niemców.-

Francja : Ujawniono obecnie wielki wyczyn patrjotów franc., którzy częściowo unieruchomili produkcję w zakład. zbroj. w Le Creusot. W dniu 1 września wykonali oni napad na znajdującą się w pobliżu elektrownię, dostarczającą ćwierć miljona kw. prądu, z czego 80% otrzymywały Niemcy, a 20% Francja. W rezultacie elektrownia będzie nieczynna conajmniej przez 6 miesięcy, a stacja transformatorów przez 18.-

USA.: Dziś wręczył listy uwierzytelniające prez. Rooseveltowi nowy amb. sowiecki. W przemówieniu swym wyraził zupełne przekonanie, że USA. i Rosja będą utrzymywać i zacieśniać w dalszym ciągu swe przyjazne stosunki. Rozwój wypadków na Morzu Śródz. stworzył korzystne warunki do uderzenia z dwóch stron na wspólnego wroga. Ambasador wyraził wdzięczność z powodu materialnej i moralnej pomocy ze strony USA.-

Anglia.: W okręgu Baroow na wybrzeżu zach. pracownicy zakładów Armstronga podjęli pracę po 18-stu dniowym strajku. Decyzja zapadała większością 6000 głosów na 30. Zatarg został załatwiony przez pośrednictwo związków zawod.

Londyn, wtorek, dnia 5.X.43r. Kom. ang. poranny. Serwis zamorski.

Ocean Spokojny: Japończycy próbowali ewakuować swe oddz. z wyspy Kolombangara. W ciągu 2-ch nocy lotnictwo sojusz. zatopiło ponad 40 barek z wojskami, przeważnie nadających się do żeglugi na pełnym morzu. Ponadto zatopiono japon. kanonierkę.
Lotnictwo sojusz. w pobliżu Nowej Brytanii trafiło wielki transportowiec, oraz jeden kontrtorpedowiec.
Japończycy wykonali dwukrotny nalot na pozycje sojusz. na wyspie Vella-szkody mierne, były ofiary w ludziach.-
Na Nowej Gwinei przednie formacje oddz. austral., które oskrzydliły Madang, znajdują się w odległ. 50-ciu mil ang. od tej bazy.-
Na podstawie dokumentów, znalezionych przy żołnierzu japon. okazało się, że jeden z oficerów japon. w Salamaua własnoręcznie publicznie ściął wziętego do niewoli oficera RAF. Egzekucja odbyła się nad lejem od bomby w obecności oddz. japońskich.-

Chiny : Dalsze gwałtowne walki z oddz. japon., nacierającymi wzdłuż linii kolej. Han-Kau-Nanking. W odległ. 80-ciu mil ang. na połud. wsch. od Nankingu Japończycy zajęli ważny ośrodek chiński. Pozatym walki koncentrują się w zachod. i połud. części prowincji Cze-Kiang, oraz na południu prowincji Anhwei.-

Front zach.: Ub.nocy czwarty z kolei nalot RAF. na Niemcy. Brak jeszcze szczegółów.- Wczoraj w czasie nalotu ameryk."latających fortec" na zakłady lotnicze we Frankfurcie n/Menem zostało zestrzelonych 56 myśliwców niem., podczas gdy eskadra ameryk. straciła 15 bombowców. Inna grupa ciężkich ameryk. bombowców typu "Liberator" walczyła nad Morzem Płn. z myśliwcami niem. w celu odciążenia atakującej eskadry. Długodystansowe myśliwce ameryk., które towarzyszyły "latającym fortecom" zestrzeliły dalszych 19 myśliwców niem.- Myśliwce RAF. atakowały lokomotywy i żeglugę wzdłuż wybrzeży Holandii i Francji. Straty własne 5 samolotów, npl. 3.-

Rosja : Poraz pierwszy od 3-ch miesięcy kom.ros. donosi tylko o nieznacznych walkach. Na odcinku Witebsk-Mohylew-Homel Rosjanie poprawili swe pozycje. Teren z natury moczarowaty i poprzecinany drobnymi deszczami, przemienił się obecnie z chwilą rozpoczęcia deszczy jesiennych i wezbrania wód w jedno wielkie bagno.-
Pod Homlem Rosjanie sforsowali niewymienioną rzekę i odparli liczne kontrataki niem.-

Front śródz.: Napływają dalsze szczegóły w sprawie desantu pod Termoli. Jak się okazuje, Niemcy zostali zupełnie zaskoczeni i wszystkie ich kontrataki w celu wyparcia oddz. sojusz. z przyczółków zawiodły.-
V-ta armia posuwa się na płn. i zach. od Beneventu i przekroczyła rzekę Calori /?/, dopływ rzeki Volturno. Radio Algier donosi, że sojusznicy opanowali wzgórza, panujące nad dolinami obu rzek.-

Urzędowo donoszą z Neapolu, że wprawdzie nie panują tam epidemie, natomiast brak jest lekarstw, które Niemcy poniszczyli, oraz poważnie przedstawia sytuacja żywnościowa. Zapasy wody przy oszczędnym użyciu wystarczy na 15 dni.-
Wylotu portu są są zupełnie zablokowane, ale zdaniem miejscowego włoskiego zawiadowcy przeszkody dadzą się stosunkowo szybko usunąć.-
Na wyspie Kos Niemcy obsadzili szereg ważnych punktów. Koresp. radia bryt. donosi, że niechce wyprzedzać złych wiadomości, ale Niemcy będą mogli skonsolidować tam szybko swoje pozycje.-
Jugosławia : Dziennikarz jugosłowiański, który powrócił z frontu walk powstańczych opisuje, jak Split bronił się przez 18 dni, mając do rozporządzenia tylko lekkie uzbrojenie przeciw atakom Niemców, którzy rzucali do walki czołgi i bombowce. Przed wkroczeniem Niemców do miasta wielka część ludności schroniła się w górach.-
Komentator radia ang. podkreśla, że na Korsyce brak jest lotnisk i z tego powodu bliskość wyspy w stosunku do lądu nie będzie mogła być w pełni wykorzystana. Miejscowi Włosi - trzeba im to przyznać - naogół lepiej się spisali, niż w Rzymie.-
Wojsko włoskie zachowywało się w ciągu okresu, poprzedzającego kapitulację Włoch naogół poprawnie, stwierdzono jednak kilkanaście wypadków znęcania się m.in. ciąży surowa odpowiedzialność oficera włoskiego, który torturował powstańców w celu wydobycia zeznań.-
Anglia : Dotychczasowy Pierwszy Lord Morski / t.zn. głównodowodzący floty /, Sir Dudley Pound ustąpił wskutek ciężkiej choroby, na którą zapadł 14 dni temu po powrocie z Qubec. Jego następcą został mianowany dotychczasowy dowódca floty śródz., Sir Andrew Cunningham. Rezultaty jego dowództwa okazały się niezrównane. Mimo, że od samego początku miał doczynienia z przewagą floty włoskiej we wszystkich klasach, to jednak potrafił swą zręcznością, śmiałością i przebiegłością opanować Morze Śródz. i dożyć wielkiego momentu kapitulacji floty włoskiej.-

W związku z tym Pierwszy Lord Amiralicji Alexander przypomniał, że gdy Włochy wypowiedziały Anglię wojnę, to ich flota liczyła 6 pancerników i 19 krążowników, podczas gdy w tym samym czasie flota ang. posiadała tylko 4 pancerniki, 1 lotniskowiec i 7 krążowników.- na Morzu Śródziemnym. Był takż okres gdy nawet liczyła wszystkiego trzy krążowniki.- Punktem zwrotnym była bitwa pod Matapan w marcu 1941r. W depeszy do ustępującego głównodowodzącego prem. Churchill i Pierwszy Lord Alexander wyrazili swój głęboki żal z powodu jego ustąpienia. Premier podkreślił jego dzielność i umiejętność ryzyka, bez którego zwycięstwa nie da się osiągnąć.
Moment ustąpienia przypada na chwilę, gdy nietylko włoska flota kapitulowała, ale również łodzie podwod zostały pokonane w stopniu, w czasie całej obecnej wojny, nigdy nieosiągniętym.-
Ustępujący Pierwszy Lord piastował swoje stanowisko przez cztery i pół lat, co stanowi rekord w dziejach ang. marynarki.-

4.2. 7/4. 8. X. 7. 8/ 10. XII. 11. 14

M.p.dnia 5.X.43r.

Londyn,dnia 3.X.43r.Raymond Gram Swing - tygodniowy przegląd ameryk.

Wiadomość, że komisja spraw zagranicz. Senatu zebrała się, by opracować własną rezolucję na temat programu ameryk. polityki zagranicz. w miejsce t.zw. rezolucji Fulbright / od nazwiska wnioskodawcy/, uchwalonej w dniu 21.IX.43r. przez Izbę Reprezentantów większością 360: 29, brzmi banalnie. Jest rzeczą zwyczajną, że Senat, zazdrosny o swe prerogatywy konstytucyjne w dziedzinie polityki zagranicznej, kroczy własną drogą, nie oglądając się na Izbę niższą. Co innego zasługuje na uwagę, mianowicie pośpiech, jaki w tym przypadku Senat okazuje. Wprawdzie decyzja nie zapadnie zapewne przed konferencją ministrów spraw zagranicznych USA., W.Brytanii i Rosji, ale w każdym razie wcześniej, niż ogólnie w Kongresie przypuszczano.-
Jest to objaw, wyraźniejszy w danym przypadku znacznie więcej, niż mógłby przypuszczać przygodny obserwator. Amerykanie mają przysłowie o źdźbłach trawy, które kierują słoniem. Gdy każde źdźbełko zwraca się w tym samym kierunku, nawet słoń nie jest w stanie kroczyć w kierunku przeciwnym.
W naszych stosunkach rolę przysłowiowego słonia odgrywa obecnie partia republikańska, a rolę źdźbełek miljony t.zw. szarych ludzi, ~~wszadzących~~ tworzących łącznie opinię publiczną.-
Raz po raz trafiają się takie okresy w życiu wielkiej demokracji ameryk., gdy cały naród zmienia radykalnie kierunek swych dróg. Tego rodzaju okresem były ostatnio lata 1940/41. Wówczas to stojąc zasadniczo na gruncie neutralności, a raczej trzymania się zdala od wojny, wkraczaliśmy jednak stopniowo w poszczególne fazy obecnego konfliktu.-
Najpierw była to wojna ideologiczna, potym gospodarcza, potym zapadła decyzja strzelania bez ostrzeżenia do łodzi podwodnych, a wreszcie rozpoczęliśmy wojnę formalną.-

Okres, który upłynął od rozpoczęcia wojny z Japonią mówi sam za siebie, jeśli chodzi o zmiany, jakie zaszły w opinii publicznej.
Możemy na żywym przykładzie obserwować proces demokracji działającej. Zwyczajny przebieg, gdy chodzi o pewne zasadnicze decyzje polityczne jest wszystkim znane. Odbywają się rozprawy w kongresie na plenum, następnie sprawa przechodzi celem bliższego sformułowania do komitetów, poszczególne ośłamy urabiają opinję publiczną przy pomocy gazet i radia, prezydent udziela wyjaśnień na konferencji prasowej, wreszcie uchwalenie ustawy i powołanie organów rządowych w celu jej wykonania jest oznaką, iż równocześnie proces uświadamiania opinii publicznej dojrzał. Tym razem było inaczej. ~~Zaxxxxx~~
Wiadomości pras. nie wyprzedziły nowego zwrotu, nie przygotowywały go, ale przeciwnie ; gdy zaczęły o nim pisać, proces był już bardzo daleko posunięty. Od dwóch lat tocz. się dyskusje na temat przyszłego stanowiska USA. w organizacji świata powojennego. Ośrodki, w których te dyskusje się odbywają są najróżnorodniejsze. kluby studenckie, zrzeszenia kobiece, a nawet zebrania fermerów coraz więcej tą sprawą się zajmują. Gdy zejdą się rolnicy, to rozprawiają o wyżywieniu, wyżywienie prowadzi do ogólniejszych rozpraw na temat wojny, wojna do organizacji pokoju, a tymsamym i roli Ameryki.-
Jednym z najbardziej pouczających przykładów jest inicjatywa, z jaką wystąpił Stan płn.Caroliny. Zapoczątkował cały ruch Robert Lee Humber specjalista w dziedzinie prawa międzynarodowego. Jego koncepcja była prosta. Anarchia światowa może być usunięta tylko przez światowe prawo, a ono z kolei może być zrealizowane jedynie przez światow. federację narodów, opartą na zasadach sprawiedliwości.-

Rozpoczął on szerzenie swych idei od tego, że urządził małe zebranie w swym mieszkaniu. Wzięło w nim udział 39-ciu ludzi z miasteczka najróżniejszych zawódów i stanowisk społecznych, począwszy od szoferów, a skończywszy na miejscowym sędziu.-
Gdy przedstawił swój program,nastała chwila milczenia. Każdy z obecnych zastanawiał się nad tym, jak wielki problem czeka rozwiązanie i jak mali są ci, którzy do niego przystępują. Po chwili miejscowy sędzia zabrał głos, podkreślając, że chwila obecna, to może najdonioślejszy moment w życiu uczestników. Po debacie uznano słuszność poglądów wnioskodawcy i zaczęła się agitacja.Robert Lee zwrócił się do prezydentów wyższych uczelni Stanów, którzy ze swej strony nawiązali łączność z byłymi wychowankami uczelni, zasiadającymi w obu Izbach ustawodawczych północnej Caroliny. Zainteresowanie wzrastało coraz więcej. W każdym miasteczku, w każdej wiosce i szałasie dyskutowano nad sprawą światowego pokoju i światowej federacji. Dyskusje toczyły się w atmosferze ożywionej, ścierały sie z sobą zaognione argumenty, padały szyderstwa i inwektywy.
W końcu projekt znalazł się przed komitetem Izby niższej a stamtąd przedostał się na plenum Izby. Tutaj zabrał głos jeden z najstarszych i najbardziej doświadczonych polityków i w krótkim przemówieniu wykazał, że pomysł jest absurdalny.
W myśl konstytucji polityka zagraniczna stanowi wyłączną kompetencję Senatu całych Stanów Zjedn. w Waszyngtonie. Ciała ustawodawcze poszczególnych Stanów nie posiadają ani prawa, ani też kompetencji fachowej i zrozumienia, by w tak skomplikowanych zagadnieniach zabierać głos.
Gdy skończył przemówienie, wydawało się, że cała sprawa jest pogrzebana. Na to wstał jeden z posłów, doskonały typ wysokiego, muskularnego Amerykanina, rzadko tylko zabierającego głos i w kilku słowach

podkreślił, że jeśli chcemy naprawdę pokoju, to nie możemy czekać na to, dopóki wszyscy ludzie zdobędą wiedzę, potrzebną do zabierania głosu w tego rodzaju sprawach.-
Sprawa zbyt żywo i bezpośrednio obchodzi każdego z nas, byśmy mogli sobie pozwolić na bierność.
W rezultacie obie Izby ustawodawcze po ożywionych debatach uchwaliły rezolucję przygniatającą większością głosów. Co więcej jednak, za przykładem płn.Caroliny poszło 15 innych Stanów, których ciała ustawodawcze pouchwalały podobne rezolucje. Sformułowanie ich było oczywiście różne. Jedne wymieniają wprost federację światową, inne używają zwrotów bardziej ogólnikowych. Punkt ciężkości spoczywa jednak na dwóch słowach: aktywny udział. Wszystkie legislatywy wypowiedziały się za czynnym współudziałem Stanów Zjedn. w przyszłej organizacji świata i za pozostaniem odpowiedzialności za jego przyszłe losy.-
Ten prąd opinii publicznej oddziałał z natury rzeczy na partię republikańską. Chociaż niektórzy z republikanów niewiele zmienili swe stanowisko od roku 1920, kiedy głosowali na prezydenta Hardinga w imię zupełnego izolowania się od zagadnień politycznych pozostałego świata, to jednak przeważająca część republikanów również opowiada się za udziałem USA. w organizacji międzynarodowej, mającej na celu zabezpieczenie przed agresją wojskową i zapewnienia trwałego pokoju.-
Znaczenie tego procesu społecznego, który wyżej opisałem jest olbrzymie. Zostały położone podstawy pod polityką zagraniczną USA., opartą na programie, wyniesionym ponad partie. Łatwo sobie uprzytomnić, jaka doniosłość przedstawia dla demokracji tego rodzaju uniezależnienie zagranicznej polityki od różnic partyjnych. Drugi nader ważny objaw, to sposób, w jaki ta ewolucja się dokonała. Proces krystalizacji poglądów rozpoczął się nie od góry, ale od dołu.-

Nazwisk właściwych autorów niesposób ustalić. Nie są to ci ludzie, którzy są wymieniani przez gazety na honorowych miejscach w wielkich nagłówkach. Nie w tym tkwi jednak przyczyna, jakoby to byli ludzie mało znani. Jest ich poprostu za wielu. Należałoby z autorów uznać te 50-60.000.000 kobiet i mężczyzn, którzy ~~[illegible]~~ stoją obecnie na gruncie zasad wymienionych we wspomnianych rezolucjach - rezolucjach, w kt@rych opracowaniu i ustaleniu treści również uczestniczyły miljony ludzi.-

Londyn, wtorek, dnia 5.X.43r. Kom.ang.popołud. Serwis kraj.

Front środz.: Dzisiejszy Kom.kwatery gł.gen.Eisenhowera donosi, że zarówno V-ta, jak i VIII-ma armia kontynuują swój pochód. Oddz. V-tej armii zdobyły Monte Sacchio i w ten sposób wyprostowały linję frontu, prowadzącą poprzez Benewento po wybrzeże adriatyckie. Wspomniana miejscowość jest położona o 7 mil ang. na płn. wsch. od Neapolu. Pozycje na płn. od Neapolu muszą być zdobywane kolejno jedna za drugą. Jak zwykle zniszczenia pozostawione przez Niemców znacznie utrudniają pochód.- Korespondenci oceniają siłę wojsk niem., zgrupowanych wzdłuż linii od Neapolu na wybrzeżu zach. po Termoli na wschodnim na 4-5 dywizyj.- W dniu wczorajszym ameryk."latające fortece" startujace z Afryki atakowały Bolzano na płn. Włoch. Zpośród 20-tu myśliwców npl., które wystartowały na spotkanie, 4 zostały zestrzelone. Inna formacja zaatakowała Pizzę, gdzie obrony myśliwskiej nie było zupełnie. Najważniejszą wiadomością z frontu środz. jest, że poraz pierwszy samoloty, wchodzące w skład lotnictwa Afryki Płn.Zach. startowały z lotnisk we Włoszech. Atakowały one objekty w Grecji, mianowicie lotniska w Argos na połud.od Koryntu / 6 pożarów, w tym dwa składy benzyny,/zaś ameryk."Liberator"y" wykonały lot dług.1200 mil ang. w obu kierunkach, atakując lotnisko Medini pod Atenami bez eskorty. Cztery hangary zostały trafione, ponadto zniszczono pewną ilość samolotów na lotnisku. Jeden bombowiec nie powrócił.-
90% urządzeń port. w Neapolu nie nadaje się do użytku.- Niemcy twierdzą, że wyspę Kos w zupełności już opanowali i likwidują jedynie niedobitki oddz.ang. Wg. informacji koresp. ang. walki jeszcze trwają. Niemcy twierdzą również, że wyratowali z Korsyki wszystkie swe wojska z całym ciężkim uzbrojeniem. Nie wspominają jednak o ciężkich stratach, jakie ponieśli od oddz. francuskich.-

Front zach.: Ub.nocy nalot RAF.na Frankfurt n/Menem. Pożary, wywołane przed kilku godzinami dziennym nalotem "lataj cych fortec" jeszcze płonęły. Nalot był jednym z najgwałtowniejszych, wykonanych na Frankfurt. Mała formacja najcięższych bombowców "Lancaster" bombardowała tej samej nocy Ludwigshaven gdzie mieszczą się największe zakłady chemiczne na świecie. Lekkie bombowce "Moskito" atakowały Niemcy płn.zach. Ze wszystkich tych operacyj nie powróciło 12 bombowców.-

Daleki Wschód : Oddz. chińskie zmusiły do odwrotu oddz. japon., walczące na 85 mil ang. na połud. od Nankingu.- Dziś po południu zostało otwarta w Londynie wystawa fotograficzna pod tytułem " Walka w dżungli". Ilustruje ona przebieg walk w rej.Pacyfiku. Podsekretarz Stanu w min.informacji, otwierając wystawę oświadczył, że opór sojuszników pod dztwem gen.Mac Arthura okazał się dla Japończyków równą klęską, jak swego czasu bitwa nad W.Brytanią dla Niemców. Trzeba przytym zaznaczyć, że w bitwie w tym rejonie sytuacja Japończyków była pod każdym względem korzystniejsza od sytuacji aljantów. Należy jednak przestrzec przed nieuzasadnionym optymizmem na najbliższą przyszłość. Czeka nas jeszcze walka o odzyskanie olbrzymich terenów.-

Anglia : Dziś rano przybył tu prem. Afryki Połud. gen. Smuts. Został on powitany przez prem.Churchilla i weźmie udział w naradach gabinetu woj., oraz konferencjach z wicekrólem Indyj Wavellem. W Egipcie premier odbył inspekcję wojsk połud. afryk., po której zaznaczył w przemówieniu do wojska, że wprawdzie kampania afryk. została już zakończona, ale czekają ich dopiero najkrwawsze walki z dotychczasowych, które się rozegrają na kontynencie europ.

xxxxxxxxxxxxxxxxx

Londyn, dnia 6.X.43r. Kom.ang.poranny.Serwis zamorski.

Ocean Spokojny : Oddz. austral. opanowały wioskę w odległ.60-ciu mil ang.na połud. od Madang.
Lotnictwo sojusz. zatopiło kilka japon.wiedkich barek transport.- Z Pearl Harbour donoszą, że do tamt. kwatery głównej floty USA. na Pacyfiku przybył głównodowodzący floty Ameryk. admirał King na konferencję z głównodowodzącym floty na Pacyfiku połud. zach. admirałem Niemitzem, oraz głównodowodzącym na Pacyfiku połud. admirałem Halsey.-
W związku z tym koresp. radia bryt. w Nowym Jorku donosi, że konferencję należy traktować, jako krok w kier. wykonania decyzyj, jakie zapadły na konferencji w Qubec. Należy się liczyć z możliwością podjęcia przeciwko Japonii akcji morskiej na wielką skalę. Wskazywałoby na to zwłaszcza wzmocnienia lotnictwa morskiego, oraz liczebności lotniskowców, stacjonowanych na Pacyfiku.-
Prez.Roosevelt oświadczył na konferencji pras., że w walkach w central. części archipelagu Salomona Japończycy ponieśli zupełną klęskę. Obecnie niema prawie dnia, by nie potracili kilku barek. Nie są to wprawdzie wielkie statki, w każdym razie są jednak przystosowane do przebywania dalekich tras na oceanach i ich utrata znacznie osłabia stan japon. floty. Wspominając m o ścięciu oficera ang. przez Japończyków prezydent oświadczył, że nie jest to pierwszy akt zdziczenia ze strony Japończyków, którzy w gruncie rzeczy pozostali barbarzyńcami. Winni tych aktów pociągnięci do odpowiedzialności.-
Chiny : Dalsze walki wzdłuż linii kolej. Szanghaj-Nankin. Na połud. od Nankingu postępy chińskie.
Lotnictwo ameryk. bombardowało objekty japon. w prowincjach Hupey i Kwantung.-

Front śródz.: V-ta i VIII-ma armia napotykają na wzmożony opór niem. Mimo tego pochód trwa dalej.- Korespondenci donoszą, że walki odbywają się obecnie stale według tego samego schematu. Sojusznicy rozpoczynają wczas rano natarcie, opór niem. początkowo słaby, potym wzrasta coraz bardziej. W nocy działalność ustaje. Wszystkie drogi prowadzą wąwozami, łatwymi do zablokowania. Oddz. sojusz. znajdują się obecnie około 7 mil ang. w kier. połud. wschod. od Benevento i 18 mil na płn. od Neapolu. Dzieli je tylko przeszło milę od rzeki Volturno. Pod Neapolem zdobyto dwa lotniska w stanie, nadającym się do użytku. W ten sposób zostały opanowane wszystkie ważniejsze lotniska na połud. od Rzymu. Na jednym z lotnisk pozostało przeszło 100 poniszczonych samolotów npl. w tym znaczna ilość 4-motorowych bombowców i transportowców, oraz szybowców.- W Neapolu życie powraca do normalnego trybu.- Na odcinku VIII-ej armii poraz pierwszy Niemcy próbują przeciwstawić poważniejszy opór. Niedoszło jeszcze wprawdzie do walk na wielką skalę, ale wzmagają się starcia z niem. strażami tylnymi. Poraz pierwszy nieliczne formacje lotnictwa niem. próbowały atakować oddz. sojusznicze.-

W związku z zupełnym wyswobodzeniem Korsyki, pierwsze części franc. metropolii powiewają dziś na wszystkich terenach, podlegających Walczącej Francji flagi narodowe.-

Korespondenci donoszą, że na tyłach VIII-ej armii znajdują się obecnie 4 dywizje włoskie w pełnym stanie. Wzdłuż wybrzeży działają włoskie statki patrolowe i lekkie jednostki pod dowództwem ang. Oddz. włoskie pilnują linij komunikac. i składów, jak również pracują nad naprawą sieci telegraficz. i telefonicz., zwalniając w ten sposób żołnierzy ang. na linję boju. Są wypadki, że Włosi sami zgłaszają się na front.

USA.: Prez. Roosevelt złożył dziś na konferencji pras. oświadczenie w sprawie zaopatrywania W. Brytanii w ropę naftową. Dotychczas w organizacji dostaw decydującą rolę odgrywała odległość. Dlatego łatwiej było dla Anglii sprowadzać naftę z USA., niż z własnych źródeł w Zatoce Perskiej, - skąd statki musiały przebywać do W. Brytanii okrężną drogę dokoła Przylądka Dobrej Nadziei. Obecnie po opanowaniu Morza Śródz. Anglia będzie mogła w większym stopniu te swoje źródła wykorzystywać i odciążyć Amerykę. Znaczne trudności wynikają wciąż jeszcze z braku statków cystern.-

Koresp. radia bryt. w Nowym Jorku wyjaśnia, że oświadczenie prezydenta łączy się z zapowiedziami tajnym posiedzeniem Senatu, na którym 4-ch senatorów ma interpelować rząd z powodu nadużywania ameryk. źródeł naftowych przez Anglię. Stąd w oświadczeniu prezydenta stanowczy ton, jakiego prezydent zawsze używa, odpierając stronnicze i nieuzasadnione zarzuty.-

Rosja : W dniu wczorajszym oddz. ros. kontynuowały natarcie w kier. linii kolej. Witebsk-Mohylew-Homel. Pod Witebskiem odzyskano 46 miejscowości.
Na pozostałych odcinkach działalność patroli i artylerii.-
Korespondenci donoszą, że wobec deszczów jesiennych postępy oddz. ros. wynoszą pół mili, tam, gdzie poprzednio wynosiły dziennie 4-5 mil ang. Opór niem. zacięty. W walkach odgrywają wielką rolę nowe typy bombowców ros. "Szturmowik" zwana " latającymi tankami". Posiadają one silne opancerzenie i odznaczają się zwiększoną siłą ognia i zwrotnością.-
W nocy z poniedziałku na wtorek naloty ros. na linję kolej. Homel-Mohylew, oraz na objekty kolej. w okręgu Melitopola. Trafiono 6 pociągów z wojskami, oraz liczne składy amunicji.-
Król ang. nadał odznaczenie wykonawcom honorowego miecza, ofiarowanego Stalingradowi.-

Prem. Churchill przyjął delegatów sowiec. związków zawod. Przewodniczący Szwernik podkreślił znaczenie tego rodzaju odwiedzin dla zacieśnienia węzłów przyjaźni między obu krajami.-
Premier, dziękując, prosił o przekazanie pozdrowień dla Stalina i Mołotowa.-
Morze Północne: W nocy z poniedziałku na wtorek jednostki bryt. floty bojowej wykonały akcję bojową przeciw jednostkom floty niem. w odległ. 120 mil ang. na południe od Narwik.
W akcji uczestniczyły poraz pierwszy jednostki floty USA., m.in. lotniskowiec.-Samoloty z lotniskowca trafiły szereg niem. statków handl., m.in. jeden pojemn. 8000 ton. Próbę oporu ze strony lotnictwa niem. udaremniono, zestrzeliwuj c dwa samoloty. Straty własne trzy samoloty.-
Front zach.: Wczoraj w ciągu dnia myśliwce RAF. atakowały lokomotywy pod Paryżem, oraz rafinerię nafty pod Gandawą. Zestrzelono 4 npl. samoloty, nie powróciło 6 własnych.
Lekkie jednostki mar. ang. wznieciły pożar na dwóch niem. kontrtorpedowcach przy płn. zach. wybrzeżu Francji.-

M.p.6.X.43r.

Londyn, dnia 6.X.43r. Alexander Worth : Korespondencja z Leningradu.

Niedawno temu byłem w Leninradzie. Było to dla mnie jedno z najsilniejszych przeżyć. Poraz ostatni byłem w tym mieście, gdy nosiło jeszcze miano Petrogradu, a ja sam byłem sztubakiem. Mimo wszystko, na pierwszy rzut oka mniej się zmieniło, niż przypuszczałem. Ten sam daleki widok na zatokę w oślepiającym blasku słonecznego poranka, te same imponujące budowle gmachu fortecznego, katedra Św. Aleksandra, marmurowego pałacu jednego z wielkich książąt i dawniejszej ambasady bryt., a na honorowym miejscu Suworowa.
Dopiero wycie pocisków przypomniało mnie teraźniejszość tak różną od przeszłości. Zaraz usłyszałem obok głos małego chłopca, uspakajający mnie, że jeżeli słychać wycie, to pocisk jest daleki i niegroźny. Chłodny i wyniosły klasycyzm architektury zyskał, jak gdyby nowy wyraz w skojarzeniu z niezłomnym duchem ludności Leningradu. Wczoraj padło 1500 pocisków na miasto. Mimo tego panuje powszechne przekonanie, że co najgorsze już przeszło. Niema dnia bez ofiar ludzkich, ale ludzie dawno już nauczyli się pociski lekceważyć. Gdy tylko pierwsze z nich padną mieszkańcy wyczuwają instynktownie gdzie się chronić. Niestety często bywa, że ten pierwszy pocisk ugodzi w tramwaj i skutki są straszliwe.
Najcięższy okres rozpoczął się jednak w sierpniu 1941 r., gdy Niemcy stali już u samych wrót miasta. Całymi tygodniami robotnicy walczyli w pierwszej linii, podczas, gdy za nimi 400.000 ludności miasta budowało umocnienia. Gdy pierwsze ataki zawiodły, Niemcy probowali zmiażdżyć obronę blokadą i bombardowaniem.
Nie było opału, wody, ani żywności. Nastąpił czteromiesięczny okres, w ciągu którego ludzie

umierali z głodu. Racja chleba wynosiła półfunta dziennie dla pracujących, a ćwierć funta dla reszty ludności - w tym jeszcze 30-40% odpadało na składniki zastępcze bez żadnej wartości odżywczej. Ludzie umierali jednak spokojnie i z godności . Nie było ani jednego wypadku napaści ze strony tłumów na sanie, rozwożące chleb.-
Przechodząc obok budynku szkolnego, zauważyłem kilka świeżych śladów pocisku. Obecnie dzieci przedstawiają się jednak pod względem fizycznym świetnie dzięki doskonałemu odżywieniu.-
Widać jednak ~~kz~~ w ich zachowaniu dojrzałość i pewność siebie, wynikłą z przejść wojennych.
Burmistrz Leningradu opowiadał mi, jak potrafion opanować moralną stronę walki. Przez cały czas funkcjonowały teatry i opery, w których głodni artyści organizowali przedstawienia dla głodnych widzów.-
Obecnie pozycje npl. znajdują się w odległości 3 mil ang. od miasta. Można je obserwować gołym okiem. Rosjanie próbowali koncentrować pod miastem wielką ilość artylerii, ale po 14 dniach skoncentrowanych nalotów ros. lotnictwa ich próba została udaremniona.-
Jednym z najniebezpieczniejszych zajęć jest praca w Putiłowskich zakładach amunicyjnych. Zostały one celowo porozrzucane w niewielkich, oddzielnych zabudowaniach na szerokiej przestrzeni, by pociski nie mogły wyrządzać wielkich szkód.-
Jedna z dzielnic willowych jest obecnie przeznaczona na wypoczynek dla ludności. Na przebywających tam łatwo zauważyć niesłychanne napięcie nerwowe, które zwolna dopiero ustępuje w atmosferze wypoczynku, przyznać trzeba, doskonale zorganizowanego.-

Zaopatrzenie miasta w jarzyny, tak, by było samowystarczalne / mimo, że blokada już została przerwana /, jak również wyżywienie dzieci jest prowadzone wg. najnowszych naukowych metod.-
Newski Prospekt w niedzielę zatłoczony, podobnie jak przed wojną. Kobiety lepiej ubrane niż w Moskwie. Burmistrz Leningradu, przyjmując mnie na śniadaniu, wyraził wdzięczność dla ludności Londynu, która przesłała gratulacje po przerwaniu blokady i wzniósł toast na jej cześć, jak również na cześć prem.Churchilla.-
Na ulicach dużo jest porozlepianych afiszy z napisami, przyjaznymi dla sojuszników.-
Oczekuję niezbyt odległych już dni, gdy do Leningradu tłumnie będą zawijać statki ang.a do Londynu ros.-

Londyn, środa, dnia 6.X.43r. Kom. ang. wieczorny. Serwis kraj.

Front śródz. V-ta armia sojusz. zajęła Aversę na płn. od Neapolu. Obecnie oddz. sojusz. znajdują się w odległ. 10-ciu mil ang. od Capua, będącego najważniejszym ośrodkiem komunikac. poza Neapolem. Wg. wiadomości pras. niektóre jednostki sojusz. przekroczyły już rzekę Volturno. Wg. ofic. wiadomości oddz. sojusz. na wybrzeżu są oddalone od rzeki o 7 mil ang. Na północ. wybrzeżu rzeki Niemcy posiadają szereg silnych ośrodków oporu. Opór niem. wzmaga się. Ogółem biorąc, jest on tym silniejszy, im dalej na wschód sięga teren walki. Najsilniejszy jest na wybrzeżu adriatyckim w okręgu Termoli. Niemcy zdają sobie z tego sprawę, że postępy VIII-ej armii zagrażają oskrzydleniem ich oddz., walczącym na zachodzie, a na dalszą metę obronie Rzymu i koncentrują tam wszelkie możliwe siły. Jak się obecnie okazuje, desant pod Termoli Niemców zupełnie zaskoczył. Dowódca niem. garnizonu został wzięty do niewoli w łóżku. Znaleziono dokumenty, stwierdzające, że oddz. niem. otrzymały rozkaz niszczenia za sobą wszystkich urządzeń i mostów.-

Wczoraj w ciągu dnia piąty z rzędu w tym miesiącu dzienny nalot "Latających Fortec" na urządzenia kolej. w Bolonii. Obrona myśliwców niem. była tak zacięta, że walczyły nawet w zasięgu własnej artylerii p.lotniczej. Ośmiu z pośród 50 myśliwców niem. zestrzelono.- Ogółem straty niem. w ciągu dnia 15 samolotów, straty własne 5.-

Na Korsyce Niemcy pozostawili znaczne ilości wyposażenia, zwłaszcza dużo motocykli. Pozostawione przez nich bomby czasowe utrudniają uprzątanie terenu. Wzięto kilkuset jeńców.-

Rosja : Walki lokalne pod Witebskiem, gdzie odparto cztery kontrataki niem. i odzyskano niewielką ilość miejscowości, m.in. większą ufortyfikowaną wioskę, w odległ. 30 mil ang. od miasta. Pod Homlem poprawa pozycji.- Naloty lotnictwa sowiec. na dwie stacje kolei między Mohylewem a Homlem, na Melitopol, oraz linie kolej., prowadzącą stamtąd do Zaporoża. Na odzyskanych terytoriach życie zaczyna powracać w normalne tory. Z 600.000 sztuk bydła, wywiezionego na wschód, sprowadzono z powrotem już 200.000. Na Kubaniu wyremontowano już 5000 traktorów i 2000 [illegible] do żniwiarki i młocki.-

Chiny : We wschod. części kraju Japończycy zostali odrzuceni. Na północ od Nan-[illegible] odzyskano miejscowość [illegible]ng-Czeng, zdobytą poprzednio przez Japończyków.-

Londyn, czwartek, dn. 7.X.43 r. Kom. [illegible] ranny. Serwis zamorski.

Ocean Spokojny : Silna formacja floty ameryk. z udziałem lotniskowców bombardowała wyspę Wake. Na Nowej Gwinei oddz. austral. posuwając się w dół rzeki Ramu przebyły dalsze 7 mil i zdobyły lotnisko w miejscowości Dumpu, oddalone o 50 mil ang. od Madang. W tempie postępu wielką rolę odgrywa lotnictwo sojusz. Naloty sojusz. na objekty pod Nową Irlandią, Nową Brytanią i w archipelagu Salomonów.- Jak się zdaje, Japończycy próbują ewakuacji z wyspy Kolombangara pod ochroną nocy.- Dzisiejszy "Times" omawia rewolucyjne zmiany, jakie w wojnie w dżunglach wprowadziła motoryzacja. W świetle takich faktów, jak zdobycie Lae w ciągu 14-stu dni, a Finschhaven w 11 dni okazuje się, jak powolne były postępy sojusznicze w początkach ofensywy, gdy zdobywano Buna i Gona.-

spec. wyćwiczone oddz. techniczne umożliwiły zastosowanie artylerii, która odgrywa coraz większą rolę w przezwyciężaniu trudności walki w dżungli wymagających nadludzkich wysiłków.-

Oddz. sojusz. wygrały przedewszystkiem bitwę na odcinku organizacji dostaw. Japończycy wykazali brak inwencji w dziedzinie mechanizacji, czego skutki są dla nich tym dotkliwsze, że ich możliwości produkcyjne są ograniczone. W pierwszym rzędzie jednak zadecydowały o sukcesach nie maszyny, ale ludzie. Oddz. austral. saperów dokazują cudów. W terenie dżunglowym potrafili oni w ciągu 12-stu dni wybudować 65 mil ang. dróg, przez które przejeżdżają tysiące ciężarówek. Widoki są obecnie bez porównania lepsze, niż były w styczniu b.r., gdy motoryzacja w walkach dżunglowych była zupełnie nieznana.-

Proces skakania z jednej wysepki na drugą, od którego rozpoczęła się sojusz. inwazja na Pacyfiku wydaje się obecnie beznadziejnie powolny.-

Min. spraw wewn. Morrison w wywiadzie dla dziennikarzy ameryk. przypomniał przyrzeczenie Anglii, że jak tylko upora się z Niemcami, to rzuci wszystkie rozporządzalne siły przeciw Japonii. Dwa bryt. dominja znajdują się w rejonie Pacyfiku i walka z Japonią jest dla nich sprawą życia i śmierci. Ich wojna jest naszą wojną. Rozprawiając się z krytykami ameryk. pod adresem Bryt. Imperium minister podkreślił, że udzieliło ono pełnego samorządu każdemu krajowi, który do tego dojrzał. W najcięższym okresie wojny, w roku 1940 parlament uchwalił ustawę o popieraniu rozwoju i wspomaganiu tych kolonij, które nie posiadają na to własnych środków. Od tego czasu rząd ang. szereg razy przyznawał kredyty na rozwój swych kolonii.-

Front środz.: Wzmagająca się gwałtowność walk na odcinku VIII-ej armii nad biegiem rzeki Biferno, dokąd Niemcy przerzucają rezerwy z zachodu z nad rzeki Volturno. Walki toczą się o przeprawę nad rzeką.

USA.: Organizacje religijne katolickie, protestanckie i żydowskie uchwaliły wspólną rezolucję w sprawie organizacji pokoju, domagając się utworzenia międzynarodowej organizacji na zasadach zbiorowego bezpieczeństwa.- Prez. Roosevelt ofiarował lotnikom jugosłowiańskim, którzy przeszli przeszkolenie w USA., 4 ciężkie bombowce "Liberator"y".- Kierownik departamentu informacji, Elmer Davies przestrzegł swych rodaków przed łatwym optymizmem. Zwycięstwo nie zostanie osiągnięte łatwo i małym kosztem, ani nie ma też obecnie powodów do złudzenia na to, iż będzie ono szybkie. Niemcy wciąż jeszcze silnie trzymają zdobyte terytoria i są zdecydowani na prowadzenie wojny obronnej, [illegible] jej przeciąganie i wyczerpanie sojuszników.- Hitleryzm i militaryzm pruski muszą być gruntownie zniszczone, w przeciwnym razie w następnej wojnie czekałyby Amerykanów jeszcze większe ofiary.- Wobec obecnego rozwoju techniki niebezpieczeństwo inwazji powietrz. na Amerykę jest zupełnie realne. Musimy stworzyć świat oparty na zorganizowanym bezpieczeństwie, w przeciwnym razie powstanie świat, złożony z kilku mocarstw, potężnie uzbrojonych i obserwujących się wzajemnie z zawiścią.- Ukazał się nakładem urzędu tom Białej Księgi, opisującej politykę USA. w okresie poprzedzającym wybuch obecnej wojny. Jeszcze w 1940 r. prezydent Roosevelt przestrzegł marszałka Petaina przed wydaniem floty franc. w ręce Niemiec. Zaznaczył on, że jeśli rząd franc. pójdzie na żądania Niem., to zaprzepaści całe franc. imperium, niepodległość własnego kraju i straci na zawsze przyjaźń USA.-

Marszałek Petain zapewnił w odpowiedzi rząd amerykański, że nigdy flota franc. nie dostanie się w ręce niem.-

W dalszej korespondencji prez. Roosevelt zaznaczył, iż jeśli rząd franc. uważa się, że jest więźniem niem., to nie usprawiedliwia to jeszcze bynajmniej wspomagania Niemców i ich sojuszników. Również sekretarz Stanu Hull zwrócił uwagę ambasadorowi franc., że rząd USA. jest dobrze poinformowany o Lavalu i przestrzegł przed nim marszałka Petaina.-

<u>Indje</u> : W Delhi skazano na śmierć 4-ech Hindusów, wysłanych przez Japonię w celu organizowania rozruchów i osłabiania zbrojnego pogotowia kraju.-

<u>Z komentarza do komunikatu</u>

Przemówienie min. Morrisona było zwrócone w pierwszym rzędzie <u>do USA.</u>, gdyż rola i działalność W.Brytanii są naszym pobratymcom w dominjach dostatecznie znane. Nikt nie wątpi, że rzucimy wszystkie nasze siły przeciw Japonii. Znaczenie, jakie rząd ang. przypisuje europ. teatrowi wojny opiera się na zdrowej zasadzie, wyrażonej przez naszych przywódców, iż najlepszą drogą do zwycięstwa jest skoncentrowanie wysiłku w pierwszym rzędzie na Niemcy. W gigantycznej walce, która nas czeka na zachodzie Europy rozstrzygnie się znacznie więcej, niż sam los Niemiec. Japonia dobrze o tym wie i dlatego tak gorączkowo rozbudowuje obecnie swoje siły. Prem. Churchill bynajmniej zresztą nie lekceważy wojny z Japonią i już obecnie sojusznicy przygotowują na Dalekim Wschodzie wielkie siły, nie czekając na pobicie Niemiec.- Mało kto wie o tym, że większą część sił zbrojnych na Pacyfiku stanowią oddz. austral. zaopatrywane przeważnie przez własny kraj.-

Staje się już rzeczą nudną odpowiadać na krytyki pod adresem Imperium Bryt., przeważnie oparte na złej woli, bądź ignorancji. Zapewne jest ono niedoskonałe, podobnie jak i wszelkie wogóle instytucje ludzkie, ale w każdym razie potrafiło ono wychować swe kolonje i szereg z nich doprowadzić do zupełnej samodzielności, nadając im statut dominjalny. Historia Indyj wykazuje nie jedną ciemną plamę, ale mimo wszystko nikt lepiej nie potrafiłby nimi rządzić, a wątpliwe jest nawet, czy dorównałby Brytanii. Trudno o lepszą obronę zasad, na których się opiera Bryt. Imperium, niż Połud. Afryka, której przedstawiciele biła się przeciwko nam w czasie wojny burskiej, a obecnie walczą u naszego boku. Wystąpienie Morrisona jest tym znamienniejsze, iż długi czas sam był krytycznie nastawiony w stosunku do postępowania Bryt. Imperium.-

Terror niem. w Europie wzrasta. Po wiadomościach o aresztowaniach Żydów w Danii, których Niemcy chcą najwidoczniej wymordować, skoro nie korzystają z oferty szwedzkiej, gotowej do ich przyjęcia, nadeszła wiadomość o rozstrzelaniu 50 zakładników w Francji w dniu 2 b.m., a obecnie o analogicznym postępowaniu w Holandii. Za tym wszystkim kryje się niem. strach. Przyjdzie pora, gdy za to wszystko Niemcy zapłacą.-

Londyn, piątek, dnia 8.X.43r. Kom.ang.poranny. Serwis kraj., zamorski i europ.

Rosja : Po dłuższej przerwie wojska ros. podjęły ponownie ofensywę wzdłuż całego frontu od Kubania po Leningrad. Spec. rozkaz Stalina donosi, że po dwóch dniach gwałtownych walk Rosjanie przełamali silnie umocnioną pozycję npl. na południe od Wielkich Łuków i zdobyli ważny węzeł kolej. Newel, przecinając w ten sposób jedyną prostą linję kolej., łączącą niem. front pod Leningradem z frontem centralnym. Newel jest oddalony o 80 mil ang. od granicy polsko-łotewskiej.- 12 dywizyj sowiec., które się odznaczyły przy zdobyciu miasta, otrzymały jego nazwę. W Moskwie oddano z tego powodu salwy honorowe.- W trzech punktach Rosjanie przekroczyli środkowy bieg Dniepru i utworzyli na jego zachod. wybrzeżu silne przyczółki, na których zdołali się już usadowić. Jeden z nich został utworzony powyżej Kijowa, przypuszczalnie koło ujścia Prypeci, drugi na połud.wsch. od Perejesławia, trzeci poniżej Krzemieńczuga, skąd Rosjanie zagrażają Dniepropietrowsku.- Na odcinku central. wzdłuż linii Witebsk-Orsza-Mohylew walki w trudnym terenie, brak jakichkolwiek szczegółów. Na temat walk między Zaporożem a Melitopolem brak jakiejkolwiek wzmianki.-

Na półwyspie Kubańskim kom. ros. donosi o upadku Tamania. Oddz. ros. likwidują tam resztki sił niem. Na odcinku Leningradu Rosjanie zdobyli miejscowość Kiryszyn na 50 mil ang. na połud. wsch. od Leningradu, forsując w tym miejscu rzekę Wołchow i przedzierając się na głębokość 9-ciu mil ang. W ten sposób w niem. linje został wbity niebezpieczny klin.

Niem. komentator wojsk., omawiając to ostatnie natarcie ros., stwierdza, że jego celem może być dotarcie do linii Dźwiny.-

Lotnictwo sowiec. atakowało Mińsk, stację Żłobin między Mohylewem a Homlem, Homel, Melitopol i Dżankoj.- Niem. komentator wojsk., omawiając wczoraj ros. natarcie na Newel, oświadczył, że jest to nowy objaw ros. taktyki przerzucania ataków na coraz to inny odcinek. Niepodobna określić, czy Rosjanie

posiadają dosyć rezerw na kontynuowanie tej taktyki.- Niem.komentator wojsk.Sartorius, przemawiając ostatnio przez radio oświadczył, że linja Dniepru będzie stanowiła zakończenie wielkiego manewru niem., odsadzania się od przeciwnika.-

Ocean Spokojny : Szereg oznak wskazuje na to, że Japończycy opuszczają swą bazę Villa na wyspie Kolombangara. Stałe naloty bombowców sojusz. uniemożliwiają dostawy dla garnizonu morzem. W akcji tej uczestniczą również sojusz. okręty woj.-

W czasie nalotu na lotnisko w Kachili na wyspie Bougainville zestrzelono 9 spośród 30 japon. myśliwców, które próbowały atakować sojusz. bombowce.- Pod wyspą Shoiseul zatopiono 18 barek japon.-

Na Nowej Gwinei dalsze postępy oddz. austral. doliną rzeki Ramu w kier. na Madang.-

Brak dalszych szczegółów w sprawie wyprawy floty USA. przeciw wyspie Wake.-

W związku z przybyciem admirała Mountbatten do Delhi w Indjach, oraz zapowiedzianą jego wizytą w Czung-Kingu oczekiwane jest powszechnie rozpoczęcie nowej ważnej fazy w wojnie z Japonią. Admirał odbędzie konferencję z głównodowodzącym armii w Indjach gen. Auchinleckiem, oraz floty na Oceanie Indyjskim admirałem Summerville. Łączy się z tym oświadczenie kierownika japon. agencji pras. w Singapoorze o konieczności szybkiego umocnienia tej bazy japon.-

Front zach.: Ub.nocy nalot RAF. na Niemcy. Brak jeszcze szczegółów.- Ub.nocy naloty niem. na różne punkty na wschod. wybrzeżu Anglii, oraz na Londyn. Cztery bomby zniszczyły zupełnie jeden gmach, inne uszkodziły budynek klasztorny. Były ofiary w ludziach dwa npl. samoloty zestrzelono. Ogień artylerii p.lotn. w Londynie najgwałtowniejszy od czasu wielkich nalotów niem. na Londyn przed trzema laty.

Wczoraj w ciągu dnia naloty myśliwców RAF-a na żeglugę przy wybrzeżach holend., oraz na objekty w płn. Francji. Dwa samoloty nie powróciły.-

Morze Północne : W czasie wyprawy floty ang.-ameryk., podjętej w poniedziałek na wybrzeża Norwegii, samoloty ameryk., startujące z lotniskowca ugodziły 12-tu bombami 8 wielkich statków npl. Poraz pierwszy lotniskowiec ameryk. uczestniczył w akcji na zachodzie Europy.-

USA. : Od szeregu tygodni odbywają się w Waszyngtonie między przedstawicielami rządu USA. a delegacją ang. pod kierownictwem ministra bez teki Law ważne rozmowy w sprawach handlowych i finansowych. Treść ich trzymana w najściślejszej tajemnicy wiadomo jednak, że w sprawach finansowych postępują zadawalająco, a w sprawach handl. również są oczekiwane korzystne rezultaty.-

Front środz. : Niemcy przerzucili pod Termoli z pod Neapolu jedną dywizję pancerną. Pozycje npl. na płn. od Termoli były ostrzeliwane przez dwa ang. kontrtorpedowce. Tę akcję określa komunikat, jako b. poważną. Około 3-4 dywizyj niem. zostało tu skupionych, by zapobiec przedostaniu się oddz. VIII-ej armii w kier. na Pescara.-

Na płn. od Neapolu dalsze postępy w kier. rzeki Volturno, nad którą Niemcy skupili wielkie siły. Wiadomości o przekroczeniu rzeki przez oddz. sojusz. są przedwczesne, wiadomo jedynie, że przekroczony został jej dopływ, rzeka Calori w pobliżu Benevento.-

Sojusz. łodzie podwod. zatopiły 11 statków npl., mianowicie łodzie ang. 5 u wybrzeża zachod. i 1 na Adriatyku, a polska łódź podwodna "Dzik" 5 statków, na których Niemcy ewakuowali swe oddz. z Korsyki, w tej liczbie dwa wielkie transportowce, 1 wielki statek cysternę i 1 średniej wielkości. Ta sama łódź zatopiła przedtym 4 statki npl.-

Ponadto łodzie sojusz. zatopiły przypuszczalnie dalsze 4 statki.-
Przedwczoraj nalot "latających fortec" na objekty kolej. w Wenecji, wykonane w trzech falach.
We wschod. części Morza Środz. naloty na Rhodos, Kretę, na lotnisko, położone na 70 mil ang. na płd. wsch. od Aten, oraz inne na 40 mil ang. na połud. wsch. od Saloniki.-
Kom. jugosłowiański donosi o gwałtownej bitwie czołgów wzdłuż granicy włoskiej między Triestem a Fume. Straty npl. 10 czołgów, straty własne 4. Po stronie powstańców walczą małe jednostki morskie, przekazane przez Włochy.-
Do tej pory zdobyto na półwyspie włoskim 502 samoloty npl.- W Neapolu nowy przykład niem. barbarzyństwa. W gmachu głównej poczty eksplodowała bomba opóźniająca, ważąca kilka ton. Wielka ilość ofiar wśród ludności cywilnej.-
Z Płn. Afryki przybyła do Włoch wojskowa misja sojusz. do marszałka Badoglio pod kierownictwem gubernatora Gibraltaru, gen. Mac Fallen, który poprzednio kierował misjami do Turcji i Moskwy.-
Ujawniono szczegóły w sprawie udziału w walkach ameryk. piech. powietrznej. W krytycznej fazie bitwy pod Salerno został zrzucony większy oddział na tyły niem. w okręgu Abellino w dniu 11 września. Desant nastąpił w środku formacji tanków i wywołał takie zamieszanie, że Niemcy sami siebie ostrzeliwali. O świcie oddz. się wycofał w góry i tam, korzystając z pomocy włoskiej prowadził partyzantkę na tyłach, dopóki się nie połączył z nadciągającymi oddziałami sojuszniczymi.-
Dania : Biskupi duńscy ogłosili ostry protest przeciwko prześladowaniu żydów, jako aktowi, sprzecznemu z elementarnymi zasadami chrześcijaństwa i humanitaryzmu. Będziemy walczyli o zachowanie dla naszych żydowskich braci tej wolności, którą cenimy wyżej od życia!- Ośmiu duńskich patrjotów wykonało zamach na zakład przemysł., wyrządzając

szkody wartości 300.000 koron duńskich.-

Anglia : Związek górników przedstawił rządowi swoje wnioski w sprawie podwyższenia wydobycia węgla. Wszyscy górnicy, pełniący służbę w siłach zbrojn. lub innych działach przemysłu winni być zwolnieni do kopalń. Minimalna płaca winna wynosić dla pracujących w kopalniach 6 funtów tygod., dla pracujących na powierzchni 5 funtów i 10 szylingów. Wydobycie winno wynosić 4.200.000 ton miesięcznie więcej i w tym celu potrzeba dalszych 85.000 górników. W górnictwie będzie panował chaos dopóki obecny system prywatnej własności kopalń nie ulegnie zmianie. Kongres delegatek 300.000 kobiet, pracujących w przemyśle wypowiedział się za zwiększeniem udziału kobiet w wysiłku wojennym z zapewnieniem im równych praw z mężczyznami i opracowaniem gwarancji zatrudnienia na okres powojenny. Winny one w pierwszym rzędzie uwzględniać żołnierzy, zwolnionych z sił zbrojnych, ale również zapewnić zatrudnienie kobietom. Kongres opowiedział się za wciągnięciem do pracy obowiązkowej kobiet wyżej lat 40 i surowo krytykował opuszczanie pracy, zwłaszcza przez młodsze robotnice, co nie miałoby miejsca, gdyby tego rodzaju wypadki były surowiej karane.-

Kongres stowarzyszenia indywidualistów wypowiedział się kategorycznie przeciw kontynuowaniu kontroli państwowej w życiu gospodarczym po wojnie. Jeśli ograniczenie wolności ma być następstwem obecnej wojny, w takim razie wszystkie obecne ofiary idą na marne.-

Plan ubezpieczeń społeczn. Beveridge'a jest wyzwaniem pod adresem wolności.-

Z komentarza do komunikatu.

Niemcy niewątpliwie nieoczekiwali tak szybkiego wznowienia ofensywy ros. Liczyli oni, że desancze na odcinku środkowym i płn., a linja Dniepru na południu pozostawi im czas na skonsolidowanie pozycji, oraz linii dostaw. Mam wrażenie, że jest to największy wyczyn pod względem umiejętności dztwa po stronie ros.od początku wojny. Tempo ros. przygotowań okazało się piorunujące. Niemcy liczyli się może z natarciem pod Wielkimi Łukami, ale również tutaj przyszło one znacznie wcześniej, niż się spodziewali. Najwidoczniej zawiodło ich lotnictwo wywiad. Okazuje się, że lotnictwo niem. nie jest już w stanie podołać swym coraz liczniejszym żądaniom. Rosjanie mają to do zawdzięczenia naszej dywersji w rej. śródziemnomorskim i na zachodzie, podobnie zresztą, jak my tam. sukcesy zawdzięczamy Rosjanom. Właściwie jednak jest nonsensem wymieniać, co kto komu ma do zawdzięczenia, gdy chodzi o współprac między sojusznikami. Wiadomość o trzech przyczółkach na zach. Dniepru posiada olbrzymią doniosłość. Jeśli Rosjanom uda się je rozszerzyć, będzie to największe ich zwycięstwo w roku 1943. Nie ulega wątpliwości, że po upadku Charkowa Niemcy liczyli na oparcie się wzdłuż linii Dniepru.-

Współpraca sojusznicza w dziedzinie uzgodnienia planów strategicznych wciąż jeszcze pozostawia dużo do życzenia. Nie dotyczy to oczywiście stosunków anglo-ameryk., gdzie nie należy mówić o współpracy, ale o zupełnej jedności. Poszczególne komórki w dztwie i współdziałanie między wszelkimi instancjami od najwyższych do najniższych jest tak kompletna, że nie sposób odróżniać między hierarchią ang. a ameryk. Natomiast współpraca z Rosją nie jest taką, jaką być powinna. Tym lepiej, że misji Edena i Hulla do Moskwy będą towarzyszyć experci wojskowi pod kierownictwem ref.dla spraw wojsk.przy gabinecie wojennym.-

Londyn,dnia 7.X.43r.H.N.Brailsford : odczyt z cyklu " Perspektywy Światowe".

W ostatnią niedzielę, siedząc przy aparacie radiowym postanowiłem uchwycić jakąkolwiek audycję niem. Za dawniejszych, przed-hitlerowskich czasów, radio niem. nadawało xxxxxxxx o tej porze audycję religijną, zazwyczaj kantatę Bacha z Lipska. Tym razem usłyszałem jednak coś zupełnie innego. Była to wesoła pieśń ludowa, w wykonaniu chóru, którego brzmienie pociągało świeżością i młodością. Po zakończeniu Speacker wyjaśnił, że był to chór młodzieży hitlerowskiej, który śpiewał z okazji święta dziękczynienia po żniwach. Nastąpiła druga pieśń o tym, jak rolnicy orają teraz pola, by zasiać ziarno pod nowy plon. Później nastąpiło krótkie przemówienie, wygłoszone dobrym prostym stylem i wyjaśniające dzieciom znaczenie święta. Mówca zobrazował swym młodocianym słuchaczom w żywych słowach, ile zawdzięczają niem. kobietom, które teraz pracują na polach i zapewniają narodowi wyżywienie, podczas gdy ich mężowie i ojcowie rodzin walczą w Rosji. Nigdy nie wolno zapominać o ich ofiarnej i cichej pracy.

Nakreślony przez mówcę obrazek był trochę sentymentalny, ale pozostawił miłe wrażenie dzięki motywowi przewodniemu, którym była praca na rzecz społeczności. xxxxxxxx Słuchacz odczuwał podniosłą świadomość, że każdy pracuje w służbie idei pomagania bliźnim, a nie tylko w imię egoizmu. Trzeba było chwili refleksji, bym sobie uświadomił ukryty fałsz, brzmiący w tej całej imprezie propagandowej. Pewnie, że kobiety niem. pracują, ale obok sentymentalnego obrazu, określonego przez mówcę pojawił się przed moimi oczami obraz zupełnie inny pod wpływem ostat. wiadomości.-

Korespondenci z Rosji wciąż opisują straszliwy los ludności w terenach okup., która pieszo, padając z głodu, jest pędzona przez Niemców jak trzoda bydła do pracy w Rzeszy, a słabsi, ustający po drodze, są wystrzeliwani. Ci wybrańcy, którzy dotrą na miejsce przeznaczenia, pracują nietyle na drobnych gospodarstwach rolników, walczących o swój Vaterland, co w feudalnych dobrach pruskich junkrów. Niem. audycja, o której wspomniałem, to przykład, jak można dla złych celów eksploatować wrodzony poryw młodzieży ku idealizmowi, jak też idealizm łatwo przekształcić w fanatyczną uległość. Wpojono w młodzież przekonanie o nadludzkim powołaniu rasy niem., wobec której inni nie mają prawa nawet do litości. Cowięcej jednak, niem wychowanie wykazuje starannie przemyślaną perfidię. Gdyby ono operowało jedynie zbrodniczymi hasłami, szybko natrafiłoby na reakcję resztki sumienia. Całe niebezpieczeństwo tej propagandy tkwi jednak w tym, że stanowi ona swoistą mieszaninę pierwiastków dobrych i z złych. Apeluje ona równocześnie do instynktów ofiarności i poświęcenia i do instynktu nienawiści i barbarzyństwa. Wychowuje młodzież do nienawiści Rosjan i pogardy Polaków, głosi kult pracy, a przemilcza, że przed wojną realna wartość zarobku niem. robotnika wynosiła połowę tego, co zarabiał robotnik ang. w dobie kryzysu. Uprzewilijowany był w Niemczech przedwojennych, a tymbardziej wojennych nie świat pracy, ale ciężki przemysł, fantastycznie zarabiający na zbrojeniach.-

Wszyscy sobie zdajemy z tego sprawę, że po obecnej wojnie młodzież niem. musi być poddana reedukacji. To zadanie będzie jednak utrudnione przez fakty, bardziej komplikujące sytuację, niż by się to wydawało na pierwszy rzut oka.-

Trzeba otwarcie stwierdzić, że żaden kraj nie zdziałał tyle dla swej młodzieży, co Niemcy. Chodzi przytym nie tyle o szkołę, co o kluby młodzieżowe, internaty, domy młodzieżowe, w których skupiało się życie młodzieży i odbywało jej właściwe formowanie. Budynki odznaczyły się niezwykłym zbytkiem, chwilę wolną młodzież spędzała w najwspanialszym otoczeniu. Urządzano dla niej wycieczki i podróże do najpiękniejszych okolic Norwegii i Włoch. Ci, którzy byli najbardziej obiecujący byli wcielani do grup, przeznaczonych na przyszłych przywódców. Socjalna sytuacja i majątek rodziców nie odgrywały przy tem żadnej roli. Chodziło jedynie oto, czy kandydat daje gwarancje rozwoju w duchu hitlerowskim. Ci wybrańcy mogli korzystać z tego rodzaju sportów, jak yachting i konna jazda, dostępne gdzieindziej jedynie najzamożniejszym. Nic dziwnego, że dzieci garnęły się do tych instytucyj hitlerowskich, uciekając przed nudami ogniska domowego. Przejmowały się one fanatyzmem dla osoby Fuhrera, a w drugim rzędzie, jeszcze jeden dowód, jak głęboko był obmyślany niem. system wychowawczy - lgnęły do swych nauczycieli którymi byli ludzie bardzo młodzi i tymsamym najlepiej je rozumiejący. Ideał łatwo trafiał im do przekonania i przysposabiać się do roli panów świata. W rzeczywistości tym ideałem było świadome barbarzyństwo, uzbrojone w wiedzę. Przywódca niem. młodzieży, Baldur von Schirah oświadczył wprost, że pierwszą cnotą niem. młodzieńca jest brutalność. Jakżesz daleko stąd do sentymentalnego kultu matki, któremu poświęcona była opisana przezemnie audycja! Chłopcy wychowywani w elitarnych zakładach na przywódców musieli się ćwiczyć w obdzieraniu żywcem ze skóry szczurów, by uodpornić się na widok cierpienia.-

Cały dorobek cywilizacji, polegający na ujarzmieniu w człowieku zwierzęcych instynktów ma być zniszczony właśnie przez ich wyzwolenie i apoteozę. Nic dziwnego zatym, jeśli dowiadujemy się, że w Rosji i Polsce ta właśnie młodzież bije rekordy zezwierzęcenia.- Nasuwa się pytanie, w jaki sposób da się odrobić tą straszliwą pracą destrukcyjną ?

-Pierwszy wniosek, to wykazanie przez obecną wojnę całej nicości doktryny rasistowskiej w sposób dostępny nawet najtępszemu mózgowi. Nie kto inny, tylko ci pogardzani podludzie, Rosjanie, zadają Niemcom jedną klęskę za drugą. Znaczą się jednak również oznaki moralnej rewolucji, wywołanej szlachetniejszym odruchem, niż samą obawą przewagi przeciwnika. Szeroko była swego czasu komentowana wiadomość o wypadkach w Monachium, gdzie sześciu studentów i prof. uniwersytetu zostało powieszonych, a szereg studentów skazanych na długie więzienie. W ulotkach, nawołujących do sabotażu głosili oni hasła nie socjalizmu, czy komunizmu, ale wolności ducha i godności osobistej. Jednym słowem tradycyjne zasady wszechludzkiej moralności. A jednak była to przecież właśnie młodzież, wychowana przez hitlerowców. Okazuje się, że nawet mistrzowska perfidia wychowania hitlerowskiego nie potrafiła wyplenić bez reszty zalążków cywilizacji.-

Gdy klęska Niemiec ujawni młodzieży cały zbrodniczy nonsens hitleryzmu, powstanie potrzeba dania nowej treści jej życiu. Zajdzie potrzeba zaspokojenia wrodzonego każdej młodzieży głodu idei. To dzieło reedukacji mogą jednak wykonać w stosunku do Niemców tylko Niemcy sami. Żaden cudzoziemiec nie może ich w tym wyręczyć. Chodzi tylko o to, iby umożliwić tą pracę ludziom tego pokroju, co owi studenci, którzy w Monachium zawiśli na szubienicy. Nasze zadanie sprowadza się do jednego: do gruntownego zmiażdżenia niem. systemu rządzenia i całej maszyny partyjnej, na której się opiera. Resztę muszą wykonać Niemcy sami.-

Londyn, sobota, dnia 9.X.43r. Kom.ang. poranny. Serwis zamorski.

Front zach.: Ub.nocy nalot RAF. na Niemcy. Brak jeszcze szczegółów.- Wczoraj w ciągu dnia silne formacje ameryk. "latających fortec" i "Liberator"ów" stoczyły z myśliwcami niem. jedną z największych bitew powietrznych w czasie obecnej wojny. Zaatakowały one pod eskortą długodystansowych myśliwców "Thunderbolt" zakłady lotnicze w Bremie, oraz dwie stocznie łodzi podwodnych w Vegesag i stoczyły przytym szereg potyczek z niem. myśliwcami, których zestrzeliły 130. Myśliwce ameryk. zestrzeliły dalszych 12. Straty własne 30 bombowców i 3 myśliwce. Lekkie bombowce RAF. "Boston" atakowały lotniska pod Brest i zestrzeliły przytym 4 myśliwce.- Myśliwce RAF. w czasie zagonu nad Francją zestrzeliły 6 samolotów niem., straty własne dwa samoloty.- Ub.nocy alarm lotniczy w Londynie, bomby nie zostały jednak zrzucone. Dwa samoloty npl. zestrzelono.-

W nocy z czwartku na piątek nalot RAF. na Stutgart, ponadto na Friedrichshaven i Monachium, 7 bombowców nie powróciło.-

Ocean Spokojny: W nocy z środy na czwartek jednostki floty aljanckiej zaatakowały w cieśninie między wyspą Kolombangara, a Zatoką Vella na Nowej Georgii japon. formację, złożoną z jednego lekkiego krążownika i 4-ch kontrtorpedowców. Krążownik i jeden kontrtorpedowiec zostały zatopione ogniem artyler., drugi kontrtorpedowiec zatopiono torpedą, dwa pozostałe zostały zostały uszkodzone i zmuszone do ucieczki. Straty sojuszników umiarkowane.-

Na Nowej Gwinei oddz. sojusz. dzieli od Madang odległ. 60-ciu mil ang. w kier. połud. wpoprzek dobrego terenu.- Pozostaje jeszcze tylko jeden miesiąc na prowadzenie dalszych operacyj, poczym nastanie pięciomiesieczna pora deszczowa. Stąd gorączkowy pośpiech aljantów o wygranie wyścigu w czasie.-

Admirał Mountbatten odbył w Delhi ważne konferencje z gen. Auchenletkkiem z głównodowodzącym ameryk. sił lądowych gen. Stillvel, oraz szefem tamt. lotnictwa ameryk.-

Rosja.- Najważniejsze walki toczą się nad średnim biegiem Dniepru o przyczółki na zach. wybrzeżu. Rosjanie ustawicznie przerzucają na zach. wybrzeże dalsze posiłki w ludziach i sprzęcie i zdołali już przeprawić formacje czołgów. Niemcy wytężają wszelkie siły, by temu przeciwdziałać i ze swej strony również ściągają posiłki by odwrócić grożącą im katastrofę, a zwłaszcza niebezpieczeństwo, które bezpośrednio zagraża Kijowowi.-Koresp. radia ang. z Moskwy donosi, że niektóre przeprawy poszły Rosjanom łatwo, inne natomiast natrafiły na b. silny opór. Poniżej Kijowa Niemcy przypuścili na jeden z przyczółków 14 kontrataków w ciągu jednego dnia.-

W kilku miejscach Rosjanie zbudowali już mosty pontonowe. Wielką rolę odgrywają ros. oddz. partyzanckie, walczące na tyłach niem. Pozycja Kijowa jest uważana za b. krytyczną.-

Pod Witebskiem oddz. ros., posuwające się wzdłuż linii kolej. ze Smoleńska znajdują się już o niewiele więcej ponad 30 mil ang. od Witebska.-

Kolumny ros., które zdobyły Newel, posuwają się dalej.- Na Kubaniu dalsza likwidacja pozostałych oddz. niem.-

Dziś upłynęły dokładnie dwa lata od słynnego oświadczenia niem. kier. prasowego Dietricha. Oświadczył on wówczas: "Kampania na wschodzie została rozstrzygnięta. Z rozbiciem armii ros. rozwiały się raz na zawsze ang. marzenia o wojnie na dwa fronty. Zostało uzyskane ostateczne rozstrzygnięcie militarne. Całość operacyj niem. rozegrała się wg. planu, podyktowanego przez militarny geniusz Führera.-

Front środz. Oddz. V-tej armii zajęły Capua. Cały odcinek rzeki Volturno od Capua aż po wybrzeże morskie na dług. 17 mil ang. jest od południa obsadzony przez oddz. ang.-

Na wybrzeżu adriatyckim VIII-ma armia opanowała na prawym skrzydle górzysty teren poza Termoli.- Kwatera gł. armii jugosłowiańskiej donosi, że zostały opanowane miejscowości Liwno i Kupresz na płn. wschód od Splitu na głównej szosie, prowadzącej z tego miasta. W płn. Chorwacji zdobyto dwa miasta.- Gen.de Gaulle, powracając z Korsyki zaznaczył, że droga do oswobodzenia samej Francji jest jeszcze długa i trudna.-

USA.: Wg. przekonania tut.kół konferencja ministrów spraw zagranicz. USA., W.Brytanii i Rosji rozpocznie się niebawem.- Koresp. radia bryt.donosi, że skład delegacji ameryk. zostanie zakomunikowany dopiero po przybyciu do Moskwy.-
Nie oczekuje się, by wszystkie zagadnienia zostały odrazu rozstrzygnięte. To pierwsze spotkanie ministrów spraw zagranicz.doprowadzi wg. tut. oczekiwań do spotkania Roosevelta, Churchilla i Stalina.- Ogólnie zdają sobie sprawę ze znacznej trudności problemów, które oczekują rozwiązania.-
Do Teheranu przybył kierownik woj. produkcji USA. Nelson i odbył tam konferencję z ang. gen.Connolly, pod którego kierownictwem pozostaje organizacja dostaw z Zatoki Perskiej, jak również z przedstawicielami Rosji, poczym udał się w niewiadomym kierunku.- Ameryk.wiceminister wojny Patterson oświadczył, że cyfra 7.700.000 ludzi, którą armia ameryk. wg. ustalonego programu osiągnie z końcem b.r. stanowi tylko minimum, niezbędne dla przeprowadzenia już oparcowanych planów operacyjnych i przypuszczalnie będzie ją trzeba przekroczyć.-

847 78 N

M.p. dnia 11.I.43r.

Londyn, dnia 9.X.43r. Wickham Steed : przegląd tygodniowy.

Ub. tydzień zaznaczył się wielu wydarzeniami o doniosłym znaczeniu. Za najważniejsze uważam przybycie premiera Unii Połud. Afryk. gen. Smutsa w celu wzięcia udziału w naradach gabinetu woj. Nie waham się przed wypowiedzeniem tego rodzaju opinii, mimo, iż w ub. tygodniu nie brak było wypadków tak ważnych dla przebiegu wojny, jak sukcesy Rosjan w ich wznowionej ofenzywie, czy też naloty dzienne i nocne na terytorium Rzeszy. Premier Smuts jest mężem stanu w całym tego słowa znaczeniu i jego dar przewidywania i głęboka wiedza nigdy jeszcze nie były nam bardziej potrzebne, niż obecnie. Można śmiało powiedzieć, że w opinii ang. zajmuje on drugie miejsce po Churchillu, aczkolwiek kontytucyjnie, jako premier Dominjonu Połud. Afryki, sprawujący władzę na mocy aprobaty królewskiej nie jest pod żadnym względem podporządkowany premierowi W. Brytanii, lecz zupełnie z nim pod każdym względem równorzędny. Gen. Smuts jest nie tylko wielkim żołnierzem, ale również filozofem, posiadającym swój określony światopogląd i umiejętność wszechstronnej syntezy w chwili, gdy właśnie szeroki horyzont u naszych mężów stanu jest tak potrzebny. Te jego właściwości w pierwszym rzędzie przyczyniają się do jego wielkiej popularności w W. Brytanii. Drugi powód, to rycerska walka, jaką wraz ze swym przyjacielem generałem Bootha przeciwko nam prowadził swego czasu w czasie wojny burskiej. Wówczas to z aprobatą i poparciem jednego z naszych największych królów, Edwarda VII doszło do zawarcia pokoju na honorowych dla Afryki warunkach. W cztery lata później Afryka Połud. uzyskała pełny samorząd i odpowiedzialność za jej rządy przyjęli obaj wspomniani generałowie.-

Obaj rychło też poznali się na niebezpieczeństwie, grożącym im od strony Niemców. Bezpośrednio przed pierwszą wojną światową gen. Bootha, powróciwszy właśnie z podróży po Niemczech przestrzegł na podstawie własnych obserwacyj Churchilla, który wówczas był pierwszym Lordem Admiralicji przed niebezpieczeństwem ze strony Niemiec, które grozi z zupełną pewnością. Oświadczył on wówczas Churchillowi: jak tylko Niemcy zaatakują W.Brytanię, ja ze swej strony przystąpię do uderzenia na niem. Afrykę Zach. Nie wolno Panu jednak pod żadnym warunkiem dać przez Niemców zaskoczyć.-

Nawiasem mówiąc, gen. Bootha był tym, który w roku 1899 osobiście wziął Churchilla do niewoli i wysłał go do obozu jeńców, z którego później Churchill uciekł z wielkimi przygodami. Gdy w r.1906 odbyła się pierwsza konferencja imperialna prem.Bootha oraz jego towarzysz gen. Smuts zawarli przyjaźń z prem. Churchillem, która z biegiem lat jeszcze bardziej się zacieśniała.-

W obecnej wojnie prem. Smuts odrazu się zorientował, w czym tkwi interes Afryki Połud. i bez namysłu uznał za swój pierwszy obowiązek współdziałania z aljantami. Jego autorytet jest obecnie tym większy wobec olbrzymiego poparcia, jakie uzyskał w ostat. wyborach. Jego autorytet jest również wielki w USA. i w Dominjach i gdy występuje on w imieniu Imperium Bryt., nikt nie wysunie przeciwko niemu zarzutów ang. imperializmu, z jakim mógł się spotkać rodowity Anglik.-

Aczkolwiek wojna nie jest jeszcze wygrana wielu ludzi zastanawia się nad zagadnieniami powojennymi. Na drodze, prowadzącej do konstruktywnej pracy nad przyszłym porządkiem świata leży jedna wielka przeszkoda, mianowicie zagadnienie Włoch. Jest rzeczą jasną, że aljanci nie mogą traktować Włoch, jako niewinnej ofiary Niemiec, działającej wyłącznie tylko pod ich przymusem. Nie możemy przyjąć Włoch z otwartymi ramionami, jak marnotrawnego syna i z miejsca wszystko puścić w niepamięć.-

Zbyt dobrze pamiętamy postępowanie Włoch w stosunku do powalanej Francji, do Grecji i sami również mamy z nimi nie jedno na pieńku.
Z drugiej strony nie ulega wątpliwości,że opozycja przeciw reżimowi, który wpędził naród do wojny, jest silniejsza we Włoszech, niż w Niemczech i odpowiednio do tego musimy nastawieć nasze postępowanie. Rzecz prosta, że niepodobna twierdzić, by skład rządu marszałka Badoglio był bez zarzutu i niejedna z osobistości, w nim uczestniczących może nasuwać liczne zastrzeżenia.-
Charakterystyczne było wystąpienie w Nowym Jorku b. ministra spraw zagranicz. Włoch przedfaszystowskich hr. Sforza. Oświadczył on, że aczkolwiek przyszła forma rządu musi być obrana przez sam naród, to narazie każdy Włoch dobrej woli winien wspomagać marszałka Badoglio w jego walce z Niemcami. Przy sposobności hr. Sforza opowiedział wydarzenie, rzucające charakterystyczne światło na niem. mentalność. Gdy Mussolini abdykował, rozeszła się pogłoska o śmierci Hitlera. Niemcy, przebywający w Rzymie, wpadli wówczas w szał, zaczęli ściskać Włochów i zrywać portery Hitlera. Gdy później okazało się, że to nieprawda, z miejsca zaczęli nad Włochami się znęcać i bić ich publicznie.-

Londyn, poniedziałek, dnia 11.X.43r. Kom.ang.poranny.
Serwis zamorski i europ. -:-

Rosja : Punkt ciężkości walk spoczywa na odcinku środkowego Dniepru. Toczy się tam jedna z najgwałtowniejszych i największych walk z całej obecnej wojny. Rosjanie przerzucili już na zach. wybrzeże Dniepru czołgi i ciężką artylerię. W szczególności na płn. od Kijowa Rosjanie zdołali znacznie umocnić swe przyczółki. Również Niemcy ściągają znaczne posiłki i ustawicznie kontratakują, jednakowoż bez powodzenia. W Moskwie stwierdzają, że walki na zach. Dniepru przekroczyły już pierwsze stadium. Korespondenci z Moskwy donoszą, że na odcinku o 50 mil ang. poniżej Kijowa oddz. ros. posunęły się na zach. wybrzeżu tak daleko, że są już poza zasięgiem niem. artylerii /? - dosłownie/. -
Na Białej Rusi dalsze postępy w kier. Homla. Zajęto miejscowość Dobrusz przy linii kolej. z Briańska w odległ. 12-stu mil ang. od Homla. Oddz. ros. znajdują się w odległ. 30-stu mil ang. od Orszy. W pochodzie na Witebsk Rosjanie odzyskali ponad 140 miejscowości i posunęli się na niektórych odcinkach do 8 mil ang. Jedna z kolumn znajduje się już w odległ. 20-tu mil ang. od Witebska.-
Na odcinku Newela odzyskano 40 miejscowości.-
Marszałek Timoszenko został odznaczony orderem Suworowa I-ej klasy.-
Ocean Spokojny : Kom. kwatery ameryk. z Pearl Harbour podaje szczegóły z ostat. nalotu na wyspę Wake. Został on wykonany z lotniskowca we wtorek o świcie. Zaatakowano wyspy Wake, Peel i Wilkes, zrzucając ogółem 320 ton bomb. Japońska obrona p.lotn. została odrazu unieruchomiona, tak, iż po południu, gdy nalot kontynuowały ameryk. "Liberator"y", startujące z baz lądowych, obrona była już b. słaba. Trafiono szereg urządzeń port. i hangarów lotniczych. Zniszczono 61 samolotów npl., w tym 30 w starciu powietrz. Straty własne 13 samolotów. Szkody w okrętach woj. ameryk. nieznaczne. Był to siódmy nalot na wyspę Wake wykonany przez lotnictwo ameryk. od grudnia 1941 r. gdy została ona zajęta przez Japończyków.-

Oddz. sojusz., które zdobyły Villa na wyspie Kolombangara, zyskały przy tej sposobności cenną bazę lotniczą. Już 5 dni temu została ona opuszczona przez Japończyków i oddz. sojusz., wkraczające do miasta zastały tylko duże ilości sprzętu woj., porzuconego w pośpiechu. Wszelki zorganizowany opór na wyspie ustał.- Na Nowej Gwinei dalsze postępy sojusz. wzdłuż doliny rzeki Ramu w kier. Madang.

Chiny : Marszałek Cziang-Kai-Czek, przemawiając ub.nocy przez radio w dzień chińskiego święta narodowego, t.zn. w 33-cią rocznicę powstania republiki, a zarazem po s-wym wyborze na prezydenta republiki zapowiedział, że rozwój republiki będzie szedł dalej w kier.kontytucyjnym i szczerze demokratycznynm, w dziedzinie zaś polityki zagranicz. celem rządu będzie najściślejsza współpraca z aljantami w celu pokonania wspólnego wroga.- W Czung-Kingu obchody ludowe i iluminacja. W Anglii w związku z tym w szeregu kościołach nabożeństwo na intencję Chin. W USA. wiceprezydent Wallace przypomniał, że 50.000.000 Chińczyków potraciło swe domy z całym majątkiem i musiało uchodzić na zachód. Straty chińskie w wojnie przewyższają 34 razy straty ameryk.-

Front zach. : W ciągu ostat. 9-ciu dni lotnictwo sojusz. wykonało na Niemcy sześć nalotów nocnych i 8 dziennych.- Wczoraj w ciągu dnia ameryk."latające fortece" i "Liberatory" zapuściły się w wgłąb Westfalii, atakując Monastyr, oraz położone na 20 mil ang na zach. miasto Coesfeld. Zestrzelono przytym conajmniej 102 niem. myśliwce, z czego 81 przypada na "latające fortece" a 21 na eskortujące myśliwce. Straty własne 30 bombowców i 2 myśliwce. Nad Monastyrem Niemcy próbowali użyć zasłony dymnej, ale wiatr szybko ją rozwiał i dzięki dobrej widzialności uzyskano szereg trafień, wywołując gwałtowne ognie.-

W tym samym czasie atakowano również objekty w Zagłębiu Ruhry, oraz jedno lotnisko w Holandii. Rzecz wojsk. rządu ameryk. oznajmił, że same naloty lotnictwa USA. nie są w stanie pokonać Niemiec i należy je uważać jedynie za przygotowanie do akcji ameryk. sił lądowych i morskich na zach. Europy. Do tego czasu będziemy niszczyć niem. zakłady przemysł.; urządzenia kominikac., i zasoby broni. Jesteśmy bezwzględnie zdecydowani przez całą zimę te ataki kontynuować. W ten sposób najlepiej zaoszczędzimy ofiar naszym siłom zbrojnym z chwilą podjęcia inwazji, aczkolwiek niewątpliwie i tak będą one znaczne.-

W sobotę w ciągu dnia ameryk. ciężkie bombowce bombardowały Anklam na Pomorzu Niemieckim nad rzeką Peene, Gdynię, Gdańsk i Malborg. Dowódca VIII-go korpusu lotn. USA. w W.Brytanii gen. Anderson oznajmił, że na podstawie raportów samolotów wywiad. stwierdzono następujące wyniki :
W Gdyni wzniecono pożar na 4-ch statkach, ponadto trafiono montownie i składy. W Malborgu trafiono montownie myśliwców "Foke-Vulf". W Anklam trafiono montownię myśliwców "Me109". W Gdańsku trafiono doki.- Obecnie wskutek uszkodzenia Kilonii i jej urządzeń port., przez szereg poprzednich nalotów, Niemcy uczynili z Gdyni główną bazę swej floty woj., w szczególności ośrodek przeszkolenia załóg łodzi podwodnych.-
W Gdańsku mieszczą się stocznie łodzi podwod.-

W nocy z soboty na niedzielę naloty lekkich bombowców "Moskito" na Berlin. Ich załogi stwierdziły zarazem, że pożary wywołane w Hannowerze w nocy z piątku na sobotę wciąż jeszcze płoną.-
Był to trzeci nalot na Honnower w ciągu tego miesiąca.-

Front śródz.: V-ta armia ameryk. zajmuje obecnie całe połud.wybrzeże rzeki Volturno i jej dopływu rzeki Calori na odległ.45-ciu mil ang. wgłąb lądu Na przeciwnym brzegu rzeki Niemcy gromadzą znaczne siły i sprowadzają nawet czołgi, aczkolwiek teren ze względu na liczne rowy, drzewa, oraz piaski źle się nadaje do akcji czołgów. Na wsch. skrzydle V-tej armii została zajęta miejscowość Ponte nad rzeką Calori.- VIII-ma armia bryt. zajęła San Marco, oraz Lorino, panujące nad połączeniami drogowymi z Campo-Basso.-
W sobotę najintensywniejsze z dotychczasowych naloty sojusz.na objekty niem. na Morzu Egejskim. Ameryk. "Liberator"y" i "latające fortece" bombardowały Saloniki,Eleuzis,Argos, Larissa, oraz objekty na Krecie; Trafiono liczne samoloty na ziemi, oraz hangary. W powietrzu zestrzelono 5 samolotów n-l. Straty własne 2 samoloty.- Ameryk. myśliwce zestrzeliły między wyspami Rhodos i Scarpanto 16 niem. samolotów "Ju88".- Kom.kwatery gł.wojsk jugosłowiańskich donosi, że zostały przecięte dwa połączenia kolej. z Chorwacji do Węgier, jak również zmuszono do kapitulacji garnizon niem. w mieście Ugoryn na 50 mil ang. na połud.-wsch. na Zagrzebia. Komunikat obrazuje obecną sytuację w Jugosławii w ten sposób, że armia powstańcza kontroluje całą wsch. część Bośni, większą część Czarnogóry, część Hercegowin większą część wybrzeża i wysp dalmatyńskich, część zach. Chorwacji, oraz rejon na wschód od Zagrzebia aż po Warażdyn.-
Anglia : Ujawniono szczegóły w sprawie nowego ang. działa przeciwczołgowego, które okazało się skuteczną bronią przeciwko najcięższym czołgom niem.typu "Tiger". Zawprowadzenie tego działa w uzbrojeniu armii bryt.stanowi zarazem dobry przykład nietylko technicz. poziomu ang. konstruktorow i sprawności przemysłu woj., ale również umiejętności przewidywania.- Konstrukcja została opracowana już z końcem 1941 r. Konstruktorzy już wówczas liczyli się z tym, że produkcja niem

czołgów będzie zmierzała w kier. ich wyposażenia w grubsze opancerzenie i większą siłę ognia. Pierwsze działo nowego typu zostało wykończone w pięć miesięcy po oddaniu planów do wykonania i przypadek tak zdarzył, że pierwszy występ czołgów "Tiger" na froncie afryk. zbiegł się z pierwszym występem ang. działa. ~~Skazzłaxxzą~~ Przy pierwszym starciu zniszczyły one sześć czołgów, a tym dwa typu "Tiger" z odległości 1500 yardów. Normalnie działo takie niszczy z całą pewnością czołgi "Tiger" z odległości 1000 yardów. Ciężar pocisku 17 funtów, dług. od końca lawety po wylot lufy 24 stóp, konstrukcja obrotowa umożliwia pokrywanie ogniem przestrzeni w szerokim promieniu.-

Norwegia : Jedno z pism szwedzkich donosi o wykoleniu pociągu w Norwegii, na linii z Oslo, przyczym 70-ciu żołnierzy niem. zostało zabitych.-

Szwecja : Radio szwedzkie donosi, że Niemcy nie próbowali nawet zareagować na szwedzka ofertę gościny dla uchodźców z Danii. Jedno z pism sztokholmskich zaznacza, że propozycja jest oparta na tych samych zasadach, co swego czasu w odniesieniu do uchodźców z Norwegii. Pokrywamy się rumieńcem wstydu na samą myśl, że podobne rzeczy, jak prześladowania niem. mogą wogóle zdarzać się w Europie, roszczącej sobie miano chrześcijańskiej.-

Dania : Niemcy wywożą Żydów do Niemiec. Wielu Żydów popełnia samobójstwa.-

Londyn, dnia 12.X.43r. wtorek. Kom.ang.poranny. Serwis zamorski i europ.

Rosja: Kom.ros. z ub.nocy donosi, że oddz.ros. zagrażają obecnie bezpośrednio Homlowi. Przybywszy w ciągu ub.doby 10 mil ang., zajęły przedmieścia tego miasta Nowa-Bielica, położone na wschod. wybrzeżu rzeki Soż i znajdują się obecnie w odległ. niecałych 2-ch mil ang. od samego miasta. Na pozostałych odcinkach frontu białoruskiego również dalsze postępy. W pochodzie na Witebsk oswobodzono dalszych 40 miejscowości.- Nad środkowym biegiem Dniepru toczą się w dalszym ciągu nader zacięte walki. Na niektórych odcinkach oddz. ros. posłąpiły znacznie naprzód. Koresp. radia bryt. z Moskwy donosi, że przynajmniej jeden z trzech wielkich przyczółków na zachod. brzegu rzeki został rozszerzony o szereg mil od jej wybrzeży. Na półn. od Kijowa przedarto się daleko w głąb niem. systemu obronnego. W walkach nad Dnieprem ciężkie straty po obu stronach.- Na połud. od Leningradu i w rej. Newela dalsze postępy ros.- Po stronie ros. w dalszym ciągu milczenie w sprawie sytuacji na połud. od Zaporoża. Niemcy wspominają o toczących się tam zaciętych walkach czołgów. Okoliczność tę potwierdzałby pośrednio ostatni kom.sowiec., podający, że w ciągu niedzieli zostało unieruchomionych 126 czołgów niem. Jest to najwyższa cyfra od szeregu dni, jakąś Rosjanie podają.- Skuteczne naloty morskiego lotnictwa na Morzu Czarnym na żeglugę npl.-

Ocean Spokojny: Ciężkie bombowce ameryk. "Liberator"ry" przebyły ponownie lot dług. 2400 mil ang. w obu kierunkach, by wykonać czwarty od początku wojny nalot na japon. bazę Macassar na wyspie Celebes. Baza została zaatakowana już po nastaniu ciemności i wyrządzono ciężkie szkody. Wszystkie samoloty powróciły.-

Przy wybrzeżach Nowej Irlandii samoloty sojusz. wznieciły pożar na transportowcu pojemn. 6000 ton, oraz silnie uszkodziły mniejszy statek.-
Chiny : W płn. zach. części prowincji Cze-Kiang Japończycy po przejściowych sukcesach zostali z powrotem wyparci z zajętych pozycyj koncentrycznym atakiem chińskich z trzech stron, przyczym zostali zmuszeni do opuszczenia jednego miasta.
USA : Prez. Roosevelt zwrócił się do Kongresu z orędziem o zmianę ustawy, nakładającej ograniczenia na imigrację Chińczyków. Ustawa ta jest dowodem przestarzałych poglądów i musi być dziś zmieniona, by wykazać szczerość i dobrą wolę Stanów Zjedn. w stosunku do sojuszników. W szczególności chodzi o umożliwienie imigrantom chińskich uzyskiwania obywatelstwa USA.-
W Waszyngtonie jest szeroko omawiana możliwość odbycia przez Senat tajnej sesji w celu wysłuchani raportu pięciu senatorów, którzy powrócili z podróży z różnych frontów walki. "New York World Telegramm" podkreśla, że ich zarzuty są zbyt poważne na to, by je można było zignorować.-
Pięciu wyższych funkcjonariuszy resortu, zajmującego się wykonaniem ustawy o dzierżawieniu i najmie materiału wojennego, stwierdziło, że postępowanie Anglii w stosunku do USA jest nacechowane bezwzględną lojalnością.-
Front śródz. : Gwałtowne ulewy doprowadziły do takiego rozmoknięcia gruntu, że uczestnicy poprzedniej wojny światowej porównywują obecne warunki ze sławną kampanią w błotach Flandrii. Mimo tego wg. powszechnych przewidywań decydująca bitwa o Volturno nie może być na długo odkładana. Już obecnie coraz liczniejsze patrole bryt. przekraczają rzekę i sondują siłę oporu po stronie niem. Oddz. V-tej armii zajęły miejscowość Ponte Landolfo. Stamtąd jej prawe skrzydło zagraża od

zachodu miejscowości Vinkhiaturo, stanowiącej stację węzłową między Rzymem a Foggia, położoną na połud. zach. od Campobassa. Równocześnie dwie kolumny VIII-ej armii zagrażają tę samą miejscowość od wschodu.-
Koresp. amerykf. radia opisuje dalsze dowody zdziczenia Niemców w Neapolu. W dniu 19 września na 12 dni przed zajęciem miasta przez aljantów Niemcy pomścili zabicie jednego ze swych żołnierzy w ten sposób, że otoczyli 300 mieszkańców, w tej liczbie kobiety i dzieci i pierwszego z brzegu mężczyznę przed wszystkimi zastrzelili. Następnie oblali benzyną gmach uniwersytetu, jednego z najstarszych na świecie, założonego w XIII stuleciu i podpalili go granatami ręcznymi W podobny sposób Niemcy spalili bibliotekę królewskiego towarzystwa nauk. Płonęła ona przez całe cztery dni i w tym czasie żadnemu strażakowi nie wolno było przybyliżyć się do gmachu. Spłonęło ponad 200.000 tomów, w tej liczbie rękopisy i dokumenty bezcenne, których nie da się już odtworzyć. Jak stwierdza korespondent, nastrój ludności w Neapolu jest taki, że przez całe stulecia nie będzie się mógł w Neapolu pokazać ani jeden Niemiec.-
Czasopisma niem. donoszą o walkach partyzanckich we Włoszech płn., staczanych przez oddz., składające się z włoskich powstańców, żołnierzy, oraz zbiegłych jeńców ang. Gen. Montgommery zapowiedział, że włoskie formacje obrony p.lotn. będą używane dla ochrony miast włoskich przed nalotami niem.- W Neapolu poraz pierwszy wznowiły swą działalność niektóre przedfaszystowskie partie polityczne, biorąc udział w antyfaszystowskim komitecie wyzwolenia narodowego, który się wypowiedział za poparciem rządu Badoglia.-

Lotnictwo sojusz. atakowało ponownie objekty pod Atenami, w miejscowościach Marica i Kalato na wyspie Rhodos, oraz Heraklion na Krecie. Straty npl. 6 samolotów, straty własne 2.-
Z Kairu donoszą, że na wyspie Kos walczą jeszcze niewielkie partyzanckie oddziały aljanckie.
Kom. kwatery gł. wojsk jugosłowiańskich donosi, o opanowaniu wyspy Cherso, położonej na południe od Fume i panującej nad dostępem do tego portu.-
Front zach.: W związku z wielkimi sukcesami lotnictwa aljanckiego w walce na froncie zach. prem. Churchill wysłał depesze gratulacyjne do gen. Deversa, komendanta VIII-go Korpusu Lotniczego USA oraz do marszałka Harrisa, komendanta bombowców RAF. W pierwszej z nich premier gratuluje lotnictwu USA. wspaniałych wyników i śmiercionośnej celności bombardowania, wskutek czego, zmuszając Niemców do koncentrowania swego lotnictwa wewnątrz kraju i odciągania go z linii bojowej przyczynia się do odciążenia innych frontów.-
Lotnictwo USA. łącznie z ang. zbliża się w ten sposób do właściwego celu, którym jest zupełne uśmiercenie przemysłu niem. W depeszy do marszałka Harrisa premier stwierdza, że pierwszy tydzień października otworzył nową fazę w walce powietrznej.
Niem. lotnictwo zostało zmuszone do przejścia do defenzywy zarówno pod względem operacyjnym, jak i w dziedzinie produkcji. Mężczyźni i kobiety, pełniący służbę w RAF. mają wszyscy swój udział w tym dziele.-
Wojna morska: Kom. admiralicji z ub. nocy opisuje wspaniały wyczyn floty ang., dowodzący, że wielkie tradycje Nelsona i Drake nadal żyją w bryt. marynarce. W d. 22 września małe ang. łodzie podwod. wykonały z baz ang. raid na port norweski, w którym były stacjonowane pancernik "Tierpitz" pojemn. 42.000 ton / siostrzany okręt zatop. "Bismarcka"/, pancernik " Scharnhorst" i krążownik " Lützow".

Łodzie podwodne musiały w tym celu przebyć w obu kierunkach 1600 mil ang. Dostęp był tym trudniejszy, że okręty były zakotwiczone w fiordzie na 50 mil ang. wgłąb lądu. Dostęp prowadził jedynie przez trzy kanały, z których żaden nie był szerszy niż na dwie mile ang. i każdy mógł być łatwo obserwowany. Ponadto dostęp utrudniony wskutek ciągłego patrolowania, oraz gęstych pól minowych.
Mimo tego łodziom ang. udało się przedrzeć w sam środek portu i ugodzić "Tierpitz`a" torpedami.
Został on trafiony poniżej linii zanurzenia i plamy z benzyny były widoczne na powierzchni wody jeszcze w odległości 2-ch mil ang. W następstwie pancernik jest na dłuższy czas unieruchomiony, a naprawa tym trudniejsza, że nie może zaryzykować wypłynięcia z portu.-
Lotnictwo wywiad. stwierdziło już rozpoczęcie prac reperacyjnych na miejscu. Trzy łodzie podwod. nie powróciły z wyprawy.-
Dzisiejszy "Times", omawiając ten wyczyn, przypomina, że Japończycy próbowali podobnej akcji na Pearl Harbour, oraz port Diego Suarez na Madagaskarze, ale bez powodzenia. Mar. bryt. udoskonaliła tę metodę i zastosowała ją z niewątpliwym powodzeniem w najtrudniejszych warunkach.-
Francja : Jeden z najważniejszych pomocników Lavala, kier. działu pras. Boudelong z zadziwiającą otwartością przyznał w przemówieniu radiowym wielką siłę ruchu opozyc. w Francji. Wg. jego słów nikt w Francji nie czuje się już bezpiecznym ani pewnym. W tych warunkach nic dziwnego, że uczucie obawy szerzy się w całej Francji i że żyjemy z palcem na cynglu. Czy było przed wojną do pomyślenia, by publicznie na ulicy dokonano zbrodni, a nikt z obecnych nie przyszedł z pomocą ofiarze, ani nie zawiadomił organów bezpieczeństwa.

Londyn, wtorek, dnia 12.X.43r. kom. ang. wieczorny.
Serwis krajowy.

Portugalia : Prem. Churchill oznajmił dzisiaj w Izbie Gmin, że rząd portugalski przyznał W. Brytanii bazy wojenne na Azorach. Wzamian za to W. Brytania dostarczy Portugalii sprzętu wojennego dla jej sił zbrojnych, a ponadto będzie ją wspomagała innymi dostawami. USA zostały o całej sprawie poinformowane i układ zaaprobowany. Prem. Churchill zwrócił spec. uwagę na wielkie znaczenie układu sojusz. między Anglią a Portugalię, najstarszego na świecie, gdyż pozostającego w mocy od roku 1373. Odstąpienie baz na Azorach pozostaje w zupełnej zgodności z traktatem i nastąpiło w drodze dobrowolnej zgody ze strony Portugalii. Układ w żadnej mierze nie uszczupla suwerenności portugalskiej ani też nie narusza neutralności i bryt. siły zbrojne zostaną z wysp wycofane natychmiast po zakończeniu wojny. W związku z układem o odstąpieniu baz nastąpiła wymiana serdecznych depesz z premierem Salazarem. Oświadczenie premiera o wielkiej wadze sojuszu z Portugalią zostało powitane przez Izbę Gmin długim aplauzem. Premier zaznaczył, że uzyskanie baz odegra ważną rolę w skróceniu wojny.- Prez. Roosevelt oświadczył na konferencji pras., że decyzja zwrócenia się do rządu portugalskiego o bazy została powzięta w czasie konferencji z prem. Churchillem w Waszyngtonie w maju b.r.- Rząd portugalski oświadczył, że rząd ang. odnosi się z uznaniem i sympatią do układu między Portugalią a Hiszpanią i że bryt. ambasador w Madrycie odpowiednio przedstawił tę sprawę rządowi hiszpańskiemu.- Dzięki uzyskaniu portów na Azorach sojusznicy będą mogli bez porównania skuteczniej zwalczać niem. łodzie podwodne. Lotniska umożliwią również znaczne zwiększenie zasięgu samolotów, startujących z lądu, zwłaszcza zwiększą promień zasięgu lotnictwa przy towarzyszeniu konwojom. Obecnie Azory odegrają w stosunku do konwojów, płynących przez połud. Atlantyk podobną rolę, jak Islandia przy ochronie konwojów na Atlantyku płn.

Olbrzymie znaczenie Azorów okazało się już w czasie poprzedniej wojny światowej, gdy również rząd ang. korzystał tam z baz przeciwko niem. łodziom podwod.
Front śródz.:, Ożywiona działalność lotnictwa sojusz atakującego dniem i nocą zarówno oddz. npl. na pierwszej linii bojowej, jak i połączenia komunikac. Ponadto naloty "Liberator ów" na Kretę i Rhodos, lotnictwa Bliskiego Wschodu na lotniska na wyspie Korfu, poraz pierwszy nalot na wyspę Kos od odzyskania jej przez oddz. niem., wykonany przez długodystansowe myśliwce ang., które zrzuciły bomby lekkiego kalibru. W czasie tych nalotów na Morze Egejskie samoloty sojusz. nie spotkały ani jednego npl. myśliwca. -
Prem. Churchill oznajmił, że prawie cała flota włoska, a mianowicie przeszło 100 okrętów woj. przeszło na stronę aljantów, w tej liczbie 5 pancerników i 8 krążowników zpośród 11-stu, jakie cała flota liczyła.-
Front zach.: Straty z powodu nalotów niem. na Anglię wyniosły we wrześniu 5-ciu zabitych i 11-tu rannych. Jest to najniższa cyfra od maja 1940 r.-
Między 1 a 10 b.m. lotnictwo ameryk. zrzuciło na Niemcy 4500 ton bomb. Bombowce RAF. zrzuciły w ciągu ostat. 6-ciu miesięcy przeciętnie 400 ton bomb na jedną d##A.-
USA.: Prez. Roosevelt oznajmił, że w ciągu ostat. 5-ciu miesięcy flota japon. straciła przeciętnie 130.000 ton miesięcznie, głównie z powodu działalności ameryk. łodzi podwod. Jeśli ta stopa strat zostanie nadal utrzymana, straty japon. w stosunku rocznym będą sięgały półtora miljona ton, t.zn. znacznie więcej, niż stocznie japon. są w stanie wyprodukować.-
Min. spraw wewn. Ickes, który z ramienia rządu sprawował administrację nad kopalniami węgla, oświadczył, że przechodzą one z powrotem pod zarząd prywatny i przedsiębiorcy przejmują ponownie pełną odpowiedzialność za ich funkcjonowanie.-

Anglia : Straty w produkcji węgla, spowodowane strajkami, są w tym roku znacznie niższe, niż były rok temu.-

Londyn, środa, dnia 13.X.43r. Kom.ang. poranny.
Serwis kraj. i franc. europ.

Rosja : Dzisiejszy kom. sowiec. donosi, że kontynuując działania w celu rozszerzenia trzech przyczółków na Zach. wybrzeżu Dniepru, oddz. ros. odniosły bardzo istotne wyniki. Jest to najbardziej pomyślna wiadomość od czasu utworzenia przez Rosję przyczółków. W dwóch miejscach Niemcom udało się przejściowo przełamać się przez ros. pozycje na zach. wybrzeżu Dniepru, ale te formacje zostały szybko odcięte od łączności z głównymi siłami i zlikwidowane. Kontrataki niem. były zwłaszcza gwałtowne na płn. od Kijowa. W czasie walk nad Dnieprem zestrzelono 43 samoloty niem.-
Pod Witebskiem odzyskano szereg niewymienionych miejscowości. Na innych odcinkach ożywiona działalność patroli, oraz wymiana ognia artylerii i moździerzy. Ogółem unieruchomiono na całym froncie 50 czołgów i zestrzelono 72 samoloty.-
Na Morzu Czarnym zatopiono transportowiec niem. pojemn.3000 ton, oraz kilka statków.-
Korespondenci donoszą o ożywionej działalności lotnictwa niem. na odcinkach Kijowa i Krzemieńczuga, podczas gdy na pozostałych dało się zauważyć jej zesłabnięcie.-
Ocean Spokojny: Cztery długodystansowe myśliwce ameryk. odniosły niezwykły sukces. Zaatakowały one formację japon., złożoną z 12-tu bombowców i 32-ch myśliwców i 8 myśliwców zestrzeliły napewno, a 2 dalszych przypuszczalnie. Wszystkie samoloty ameryk. powróciły do baz.- Japon. samoloty torpedowe wyrządziły pewne szkody żegludze sojusz. w czasie

nalotu na Guadalcanar.-

USA.: Prez.Roosevelt, omawiając na konferencji pras. zarzuty ze strony pięciu senatorów, którzy powrócili z podróży okrężnej po teatrach woj. oświadczył, że na ich zarzuty odpowiedź jest łatwa, stanowi ona jednak niepotrzebne mącenie opinii publicznej i powoduję stratę czasu na ich omawianie. Publiczna krytyka jest jednak nieodzowną cechą ustroju demokratycznego.-

Sekretarz Stanu Hull przebywa obecnie w Brazylii w drodze na konferencję do Moskwy.-

Na stoczniach spuszczono na wodę cztery dalsze statki transportowe. Ogółem spuszczono ich na wodę w tym roku 1372.-

Portugalia :- Komentator radia bryt. , omawiając układ w sprawie oddania Anglii baz na Azorach przypomina, że sojusz z 1373 roku przewiduje wzajemną pomoc obu państw na lądzie i na morzu. Azory mają niezwykłe znaczenie dzięki swemu centraln. położeniu, znajdują się w odległości 800 mil od Europy, 900 od Afryki i 2000 od Ameryki. Niemcy pierwsi dobrze się w tym orientują i dlatego admirał Lützow oświadczył jeszcze dwa lata temu, że przedstawiają one niezwykłe znaczenie dla żeglugi specjalnie w warunkach nowoczesnej wojny. W sierpniu tego roku radio Paryż określiło je, jako wspaniały naturalny lotniskowiec na środkowym Atlantyku i świetną bazę, zapewniającą panowanie nad oceanami. Państwa osi nie mają najmniejszego pozoru do krytykowania objęcia baz przez Anglię, skoro Japonia zupełnie samowolnie okupowała na Dalekim Wschodzie portugalską część wyspy Timor. Siły ameryk. będą mogły w wypadkach nagłej konieczności korzystać z baz na podstawie zezwolenia Anglii.-

Front śródz.: Artyleria V-tej armii ostrzeliwuje stale pozycje niem. na płn.brzegu rzeki Volturno. Jednostki niem., które próbowały przeprawy na łodziach kauczukowych zostały doszczętnie potopione. Liczebność Niemców na froncie Volturno jest oceniana na 80.000 żołnierzy.-

Z Lizbony i Zurichu napływają dalsze wiadomości o terrorze niem. we Włoszech. W Trieście Niemcy rozstrzelali dwóch kolejarzy z rodzinami.
Wg. doniesień szwajcarskich w Medjolanie niecałe 3% tamt. oddz. włoskich usłuchały wezwania Mussoliniego do powrotu do koszar. Został podobno aresztowany zięć króla włoskiego. Radio Rzym donosi o dalszych aresztowaniach wybit. osobistości włoskich we Florencji.-
Hr. Sforza udał się do Londynu na konferencję z prem. Churchillem.-
Wojna morska : Min.mar.USA.Knox oświadczył wczoraj wieczór, że łodzie podwod., które zaatakowały i ciężko uszkodziły niem. pancernik "Tierpitz" posiadały obsadę dwóch ludzi. Był to czyn niezwykłej brawury.-

M.p.13.X.43r.

Londyn, dnia 12.X.43r. Major Oliwer Stewart : przegląd lotniczy.

Ostatnie dni wskazują na nowy i ważny zwrot w sojusz. ofenzywie powietrz. na Niemcy. W tym krótkim okresie czasu skupiły się ataki lotnicze różnego rodzaju. Bombowce RAF. bombardowały nocą Frankfurt, Stuttgart, Hamburg, lekkie bombowce "Moskito" wielokrotnie Zagłębie Ruhry i Berlin, ciężkie bombowce amerykt. w porze dziennej Bremę, Emden i objekty na Pomorzu, oraz Monachium, które - zasługuje na szczególne podkreślenie było bombardowane również / t.zn. Monachium/ przez samoloty sojusz., startujące z baz śródziemnomorskich Te fakty zasługują na podkreślenie z tej przyczyny, że na październik przypada początek okresu, w którym warunki atmosfer., zwłaszcza mgła i niskie zachmurzenie znacznie utrudniają operacje lotnicze. Coprawda nasze formacje działają dzisiaj w takich warunkach, w których 5 czy 6 lat temu nie byłoby mowy o nalotach. Z drugiej strony jednak dłuższe noce umożliwiają naloty bardziej skoncentrowane. Dlatego wiadomości o wzmożeniu wojny powietrz. nie pozostaj w sprzeczności z ogólnie znanymi zasadami o konieczności przystosowania działalności lotnictwa do pogody. Szereg razy padały ze strony najbardziej powołanych czynników publiczne zapowiedzi o przygotowaniach Sojuszników do inwazji na Niemcy. Że ta inwazja nastąpi, nie ulega wątpliwości, jedynie tylko termin jest trzymany w tajemnicy. Bombardowanie ma na celu zmniejszanie zasobów npl. i przed odpowiednie przygotowanie inwazji obniżenie strat sojuszników.- Lotnictwo sojusz. oddaje zarazem ważną przysługę zarówno armii ros., jak i pozostałym armiom sojusz.

przez odciągnięcie sił lotn. niem. z linii bojowej.- Im więcej niesprzyjające warunki będą nam narzucały przymusowych pauz, tym bardziej trzeba będzie wykorzystywać każdy dzień i każdą godzinę nadającą się do nalotu. W związku z tym liczebność atakujących formacyj w czasie jednego nalotu ulegnie niewątpliwie powiększeniu. Nie twierdzę oczywiście, by działalność lotnictwa w czasie nadchodzącej zimy była intensywniejsza, niż w czasie ub. lata, ale tą różnica da się niewątpliwie znacznie zmniejszyć.- Niemcy nie szczędzą wysiłków nad wprowadzaniem coraz to nowych metod obrony. Jedna z nich polega na oświetlaniu racami naszych samolotów. O ile mi jednak wiadomo RAF. daje sobie z tym dotychczas rady. Wiadomo, że Niemcy przestawili swą produkcję lotniczą przedewszystkiem na aparaty myśliwskie. Trzymają się oni przytym zasady koncentracji myśliwców na pewnych odcinkach. Nasi lotnicy donoszą, że czasami nie spotykają czasem żadnej obrony myśliwskiej, kiedyindziej znowu stawia im ona niezwykłe przeszkody. Bardzo znamiennym jest zastosowanie przez lotnictwo ameryk. w czasie dziennych nalotów długodystansowych aparatów myśliwskich typu "P47" /t.zw. "Thunderbolt" - t.zn. "Grzmot"/. Ostatnio towarzyszyły one ciężkim bombowcom aż po same Emden. Nadchodzący okres walk lotniczych będzie zatym nacechowany trzema momentami : powiększeniem zasięgu, większymi przerwami w działalności, wyższym stopniem koncentracji każdego ataku.-

Lotnictwo sojusz. odegra teraz podobną rolę, jak wojska entanty w 1918 r., czy też armia niem. z początkiem obecnej wojny. Lotnictwo będzie torowało drogę w serce kraju npl., wywierając nacisk na cały front, aż po Austrię i Bałkany.

W jednych punktach front npl. będzie się trzymał, w innych zacznie się nieco wyginać i chwiać. W walkach lądowych wiadomo, że z chwilą, gdy front npl. w jakimś punkcie zostanie przerwany, wszystkie siły nacierające runą przez wyłom i zaleją teren przeciwnika. Jeśli mowa o ofenzywie lotn.,analogia nie sięga tak daleko. W każdym razie sojusznicy podejmą maxymalny wysiłek w celu utorowania drogi swym lotnictwem armiom lądowym. Nie wystarczy zatym znalezienie słabego punktu w npl. linii obronnej, ale ataki będą musiały być prowadzone daleko wzdłuż i wgłąb.-
Nie długo zatym dobre warunki do nalotów będą się trafiały tylko sporadycznie. Mamy jednak zapewnienie z miarodajnej strony, że wielkie naloty z ub. tygodnia nie pozostaną jedynymi w nadchodzącym okresie. Jesteśmy obecnie świadkami początku ostatniej fazy walk. Jej koniec, t.zn. zupełne panowanie w powietrzu może nadejść w ciągu najbliższych 12-stu miesięcy.-
Wielkie zadania stają również przed naszą produkcją. Wiadomo,że dominującym czynnikiem w walkach lotniczych jest myśliwiec krótkodystansowy. Już myśliwiec długodystansowy, a tymbardziej startujący z lotniskowca ustępuje mu pod względem sprawności. Przekonaliśmy się o tym ostatnio wystarczająco dokładnie w czasie walk pod Salerno.Różnicę można w pewnym stopniu zmniejszym przez takie czynniki, jak polepszanie jakości technicznej myśliwców długodystansowych i bombowców, udoskonalanie taktyki, wyższy poziom przeszkolenia pilotów. Są to jednak wszystko czynniki, w których równowaga może się ustawicznie przesuwać na korzyść jednej lub drugiej strony walczącej.Jedynym niezawodnym sposobem jest zatym uzyskanie odpowiedniej przewagi liczebnej. Dotychczas posiadamy w powietrzu pod tym względem przewagę, ale jeszcze nie panowanie.-

/ciąg dalszy ref.Majora Stewarta / z dn.12.X.43r.

Powyższe uwagi dotyczą sprawy relacji sił lotnictwa sojusz. i niem. na wypadek inwazji.
Wiadomo, że w takim przypadku strona broniąca się posiada zazwyczaj przewagę nad stroną atakującą, gdyż korzystając z licznych, a bliskich lotnisk lądowych, może własnym bombowcom zapewnić osłonę myśliwców lądowych krótkodystansowych, podczas, gdy nacierający przeciwnik zdany jest na eskortę bądź myśliwców morskich, startujących z lotniskowców, bądź też myśliwców lądowych, ale długodystansowych, startujących z odległych lotnisk. Jak już wspomniałem, oba typy myśliwca nie są w stanie dorównać lądowemu krótkodystansowemu. Tej różnicy nie mogą też wyrównać inne czynniki, poprzednio wymienione. Pozostaje więc tylko jedna droga, mianowicie stworzenie przewagi liczebnej.
Stąd ostatnie słowo należeć będzie do naszego przemysłu lotniczego.-

Londyn, czwartek, dnia 14.X.43r. Kom.ang.poranny. Serwis zamorski i europ.

Ocean Spokojny : Najsilniejsza formacja lotnictwa sojusz., jaka kiedykolwiek stoczyła walkę na Oceanie Spokojnym, wykonała we wtorek nalot na drugą obok Wewak japon. bazę lotniczą w rej. archipelagu Salomona mianowicie na Rabaul na Nowej Brytanii. Nalot trwał dwie godziny i kom. kwatery gł. gen. Mac Arthura określa go, jako miażdżący cios zadany siłom japon. w Rabaul. Nalot został przygotowany w najściślejszej tajemnicy, przyczem ważną rolę odegrały nowo zdobyte lotniska na płn. od Nowej Gwinei. 100 samolotów npl. zostało zniszczonych na ziemi, a 51 silnie uszkodzonych. Japończycy zostali tak zupełnie zaskoczeni, że wysłali naprzeciw atakujących eskadr tylko 40 myśliwców, spośród których 26 zostało zestrzelonych. W ten sposób ogółem 177 japon. samolotów zostało wskutek zniszczenia bądź uszkodzenia unieruchomionych. Ponadto 119 japon. statków zostało zatopionych bądź uszkodzonych przez "Liberator'y", które zrzucały bomby 1000-funtowe. Na tę cyfrę składają się trzy duże statki handl., 43 barki transportowe, nadające się do żeglugi na pełnym morzu, 70 jednostek, przeznaczonych do służby w obrębie portu, trzy kontrtorpedowce, [illegible] jedna łódź podwodna, statek pomocn. towarzyszący łodziom podwodnym, statek pomoc. dla kontrtorpedowców i statek z urządzeniami reperacyjnymi. Trafiono ponadto budynki port., instalacje radiotechniczne, składy benzyny i amunicji, oraz zniszczono dwa mola i jeden skład towarowy, a nadto zmuszono do milczenia pozycje baterii artylerii p.lotn. Lotnictwo sojusz. zrzuciło ogółem 350 ton bomb i oddało ćwierć miljona strzałów. Całe straty sojusz. wyniosły 5 samolotów. Komunikat stwierdza, że lotnictwo sojusz. posiada obecnie panowanie w powietrzu nad całym rejonem archipelagu Salomona, oraz przylegających obszarach morskich.-

Cały archipelag Nowej Georgii znajduje się obecnie w rękach sojuszników. Na wyspie Vella Lavella ustał wszelkixx zorganizowany opór. Atakowano siedem baz japon. na całej przestrzeni od archipelagu Salomona aż po wyspę Timor. W czasie ciężkiego nalotu na lotnisko Kachili na wyspie Bougainville zestrzelono 15 z pośród 23 atakujących myśliwców japon. Nad cieśniną obok wspomnianej wyspy zestrzelono dalszych 6 samolotów z pośród 10-ciu atakujących.-

Rosja : Kom.ros. poraz pierwszy od dłuższego czasu donosi o walkach na odcinku Zaporoże-Melitopol. Pod Zaporożem Rosjanie walczą w odległ.5-ciu mil ang. od miasta. Pod Melitopolem Rosjanie, przekroczywszy po 3-ch dniowych ciężkich walkach, płynącą na wsch. od miasta rzekę równocześnie od płn. i południa wkroczyli do śródmieścia, gdzie obecnie toczą się walki uliczne. Pod obu miastami bardzo ciężkie straty npl. Pod Melitopolem oddz.ros. znajdują się już w odległ. tylko 50-ciu mil ang. od Krymu.- Artyleria sowiecka ostrzeliwuje przez cieśninę Kerczu pozycje niem. na wschodzie Krymu.-

Na połud. od Kijowa oddz. ros. rozszerzyły swój przyczółek na zach. wybrzeżu Dniepru, odpierając niem. kontrataki, wbijając w npl. linje głębokie kliny i posuwając się ogółem o 3 mile ang.-

Koresp. radia bryt. z Moskwy donosi, że walki na trzech przyczółkach na zach. stronie Dniepru są nader zacięte i poszczególne pozycje przechodzą z rąk do rąk. Niemcy ściągają znaczne posiłki i w niektórych punktach rozporządzają znaczną przewagą liczebną, a mimo tego ich kontrataki wszędzie zostały poddpierane.- Pod Homlem oddz. ros., sforsowawszy rzekę Soż od połud. i płn. wkroczyły na przedmieścia miasta. Rosjanie walczą już po obu stronach linii kolej. Zaporoże-Melitopol.- W nocy z wtorku na środę silne naloty na Orszę, połączenia między Mohylewem a Homlem, jak również obie te miejscowości, oraz na Dżankoj.-

Z Lizbony donoszą, że oddz.hiszpańskiej błękitnej dywizji, walczącej na froncie ros. od lipca 1941r. są stale wycofywane do Hiszpanii. Jak wiadomo, amb. bryt. w Madrycie zawiadomił rząd hiszpański, że dopóki dywizja ta walczyć będzie przeciw Rosji, jej udział w walce będzie stanowił poważną przeszkodę na drodze rozwoju serdecznych stosunków między Hiszpanią a Anglią.-

Front środz.: Oddz. sojusz. znajdują się już w odległ. niecałych 10-ciu mil ang. od ważnego węzła kolej. Vinchiaturo,/na połud. zach.od Campobasso/ między Rzymem a Foggia. Miejscowość jest atakowana z 3-ch stron, mianowicie przez jedną kolumnę VIII-ej armii, posuwającą się z pod Termoli w kier.połud. zach., przez drugą kolumnę tejże armii, posuwającą się od Foggia w kier. płn., oraz przez prawe skrzydło V-tej armii, posuwające się ku północy od strony Ponte Landolfo. Oddz. V-tej armii zajęły San Croce i jej artyleria panuje obecnie nad ważną drogą od Neapolu po Termoli.- Ponowny nalot na wyspę Kos,oraz na wyspę Rhodos. Koresp. radia bryt. donosi, że dztwo sojusz.na froncie śródz.działa obecnie w trzech kierunkach : zapewnienia maksimum koncentracji elastyczności lotnictwo sojusz. po przepędzeniu lotnictwa niem. z południa Morza Śródz., w kier. zupełnego przemieszania i zespolenia jednostek ameryk. i ang. sił zbrojnych, a wreszcie przygotowało kompletne plany bombardowania połud.wsch. Niemiec w miarę opanowywania lotnisk we Włoszech. Wspomniana informacja pochodzi od wysoko postawionej osobistości, która z ramienia rządu ang. zakończyła właśnie ważne narady z gen. Eisenhowerem i innymi dowódcami sojusz.-Od wczoraj o godz.16-tej Włochy znajdują się w stanie wojny z Niemcami. Odnośna nota marszałka Badoglia została wręczona przez amb. włoskiego w Madrycie tamt. ambasadorowi niem. Równocześnie marszałek Badoglio wygłosił do narodu włoskiego przemówienie przez radio wzywając wszystkich do walki z Niemcami i zarazem zobo-

wiązując się do rozszerzenia platformy rządu przez powołanie przedstawicieli wszystkich innych partyj politycznych. Marszałek zapowiedział zarazem, że z chwilą nastania pokoju naród włoski sam obierze sobie formę rządu. Równocześnie rządy W.Brytanii, USA. i Rosji ogłosiły wspólną deklarację, w której przyznają rządowi Badoglia statut strony współwalczącej, ale nie sojusznika.
Oświadczenie podkreśla zarazem, że wypowiedzenie wojny przez Włochy w niczym nie zmienia warunków rozejmu i że ewent. ich złagodzenie będzie zależało wyłącznie od rozmiarów pomocy, którą Włochy udzielą sojusznikom w ich walce z Niemcami.-
Jak się okazuje, sprawa przystąpienia Włoch do wojny była omawiana przez gen. Smutsa z dztwem sojusz. w czasie jego pobytu w Płn. Afryce.-
Dzisiejszy "Times" zaznacza, że wypowiedzenie wojny jest tylko aktem rządu i jego właściwa wartość będzie zależała od poparcia, udzielonego przez sam naród włoski.- "Daily Express" stwierdza, że jak dotąd pomoc włoska była niewielka. Włosi mają obecnie sposobność wydobycia się z bagna, które sami zabrnęli i muszą sobie jeszcze zasłużyć na zaufanie ze strony sojuszników stopniem swego współdziałania.-
Ang. wiceminister spraw zagranicz. Law odpowiadając na zarzuty z powodu udziału w rządzie Badoglia generałów Ambrosio i Roatta, którym przypisuje się odpowiedzialność za okrucieństwa wojsk włoskich, okup. Bałkany, oświadczył, że odnośne zarzuty zostaną zbadane. W każdym razie rząd jugosłowiański żadnych oskarżeń dotychczas nie zgłosił.-
<u>Jugosławia :</u> Oddz. armii jugosłowiańskiej, atakując miejscowość Zeniza w środkowej Bośni, gdzie znajdują się zakłady Kruppa, zniszczyły wszystkie wysokie piece, elektrownię, 30 lokomotyw, liczne

wagony, oraz uszkodziły tamt. kopalnie. Oddz.atakują również Triest, oraz połączenia kolej.między Triestem a Lublaną, jak również między Fume a Goricią. W Czarnogórze korzystają one z poparcia ze strony dywizji włoskiej "Wenecja".-

Dania : W ub.tygodniu wykonano w Jutlandii szereg aktów sabotażowych na linjach kolej. Następstwem jest znaczne opóźnienie transportów z Norwegii.-

USA.: Komisja senacka dla spraw zagranicz.uchwaliła większością siedem głosów na jeden rezolucję za przystąpieniem USA. do międzynarodowej organizacji suwerennych państw, mającej na celu zapobieganie i zwalczanie aktów agresji.-

Front zach.: Wczoraj w ciągu dnia naloty myśliwców RAF. na niem.objekty kolej. w płn.Francji. Wszystkie samoloty powróciły.-

Minister lotnictwa Sainclair oświadczył, że odsetek strat lotnictwa sojusz. w nalotach na Niemcy jest obecnie niższy niż rok temu.-

Anglia : Prem.Churchill oświadczył w Izbie Gmin, że sprawa nacjonalizacji kopalń węgla może być rozstrzygnięta tylko w drodze powszechnych wyborów, których przeprowadzenie obecnie byłoby jednak niemożliwe, gdyż zahamowałoby wysiłek wojenny W.Brytanii. W czasie ostat. roku ubytek produkcji węgla z powodu strajków wyraził się tylko cyfrą 750.000 ton, podczas gdy roczne wydobycie wynosi200.000.000 ton. Wystarczy kontynuować obecny wysiłek produkcyjny, by sprostać potrzebom wojennym.-

W Izbie Lordów przedstawiono tajny raport komitetu międzysojuszniczego w sprawie uzupełnienia pogłowia bydła na kontynencie europ.-

Z komentarza do komunikatu :

Jeszcze kilka tygodni temu przyjęto by z niedowierzaniem zapowiedź przystąpienia Włoch do wojny przeciwko Niemcom. Jeśli co może skłonić Włochów do wyrwania się z apatii, to niem. okrucieństwa w sto-

sunku do ich rodaków. Marszałek Badoglio miał nieszczęśliwy pomysł, wspominając o okrucieństwach niem również na Bałkanach, skoro opinia publiczna przypisuje również liczne fakty okrucieństwa w stosunku do ludności Bałkanów generałom Ambrosio i Roatta, wchodzącym w skład jego rządu. Przystąpienie Włoch do wojny było omawiane również przez franc. Komitet Wyswobodzenia Narodowego.- Wg. ofic. kom. wskutek nalotu sojusz. na Rabaul Japończycy stracili 60% swego lotnictwa, tam stacjonowanego.-

Dwudniowa debata w Izbie Gmin w sprawie sytuacji węglowej, która w każdym razie nie jest zadawalająca ujawniła wszystkie trudności. Pod względem technicznym wynikają one z braku ludzi, gdyż wskutek powołania młodszych górnrków do wojska, a zarazem ubytku górników, przekraczających granicę wieku, przeciętna wydajność na jednego górnika zmniejszyła się. Pod względem psychologicznym trudności wynikają stąd, że górnicy obawiają się straszliwego bezrobocia, jakie nastąpiło po tamtej wojnie światowej. Sam poznałem górnika, który po ub. wojnie powróciwszy z szeregów armii, gdzie zdobył wysokie odznaczenia, pozostawał przez cztery lata bez pracy, mając na utrzymaniu sześcioro dzieci. Tym się tłumaczy żądania upaństwowienia kopalń i zapewnienia stałego zatrudnienia.-

3.10.11.12

Londyn, dnia 15.X.43r. Kom. ang. porann y. Serwis zamorski i franc. europ.

Rosja : Niemcy ponieśli wczoraj jedną z najcięższych porażek w czasie tegorocznej ofenzywy ros. Spec. rozkaz Stalina oznajmił wczoraj, że po pięciu dniach gwałtownych walk oddz. ros. wkroczyły wczoraj rano do Zaporoża, zadając ciężkie straty Niemcom i zdobywając olbrzymie ilości sprzętu woj. W ten sposób Niemcy stracili ostat. przyczółek na wschod. wybrzeżu Dniepru, oraz jeden z głównych bastionów, chroniących ich pozycje nad Dnieprem przed oskrzydleniem.-

W Melitopolu w dalszym ciągu toczą się nader zacięte walki uliczne niemal o każdy budynek. Linja kolej. do Zaporoża została przecięte w dwóch miejscach poniżej Melitopola. Sytuacja Krymu staje się coraz krytyczniejsza. Niemcom pozostała wprawdzie jeszcze linja kolej. z Perekopu do ujścia Dniepru, ale jest to linja jednotorowa i w związku z tym bardzo mało wydajna.-

Na płn. i połud. od Kijowa ataki niem. zostały odparte i pozycje ros. rozszerzone. Opór niem. na tym odcinku jest tak zacięty i do tego stopnia zależy im na utrzymaniu swych pozycyj, że ściągnęli posiłki nawet z pod Leningradu. Rosjanie przekraczają Dniepr przy pomocy barek i tratew, a co najważniejsze, uzbrojonych motorówek, sprowadzonych z Wołgi pod Stalingradem drogą lądową, czym Niemcy zostali zupełnie zaskoczeni.-

Na Białej Rusi dalsze postępy oddz. ros. na płn. i połud. od Homla. Koresp. radia bryt. opisuje nieprawdopodobne trudności, jakie mają do zwalczenia oddz. ros. na tym odcinku. Wskutek deszczy trwających bez przerwy dwie doby, teren stał się do tego stopnia bagnisty, że koła pojazdów zupełnie toną w błocie. W następstwie Rosjanie mogą się tylko powoli posuwać, tym bardziej, że gęste

lasy uniemożliwiają ustalenie pozycj npl.
Postępy ros., chociaż powolne, są jednak stałe
i ich pozycje na zach. wybrzeżu rzeki Soż są obec-
nie mocno ustalone.-
<u>Front śródz.</u>: V-ta armia ameryk. rozpoczęła w
nocy z wtorku na środę natarcie na linję rzeki
Volturno. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Oddz. ameryk. i
bryt. rozpoczęły na wszelkiego rodzaju łodziach
przekraczać rzekę na wschód i zach. od Capua.
Po przeprawieniu się na brzeg płn. potworzyły tam
przyczółki, które obecnie są coraz bardziej rozbu-
dowywane. Obecnie sojusznicy znajdują się na
przeciwległym brzegu już w znacznych ilościach i
ich najbliższym celem jest wyparcie nieprzyjacie-
la ze wzgórz, panujących nad wybrzeżem płn.-
Natarcie było poprzedzone gwałtownym ogniem arty-
lerii sojusz., między nimi najnowszych dział
17-funtowych, oraz czołgów, które zajęły pozycje
tuż na połud.brzegu rzeki. Równocześnie oddz.npl.
zostały oskrzydlone desantem, wykonanym pod ochro-
ną floty na tyłach npl. na płn. od ujścia Volturno
Wg. ostat. kom. postępy V-tej armii są zadawala-
jące i zdołała się już ona wydostać poza Volturno,
postępując po obu stronach drogi, prowadzącej z
Capua do Rzymu. Przeprawa przez Volturno odbyła
się w widną noc księżycową, a nieprzyjaciel, który
nie mógł być na tym odcinku zaskoczonym przez cały
czas trzymał oddz. sojusz. pod morderczym ogniem
swojej artylerii. Następnego wieczora Niemcy
przypuścili atak czołgami i częściowo potrafili
nawet sojuszników wyprzeć, ale niebawem został
ze stratami odrzucony.- Na odcinku środkowym oddz
ameryk. zajęły miejscowość Gardia i przekroczyły
rzekę Calori dopływ Volturna, a wg. ostat. kom.
ich dalsze postępy na tym odcinku są zadawalające
Radio Algier doniosło dziś rano o zajęciu Vinchi
turo.- Koresp. radia bryt. donosi, że oddz.sojus

nie mające takiej wprawy w przekraczaniu rzek, jak Rosjanie, tygodniami całymi wykonywały ćwiczenia na szerokim jeziorze, położonym o 2 mile ang. na połud. od Volturno.- Zwłaszcza saperzy doszli w tej dziedzinie do niebywałej wprawy, tak iż obecnie potrafi budować w najkrótszym czasie mosty z wszelkiego rodzaju materiału.-
Zwłaszcza umieją wykorzystywać do tego rodzaju celów porzucone czołgi niem.-
Komentator radia ang. podkreśla dwa momenty w obecnej ofenzywie na Volturno, kierowanej przez gen.USA.Clarka, mianowicie desant na tyłach npl. na płn. od ujścia Volturno do morza, oraz skuteczne udaremnienie niem. próby kontrataków przez użycie bombowców nurkowych, zanim jeszcze Niemcy do kontrataku przystąpili. Lwią część zadania wykonała jednak piechota, która musiała częściowo rzekę przepływać pod morderczym ogniem npl. Wydaje się, że bitwa o Volturno zakończy się zwycięsko i tym samym odpadnie ostatnie największa przeszkoda na drodze do Rzymu. Prawdopodobnie następną linię oporu Niemcy zorganizują wzdłuż biegu rzeki Caligriano.-
Radiostacja turecka donosi, że Niemcy zajęli wyspę Simi na płn. od Rhodos, a tamt. garnizon schronił się na włoską wyspę Castro-Lorizza, położoną na wschód od wyspy Rhodos.-
W środę samoloty sojusz. wykonały ze swych baz we Włoszech pierwszy nalot na stolicę Albanii, Tirana. Zniszczono na ziemi szereg samolotów niem. Wszystkie samoloty sojusz. powróciły.-
Samoloty komendy Bliskiego Wschodu wykonały również bez własnych strat nalot na wyspę Rhodos.-
Z Waszyngtonu donoszą, że dwa kontrtorpedowce USA. zostały na Morzu Śródz. zatopione.-
Bałkany : Wg. napływających wiadomości oddz.włoskie coraz czynniej wspomagają powstańców na Bałkanach. W Słowenii przyłączyły się do powstańców

oddz. włoskiej dywizji Garibaldi, również w pobliżu Splitu Włosi przyłączają się do powstańców.
W Grecji szczególnie czynny udział Włochów po stronie powstańców w Tesalii.- Turecki deputowany Yalczyn, zabierający często głos w sprawach polityki zagranicz., stwierdza w jednym z pism, że dla Węgier, Rumunii i Bułgarii nadeszła ostatnia pora, by zdały sobie sprawę z obecnej sytuacji i powzięły odpowiednie decyzje. Kraje te powinny zrozumieć, że przegrały i będą musiały ponieść konsekwencje błędnie obranego kursu.-
Finlandia : Na posiedzeniu parlamentu przewodniczący komisji dla spraw zagranicz. oświadczył, że Finlandia musi wszelkimi sposobami dążyć do zapewnienia sobie niezależności i bezpieczeństwa i być może, że w następstwie będzie musiała odłączyć się od Niemiec.-
Francja : Radio-stacja algierska oznajmiła, że zachodzą wypadki stosowania tortur wobec franc. patrjotów przez policję rządu w Vichy. Przypomina się winnym, że ich nazwiska są znane i że nie ujdą oni odpowiedzialności.-
Ocean Spokojny : W dniu wczorajszym naloty na szeroką skalę od wyspy Timor po archipelag Salomona. Lotnisko Kabili zostało zaatakowane przez silną formację ciężkich samolotów torped. i bombowców, która wznieciła pożary, widoczne z odległ.30-tu mil ang. z 25-ciu myśliwców japon., które próbowały oporu, 12 zostało zestrzelonych. Wszystkie samoloty własne powróciły.-
W innych operacjach zatopiono pięć mniejszych statków, oraz przypuszczalnie dwa wielkie statki handl.-
Front zach. : Wczoraj w ciągu dnia ameryk. "latające fortece" wykonały nalot na Schweinfurt w połud. Niemczech. Niemcy atakowali przy pomocy myśliwców eskadry sojusz. przez cały czas lotu nad kontynentem. "Latające fortece", oraz towarzące im długodystansowe myśliwce ameryk.

"Thunderbolt" zniszczyły 104 myśliwce npl. Straty własne 60 bombowców i dwa myśliwce. Szczegóły nalotu nie są jeszcze bliżej znane, pierwsze meldunki pilotów donoszą jednak, że cały atakowany objekt w Schweinfurcie był kompletnie pokryty zasłoną dymną. Schweinfurt był atakowany w ciągu dnia poraz drugi, poprzednio mianowicie "latające fortece" wykonały w sierpniu b.r. atak równocześnie na Schweinfurt i Regensburg.-Wczoraj w ciągu dnia nalotu myśliwców RAF. na żeglugę w pobliżu Brest. Jeden statek npl. ugodzony.- Wszystkie samoloty własne powróciły.-
Zdjęcia aparatów wywiad. wykazują, że po piątkowym nalocie niem. na Hannower nie ocalał prawie ani jeden budynek w śródmieściu. Niemcy próbowali wprawdzie wprowadzić lotnictwo sojusz. w błąd przez założenie dachu nad jeziorem, położonym w środku miasta, ale podstęp został w czas wykryty.
Przestrzeń powierzchni półtora mili kwadrat. śródmieściu jest prawie zupełnie zniszczona. W mieście znajdują się wielkie zakłady "Hanomag," wyrabiające wozy pancer., pociski ciężkiego kalibru i lokomotywy it.d. Główny budynek tych zakładów został we wtorek kilkakrotnie trafiony. W Malbergu w czasie nalotu sobotniego zakłady "Voke-Fulf", wyrabiające myśliwce niem. zostały zupełnie zniszczone. Przeniesione je tam z Bremy, by je uchronić przed nalotami.-
Marynarze szwedzcy, którzy przybyli tam z Gdyni, donoszą, że 8-10 statków, zakotwiczonych w porcie, zostało zatopionych w czasie sobotniego nalotu. Została też zupełnie zniszczona główna kwatera Gestapo, a szereg ludzi, tam przebywających poniosło śmierć.-
Wyspy Azorskie : Modernizacja portów, oraz założenie nowoczesnych lotnisk będzie zdaniem expertów wymagało dłuższego przeciągu czasu.-

USA.: znajduje się obecnie w produkcji nowy typ bombowca, oznaczony "B29". Posiada on znacznie większy zasięg, oraz może zabrać znacznie większy ładunek bomb, niż największy z bombowców obecnych. Dzięki niemu będzie można zaatakować najbardziej centralnie położone ośrodki fortecy europ., oraz Japonii. Oddanie tego bombowca do służby jest przewidywane na następny rok.-
Stocznie ameryk. pobiły nowy rekord szybkości, spuszczając na wodę kontrtorpedowiec, fabrykowany dla Anglii pięć dni po położeniu kila. Poprzedni rekord wynosił osiem i pół dnia:-
Kanada :Między rządem Kanady a ang. powstał spór na tle finansowym, ale natury dość niezwykłej. Rząd ang. zwrócił się mianowicie do kanad., ofiarowując mu zapłatę za dostarczony krążownik i dwa kontrtorpedowce, rząd kanad. zaś odmawia przyjęcia, twierdząc że był to dar.-

Z komentarza do komunikatu :

Niedocenia się u nas znaczenia armii jugosłowiańskiej, określając jej oddz., jako powstańców, czy też partyzantów. W rzeczywistości jednak gen.Tito / komunista - uwaga słuch./,dowodzi, regularną, zorganizowaną armią, której uzbrojenie, aczkolwiek może nie nowoczesne we właściwym tego słowa znaczeniu, jest jedn. przystosowane do swych celów. Składa się ona z ekwipunku, przejętego od dawniejszej armii jugosłowiańskiej, z broni zabranej Włochom, oraz dostarczonej przez sojuszników. Armia jugosłowiańska korzysta również z oddz. partyzanckich, walczących na tyłach nieprzyjaciela, ale sama składa się z formacyj, dobrze zdyscyplinowanych i dobrze prowadzonych.-
Jeśli Niemcy chcą się z nimi na serio rozprawić, będą musieli poświęcić w tym celu liczne dywizje, których potrzebują gdzieindziej. Ub.necy jeden z komentatorów niem. wyraził się wprost o oddz. jugosłowiańskich, jako o jątrzącej ranie . W czasie swego wygnania na wyspie sw.Heleny Napoleon wyraził się, że ty który go pokonał, był hiszpański powstaniec.

Londyn, piątek, dnia 15.X.43r. Kom. ang. wieczorny.
Serwis kraj:

Front środz.: Oddz. V-tej armii rozszerzają swoje przyczółki, potworzone na płn. wybrzeżu rzeki Volturno. Sojusznicy postępują naprzód mimo bagnistego terenu. Pozycje npl. na płn. od Capua pod stałym obstrzałem artylerii sojuszniczej. Dalej na wschód od Capua prawe skrzydło V-tej armii ameryk. posunęło się o 5 mil ang. wgłąb. Wg. słów kom. sytuacja rozwija się zupełnie dobrze.- Koresp. radia bryt. nadesłał opis pierwszej fazy ofensywy, spisany w środę. Lotnictwo wywiad. stwierdziło, że nieprzyjaciel przygotowuje się na główne natarcie w rej. Capua. Ponieważ rzeka Volturno jest u ujścia do morza znacznie szersza, bo na 150 stóp ang., do czego nadto dołączają się trudności z powodu wartkiego prądu. Z tej przyczyny Niemcom nie przyszło wogóle na myśl, by sojusznicy próbowali forsować rzekę u ujścia. Celem zmylenia przeciwnika otwarto gwałtowny ogień zaporowy pod Capua, w czasie którego Niemcy, jak zwykle, pokryli się w swych umocnieniach, a potym zaczęto go zlekka zwalniać, tak, jak gdyby zaczęły się już przeprawiać przez rzekę pierwsze oddziały. W międzyczasie rozpoczęto przeprawę u ujścia. Żołnierze przeprawiali z zachowaniem największej ostrożności na łodziach gumowych, przyczym obsady wioślarzy przyłączyły się do walki dopiero wtedy, gdy po odbyciu szereg razy drogi tam i z powrotem udało się wysadzić na drugi brzeg odpowiednią ilość. Niemcy spostrzegli się dopiero wtedy, gdy na przeciwległym brzegu zebrała się już znaczna ilość oddz. sojuszniczych. Przypuścili wówczas szereg kontrataków z udziałem czołgów, które w końcu jednak zostały przez artylerię sojusz. rozbite. Mimo piaszczystych brzegów, pokrytych na kilka stóp wodą, udało się przeprawić nawet czołgi, chociaż część uległa zniszczeniu z powodu min lądowych.

Następnie przerzucono artylerię, w tym najnowszy typ dział 18-funtowych.-
W czasie desantu, na tyłach niem. o ujścia Volturno operacje były kryte ogniem artyler. dwóch bryt. kontrtorpedowców i holend. kanonierki. Niemcy przyznają, że na odcinku środkowym ewakuowali Campobassa, a dalej na płn. wschód VIII-ma armia bryt. zajęła miejscowość Casacalenda.- Ameryk. "latające fortece" wykonały w ciągu dnia gwałtowny nalot na węzeł kolej. Terni na 45 mil ang. na płn. od Rzymu. Nie było żadnego oporu, ani jeden myśliwiec npl. nie pojawił się. Inne formacje atakowały pozycje niem. na płn. od Pescara / wybrzeże adriatyckie/, oraz lotnisko na Argot na Pelepone zie. Dwa samoloty nie powróciły.-
Jugosławia : W Bośni oddz. powstańcze zajęły miasto, oraz zniszczyły dwa pociągi. W Zenica walki uliczne trwają. Wewnątrz kraju odzyskano dwie miejscowości, zajęte przez Niemców.-
Dania : Radio szwedzkie donosi o dalszych sabotażach. Dziewięć stacyj transformatorowych zostało wysadzonych w powietrze i kilka linij kolej. przeciętych, na restaurację niem. w Kopenhadze rzucono bomby.-
Rosja : Brak dalszych wiadomości z ub. dnia poza tym, że Melitopol został odcięty od połączenia z Krymem.-
Front zach. : Niemcy podali niesłychanie przesadzone cyfry o stratach ameryk. w czasie nalotu dziennego na Schweinfurt. Dowódca VIIIgo korpusu lotn. USA. w W. Brytanii złożył na ten temat oświadczenie. Byliśmy przygotowani na ciężkie straty, niewątpliwie były one ciężkie, ale szkody, które poniósł nieprzyjaciel były jeszcze cięższe. Potencjał produkcyjny zaatakowanych fabryk został zredukowany conajmniej o 50%. Wyrabiają one łożyska kulkowe, czyli

produkt, mający istotne znaczenie w wytwórczości sprzętu woj. najróżnorodniejszego rodzaju, jak samoloty, czołgi, łodzie podwod., działa i t.p.

Azja połud. wschod.: Szefem sztabu dowódcy tut. rejonu Lorda Mountbatten został mianowany gen. Sir Henry Pownall, statnio komendant rejonu Persji i Iraku, a poprzednio szef sztabu gen. Wavella w rej. Pacyfiku, oraz gen. Gorta w Francji. Jego zastępcą został mianowany gen. USA.-

Birma : Wzrost działalności patroli w połud. wschod. Birmie. Chiński rzecznik wojsk. oznajmił, że celem Japończyków jest opanowanie górnego biegu rzeki Salwin.-

USA.: Prez. Roosevelt na konferencji pras. ostro wystąpił przeciwko zarządzeniom rządu argentyńskiego, zabraniającemu wydawania pism przez żydów. Aczkolwiek jest to wewnętrzna sprawa rządu, to jednak należy stwierdzić, że zarządzenie takie idzie najzupełniej po linii hitlerowskiej i niewątpliwie wywoła zdecydowaną reakcję również ze strony innych republik amerykańskich.-
O ile chodzi o sprawy powojenne, to departament Stanu opracowuje je już od półtora roku.-
20.000.górników węglowych w Stanie Alabama, oraz trzy tysiące w Stanie Indiana podjęło strajk. Jest on wyrazem protestu przeciwko oddaniu z powrotem przez rząd kopalń węgla pod zarząd prywatny. Dotychczasowy zarządca kopalń z ramienia rządu, minister spraw wewn. Ickes oświadczył, że przejęcie kopalń na przejściowy okres przez rząd było następstwem uchwalenia przez Kongres ustawy antystrajkowej, której prezydent był przeciwny.-
Górnicy do tej pory nie mają układu z przedsiębiorcami i obecnie grozi wybuch strajku powszechnego.

Anglia : Podsekretarz Stanu w min. amunicji oświadczył, że produkcja woj. postąpiła już tak daleko, iż potrzeby armii co do zaopatrzenia w działa i amunicję zostały zaspokojone i obecnie

cały nacisk spoczywa na produkcji tego rodzaju sprzętu, jak barki inwazyjne, mosty przenośne i t.p., potrzebne dla inwazyjnych operacyj lądowo-morskich na wielką skalę.-
Podsekretarz Stanu w min. produkcji, omawiając ostatnie wystąpienia ameryk.sfer gosp. w sprawie powojennej organizacji lotnictwa cywil.oświadczył, że jest niepodobieństwem oprzeć ją wyłącznie na inicjatywie prywatnej. Rozwój w skali międzynarodowej stałby się w takich warunkach niemożliwością. Byłoby absurdem porzucić po wojnie całą kontrolę państwową nad gosp.produkcją Anglii, która tak dalece przyczyniła się do skrzepnięcia ang. życia gosp. i zdyscyplinowania go. Kontrola będzie zachowana oczywiście tylko w koniecznych granicach.
<u>Indje :</u> Ang. minister dla Indyj omawiając ostat. wypadki głodu w prowincji Bengalu, w której zresztą rządy sprawują ministrowie indyjscy, odpowiedzialni przed własnym parlamentem, zaznaczył, że właściwa przyczyny tkwi w całej strukturze socjalnej Indyj. Przeważająca większość ludności, liczącej przeszło 400.000.000, to drobni rolnicy, których gospodarka oparta jest na samowystarczalności. Z tej przyczyny tak trudno jest usunąć lokalny niedobór żywności dostawami z innych części kraju. Ang. administracja w ciągu ub.lat znacznie złagodziła klęski głodowe, ale z drugiej strony dzięki poprawie warunków bytu roczny przyrost ludności zwiększył się o 400.000 ludzi. Wielkie utrudnienie stanowi spekulacja producentów i kupców, przetrzymujących towar w celu uzyskania wyższych cen. Klucz zagadnienia tkwi w rozdziale środków żywnościowych. Rząd w znacznej mierze zapobiegł rozszerzeniu się głodu, ale całkowite rozwiązanie nie będzie możliwe, dopóki rząd nie będzie dysponował odpowiednią ilością statków.-

Londyn, sobota, dnia 16.X.43r. Kom. ang. poranny.
Serwis zamorski, 1 kres.

Rosja: Oddz. ros., które zajęły Zaporoże, posunęły się o 15 mil ang. w kier. połud.- W Melitopolu trwają trzeci dzień z rzędu walki uliczne. W centrum miasta Rosjanie zdobyli kościół i fabrykę, obsadzone przez Niemców przez otwarcie ognia artylerii, a następnie atak z użyciem granatów ręcznych i bagnetów. Niemcy stracili w kontratakach 2000 zabitych. Obecnie nowe zagrożenie miasta od tyłu wskutek ataku ros. od płn. wschodu.- Uchodząc z pod Zaporoża przez Dniepr, Niemcy stracili wielu żołnierzy. W samej rzecze pôtonęło ich 1500.- Między Zaporoże a Melitopolem lotnictwo ros. zniszczyło 26 samolot npl. na ziemi i 19 w starciach powietrznych.-
Na płn. i połud. od Kijowa Rosjanie rozszerzyli swe przyczółki. Niemcy rzucili do ataku dwa bataljony piechoty i 130 czołgów, ale zostali odparci, pozostawiając 67 czołgów na polu bitwy.-
Na połud. od Homla kontrataki niem. odparte, pozycje ros. poprawione. Ogółem biorąc, Niemcy stracili w ciągu dnia 93 samoloty i 113 czołgów.-
Na Morzu Barenta lotnictwo ros. zatopiło dwa niem. statki zaopatrz., jeden eskortujący i 15 samolotów konwojujących. Na Bałtyku lotnictwo zatopiło statek cysternę pojemn. 5000 ton .-
Metropolita Leningradu otrzymał medal Leningradu za poparcie moralne dla ludności w czasie oblężenia miasta, oraz ufundowania czołgu dla armii.-
Stalin przyjął kierownika ameryk. produkcji woj. Nelsona, który zwiedza ros. ośrodki produkcji woj.
Komentator radia ang., omawiając konfigurację frontu ros., porównywa ją z profilem siedzącego człowieka, o długim tułowiu i krótkich nogach.
Linia między Wielkimi-Łukami a Witebskiem stanowi gardło, do którego Rosjanie coraz energiczniej się

sobierają. Homel odgrywa rolę górnej partii kręgosłupa, Kijów brzucha wzgl. lędźwi, środkowy bieg Dniepru rolę ud, Dniepropietrowsk kolana, partia poniżej Zaporoża łydek, Melitopol kostki u nóg, a wybrzeże szczególnie stopy. Łatwo stąd się zorientować, że Rosjanie uderzają w najżywotniejsze punkty organizmu. Jednym z najważniejszych jest Zaporoże. Jego upadek zagraża zarówno sytuacji Dniepropietrowska, jak i Melitopola, stanowiącego główne niem. źródło zaopatrzenia w mangan.-

Front śródz.: Posiłki sojusz. w coraz większych ilościach przekraczają Volturno. Kaszta izolowanych niem. ośrodków oporu wzdłuż środkowego biegu rzeki jest likwidowana. Prawe skrzydło oddz. ameryk. na połud. wsch. od Capua posunęło się wgłąb górzystego terenu i opanowało szereg ważnych wzniesień. Amerykanie oczyszczają pozycje niem. przy pomocy ręcznych karab. maszyn., a przedewszystkiem zwyczajnie na bagnety.-

Komentator radia ang. zaznacza, że przebieg ostat. walk naocznie wykazał praktyczne skutki kapitulacji włoskiej floty. Dzięki zwolnieniu floty sojusz. na Morzu Śródz. od obowiązku pozostawania w pogotowiu w stosunku do floty włoskiej stały się możliwe takie operacje, jak desanty pod Termoli, czy też ostatnio pod Volturno. Obecnie Niemcy wzdłuż obu wybrzeży półwyspu nie mogą się czuć bezpiecznie na żadnym punkcie.-

Radiostacja Algieru donosi, że wszystkie zagranicz. placówki włoskie podporządkowały się rządowi Badoglio, za wyjątkiem ambasady w Berlinie.-

Ocean Spokojny: Rozległe naloty lotnictwa sojusz. od wyspy Timor aż po Nową Brytanię, której cała zachod. część była atakowana. Na Nowej Gwinei naloty na Madang i port Alexis. W pochodzie na Madang od strony połud. wzmagający się opór japoń. Japończycy stracili tam ostatnio 400 zabitych.-

Z Pearl Harbour donoszą, że w środę ameryk. „Liberatory" wykonały niewielki nalot na wyspę Makin w archipelagu Gilberta. Wszystkie bombowce powróciły.-

Front zach. Wczoraj w ciągu dnia lekkie bombowce RAF. „Typhoon" zaatakowały z wysok. 50-ciu stóp szereg transformatorów w płn. Francji. Wszystkie samoloty powróciły.- W ciągu ub. doby zestrzelono 6 samolot. npl. nad W.Brytanią.-

USA.- Willkie przemawiał wczoraj w St.Louis na temat przyszłej polityki partii republikańskiej. W sprawach wewnętrz. uznaje ona zasady zapewnienia każdemu zatrudnienia i równych szans postępu i rozwoju. Środkami do tego celu muszą być ubezpieczenia społeczne i odpowiednio zmodyfikowane opodatkowanie dochodu. Świat pracy winien stanowić istotny i ważny składnik systemu rządzącego. To wszystko łączy się jednak ze sprawami polityki zagranicznej. Dobrobyt da się zapewnić tylko przy ekspansji gospodarczej, a ta z kolei nie jest do pomyślenia bez rozwoju handlu międzynarodowego i wzrostu międzynarodowej wymiany. Jestem zdecydowanym wyznawcą zasady międzynarodowej współpracy i przeciwnikiem wszelkich sztucznych barier w międzynarodowych obrotach. Bezwzględnie należy potępić wszelkie sojusze, oparte na współpracy jakichkolwiek dwóch państw. Byłyby one jedynie nawrotem do dawnej polityki wygrywania przeciwieństw i t.zw. równowagi sił i doprowadziłyby jedynie do rozdwojenia. Przyszła współpraca musi się opierać w pierwszym rzędzie na założeniach gospodarczych. Jest rzeczą wykluczoną, aby naród ameryk. miał jakiekolwiek państwo wyraźnie faworyzować, jako swego jedynego sojusznika. W.Brytania, USA., Rosja i Chiny winny by utworzyć wspólną radę narodów zjedn., a później może i wszystkich narodów. Współpraca tego rodzaju stanowiłaby najlepszą gwarancję pokoju.-

M.p.15.X.43r.

Londyn, dnia 13.X.43r. Aleksander Werth : korespondencja z Moskwy.

Walki na froncie połud. zajmują pierwsze miejsce w opinii ros. Sforsowanie Dniepru należało do jednej z najtrudniejszych operacji w toku całej obecnej wojny. Była to operacja niewątpliwie bardzo kosztowna, zwłaszcza, o ile chodzi o odpieranie niem. kontrataków na przeciwległym wybrzeżu Dniepru. Również zajęcie Kijowa będzie stanowiło jedno z najtrudniejszych zadań czerwonej armii i musi trwać pewien czas. Niemcy ściągają na ten odcinek liczne oddz. szturmowe, oraz formacje lotnicze. Warunki terenowe jeszcze bardziej ułatwiają im opór. Dlatego też nie podzielam opinij, wypowiadanych niejednokrotnie, jakoby upadek Kijowa mógł nastąpić w najbliższym czasie.-

Niemieccy żołnierze wzięci do niewoli, gorzko uskarżają się na Hitlera. Ciekawe są jednak powody tych skarg. Niemcy nie potępiają samej koncepcji wojny z Rosją, uznając ją za bardzo wielką, ale żalą się tylko na to, że Hitler tak fatalnie całym przedsięwzięciem pokierował. Takimi to drogami przejęnani patrjoci niemieccy przechodzą na stronę antyhitlerowców.-

Obok zagadnień wojskowych coraz bardziej zaprzątają ros. umysły problemy polityki międzynarodowej. Sprowadzają się one do przyszłego ukształtowania stosunków z państwami bałtyckimi, z Polską, oraz wogóle międzynarodowej sytuacji w okresie powojennym. Cele ros. można ująć w trzech punktach : 1/ zabezpieczenie zachod. granicy, 2/ trwałe zorganizowanie pokoju w Europie, 3/ trwała współpraca z W.Brytanią i USA. Łączy się to z przekonaniem o konieczności skupienia największego wysiłku na zagadnieniach wewnętrznych, t.zn. ogólnej odbudowie kraju, oraz kontynuowania zadań, przerwanych wybu-

chem obecnej wojny. W samej tylko Moskwie szeroko zakreślony program odbudowy miasta nie został nawet do połowy przeprowadzony do roku 1941. Zagadnienia wewnętrzne pochłoną pracę conajmniej całego jednego pokolenia. Niektórzy mówią o ros. imperializmie. Dowodzą tym samym niezrozumienia ros. mentalności. Tym, co ją obecnie w pierwszym rzędzie cechuje, jest chęć jaknajszybszego zakończenia wojny i przystąpienia do dzieła odbudowy. By móc tym zadaniem spokojnie się oddawać, Rosjanie muszą być pewni, że od strony Europy nic im nie będzie groziło.-
O ile chodzi o t.zw. państwa bałtyckie, to Rosjanie uważają, że nie jest to zagadnienie międzynarodowe, ale wewnętrzne ros., gdyż kraje bałtyckie uważają za integralną część swego państwa.-
Sprawa Finlandii przedstawia się odrębnie.
Nie kwestjonując niezależności tego państwa, Rosjanie pragną gwarancji, że w przyszłości nie będzie ono wykorzystywane przeciwko nim, jako odskocznia dla agresora.-
Rosjanie dobrze o tym pamiętają, że w r.1941 Finowie propagowali koncepcję większej Finlandii, któraby obejmowała również Leningrad, stanowiący przecież od dwóch stuleci jedną z głównych podstaw rozwoju nowoczesnej Rosji. Finowie również przewyższyli wszystkich innych wasali niem. w naśladowaniu swego mistrza pod względem brutalności. Nawiasem mówiąc konieczność utrzymania Finlandii w wojnie, to pierwszy z niem. motywów trzymania frontu leningradzkiego. Drugim są momenty natury prestiżowej. Im prędzej Finlandia od Niemiec się odłączy, tym korzystniejsze będą dla niej skutki.-O ile chodzi o Polskę, to wszyscy Rosjanie podzielają pogląd wypowiedziany przez Stalina, iż Rosja życzy sobie silnej i niepodległej Polski. Czemu się natomiast sprze-

ciwiają, to koncepcji t.zw. federacji europ. od Bałtyku po Morze Egejskie, kierowanej przez Polskę. W stosunku do niej ujawniają wielką podejrzliwość, uważając ją za powtórzenie w innej formie antybolszewickiej koncepcji kordonu sanitarnego.-
Rosja pragnie trwałej przyjaźni z W.Brytanią i USA. w celu organizacji pokoju. Zwłaszcza zależy jej na zacieśnieniu stosunków z Anglią.
Min. Eden przypomniał swego czasu, że trzykrotnie od ub.stulecia Anglia ściśle z Rosją współdziała. W roku 1812, w 1914 i obecnie. Za każdym razem współpraca ta odbywała się w obliczu grożącego obu państwom śmiertelnego niebezpieczeństwa. Chodzi o to, by tym razem wyciągnąć naukę z tych doświadczeń i nie ustawać we współpracy, gdy niebezpieczeństwo przeminie.-
Rosja obawia się przedewszystkiem nawrotu do jej odosobnienia w latach 1919-1941, które tak ułatwiło Niemcom ich najazd na Rosję.-
Trzeba w każdym razie zaznaczyć, że Rosjanie są szczególnie wrażliwi i nieufni w sprawach polityki zagranicznej.-

Londyn, niedziela, dnia 17.X.43r. Kom. ang. poranny.
Serwis amerski i franc. europ.

Rosja: W Melitopolu trwa ciągle czwarty dzień z rzędu gwałtowne walki uliczne z Niemcami o każdy budynek. W samej dzielnicy połud.-wsch. miasta zostało zniszczonych 40 czołgów niem.-

Na płd. od Zaporoża w kier. Krymu odd. ros. posunęły się o dalsze 7 mil ang., t.zn. przebyły ogółem dotychczas 20 mil ang., czyli jedną piątą część całej odległ. dzielącej od Melitopola. Z pod samego Zaporoża Niemcy wycofywali się tak szybko, że nie mieli czasu nawet zniszczyć za sobą mostu kolej.

Lotnictwo sowiec. w nocy z piątku na sobotę trzeci noc z rzędu bombardowało stację kolej. w Nikopolu. Cztery pociągi z amunicją wyleciały w powietrze, wywołano gwałtowne pożary.-

Na połud.-wsch. od Krzemieńczuka dalsze postępy ros. na 3-5 mil ang. Wojsk. korespondenci donoszą, że walki na tym odcinku są obecnie najważniejsze ze wszystkich, toczonych się na froncie Dniepru. Zaciętość niem. kontrataków wzrasta.-

Na płn. zachód od Kijowa Rosjanie rozszerzyli swoje pozycje.-

Na Białej Rusi Niemcy podejmują rozpaczliwe wysiłki wyrzucenia Rosjan z wewnętrznej strefy obronnej Homla. Mimo tego Rosjanie posunęli się dalej ku miastu.- W przededniu konferencji moskiewskiej ogłosiły dzisiaj artykuł "Izwiestia", stwierdzający, że zwycięstwa ros. oraz aljusz. w rej. Środz. doprowadziły do wielu korzystnych zmian w sytuacji. Udział ros. w zawarciu rozejmu z Włochami, utworzenie wspólnej komisji w sprawach środz. w końcu współpraca na polu ekonomicznym dowodzi współdziałania Rosji z państwami anglosaskimi. Na konferencji będą też omawiane zagadnienia powojenne. Najważniejszym zagadnieniem jednak pozostaje zapewnienie zwycięstwa w możliwie najkrótszym czasie, to zaś z kolei łączy się z zagadnieniem utworzenia drugiego frontu.-

[illegible]

Koresp. moskiewski radia bryt. donosi, że szef produkcji USA. Nelson ofiarował Stalinowi podarunek w postaci kolekcji [illegible] i [illegible].

Front włoski.- Natarcie oddz. aljanckich wzdłuż całego pn. wybrzeża Volturno trwa dalej. Korespondent donosi o oznakach, wskazujących na to, że Niemcy zamierzają możliwie najszybciej odsunąć się od aljantów. Poza linjami npl. widoczne są bowiem liczne eksplozje, niewywołane pociskami artylerii sojusz., i wskazujące na to, że Niemcy sami niszczą swoje zasoby. Przy wybrzeżu zach. oddz. sojusz. walczą wzdłuż kanału, biegnącego 3 mile ang. na płn. od ujścia Volturno. Niemcy zajmują tu silne pozycje, na których są okopani. Sojusznicy forsują jednak kanał i szereg pozycyj npl. już zlikwidowali. Dalej w głąb zostaje zajęta miejscowość Cajazzo. Na płn. wsch. od Capua oddz. amerykańskie zajęły dwa ważne wzgórza i posuwają się obecnie ku północy po obu brzegach Volturno, które w tym kierunku skręca pod kątem prostym.-

Bombowce niem. pojawiają się obecnie w większej ilości, niż od kilku tygodni. Lotnictwo sojusz. bombarduje objekty kolej. poza linjami bojowemi, oraz lotniska i kolumny npl. na tyłach od frontu.-

Na odcinku centralnym VIII-ma armja bryt. po zdobyciu Vinchiaturo posuwa się w kierunku [illegible]. Tym samym zagraża ona lewemu skrzydłu niem.-

Kontrtorpedowce bryt. zatrzymały dwa statki wiozące uzbrojone oddz. niem. Jeden z nich został odprowadzony do portu sojusz., drugi zaś, wiozący [illegible], po uszkodzeniu go przez same załogi nie został zatopiony.- Polska łódź podwodna "Sokół" zatopiła w toku ostat. operacyj na morzu śródz. dwa niem. statki [illegible], a nadto trafiła szeregiem pocisków statek 1500 ton pojemności.-

Koresp. radia ang. w Algierze opisuje udział floty sojusz. w akcji pod Salerno.-

Było to najcięższe bombardowanie z morza, jakie zna historia. Uczestniczyło w nim ponad 500 okrętów woj., poczynając od pancerników, a kończąc na małych jednostkach. Uczestniczyło w nim 6 pancerników ang., w tym dwa po 35.000 ton, oraz dwa najnowocześniejsze lotniskowce " Illustrious " i " Formidable", trzy krążowniki ameryk., oraz cała flotylla poławiaczy min. O gwałtowności ognia świadczy, że cztery tylko krążowniki ang. oddały 5000 strzałów w ciągu 14-stu dni. Sojusznicy ponieśli wprawdzie straty, jednakowoż zaporowy ogień okrętów odegrał olbrzymią rolę i straty te dopiero się opłaciły.-

Do Algieru przybył z Londynu b. włoski minister spraw zagranicz. hr. Sforza, który następnie udał się do marszałka Badoglio.-

Ocean Spokojny : Dalsze postępy sojusz. w górę doliny rzeki Ramu w kier. na Madang.- Naloty na wyspy Ceram, oraz Aru, gdzie wywołano pożary widoczne na 90 mil ang.-

Chiny : Oddz. japon. rozpoczęły ofensywę nad górnym biegiem rzeki Salwin. Działają one na płn. od Teng-Yuen /inaczej Momein/, mają tam jednak do sforsowania trudne do zdobycia przełęcze górskie.- W trzech prowincjach przybrzeżnych Tse-Kiang, Kiang-Su i Anhwei walki trwają nadal. Na jednym z miast, które Japończycy zajęli, oddz. chińskie dotarły do przedmieści.-

Indie : Do jednego z portów zawinął pierwszy statek z importem zboża. Drugi oczekiwany. Rząd podjął energiczne kroki w celu zwalczania chowania zapasów.-

Front zach.: Naloty npl. na połud. wsch. wybrzeże Anglii, ofiary w ludziach.- Wczoraj naloty myśliwców "Typhoon" na Francję. Dwa samoloty npl. zestrzelone na połud. od Paryża.-

Dowódca VIII-go korpusu lotn. USA. w W.Brytanii gen. Anderson oznajmił, że wg. ostat. zdjęć fotograficznych, dokonanych przez lotnictwo wywiad., okazuje się, że w czasie czwartkowego nalotu "Latających fortec" ameryk. na zakłady wytwórcze łożysk kulkowych w Schweinfurcie uległa unieruchomieniu nie połowa, lecz całość produkcji tych zakładów. Odbudowa będzie wymagała olbrzymiego nakładu pracy. Być może, że Niemcom uda się przywrócić produkcję w ilości 25%, ale będzie to wymagało dłuższego okresu czasu.-

Ang. min. lotnictwa donosi, że od początku wojny lotnictwo niem. straciło nad W.Brytanią 10.000 samolotów, a nad Morzem Śródz. 5000. Ministerstwo opublikowało równocześnie spis 60-ciu wielkich zakładów zbrojeniowych w Niemczech, które uległy zupełnemu zniszczeniu, bądź też zostały ciężko uszkodzone.-

Dzisiejszy "Sunday Times" zamieszcza artykuł swego naczelnego redaktora, stwierdzający, że jeśli wliczyć całą obsadę obrony p.lotn. wojsk. i cywil. oraz ilość robotników, zatrudnionych przy usuwaniu szkód z powodu nalotów, to ofensywa [illegible] lotnicza sojusz. od zachodu wiąże obecnie w Niemczech ponad 2000000 ludzi, t.zn. tyle samo, co cały front ros.- Jeden z expertów lotn. ang. stwierdza, że wskutek nalotów cała produkcja przemysł. Niemiec spadła o 30%, a produkcja myśliwców o 50%.-

W czasie jednego tylko nalotu na Hannower zniszczono przestrzeń 960 akrów powierzchni. Jest to równoznaczne ze stratą 38.000.000 godz. pracy na głowę, t.zn. pracy 30.000 ludzi w okresie trzech miesięcy.-

<u>Argentyna.</u>: Rząd argentyński zwolnił ze służby wszystkich wyższych funkcjonariuszy państwowych, znajdujących się wśród 150-ciu najwybitniejszych obywateli argentyńskich, którzy podpisali rezolucję z żądaniem przywrócenia swobód konstytucyjnych i

zerwanie stosunków dyplomatycz. z Niemcami i Japonią. Petycja została ogłoszona przez dwa największe dzienniki argentyńskie "La Nation" i "Prensa", które w ten sposób ostentacyjnie złamały cenzurę rządową.- Prez. Republiki Ramirez oświadczył, że w sprawie zakazu wydawania czasopism żydowskich zaszło nieporozumienie, gdyż zakaz ten był tylko przejściowy i zanim jeszcze prez. Roosevelt wystąpił z zarzutami pod adresem rządu argentyńskiego, zakaz ten został uchylony.-

USA.: Był. podsekretarz Stanu Welles wystąpił wczoraj z żądaniem doprowadzenia do porozumienia w najbliższej przyszłości z W. Brytanią, Rosją i Chinami w linii współpracy w realizacji zasad Karty Atlantyckiej w okresie powojennym. W stosunku do Niemiec i innych krajów pobitych należy zastosować zasady "realistycznej sprawiedliwości" /dosłownie/.-
Nasza współpraca z W. Brytanią jest obecnie bliższa, niż była kiedykolwiek w przeszłości.-
Musimy również dążyć do zapewnienia współpracy z Chinami. To samo nas czeka w stosunku do narodu i rządu ros.-

Jugosławia: Kom. kwatery gł. armii jugosłowiańskiej donosi, że w czasie walk na linii Zagrzeb-Lublana 1200 Niemców zginęło bądź dostało się do niewoli, oraz zdobyto znaczną ilość materiału wojennego. W płn. wsch. części Czarnogóry zdobyto miejscowość Andrijewica. W central. Serbii gwałtowne walki. Niemcy spalili szereg wiosek w pobliżu miejscowości Dragaczew /-? chyba raczej Dragacz/.

Węgry: Dziennik szwedzki "Svenska Dagbladet" donosi, że w Budapeszcie oczekują wyników konferencji moskiewskiej z najwyższym zainteresowaniem. Parlament postanowił odroczyć zebranie, aż do chwili ukończenia konferencji.-

Sprawy polskie : Od drugiej połowy września ustał napływ uchodźców niem. z Berlina i innych miejscowości bombardowanych do Polski.-

Obecnie są oni kierowani do Pomorza i Prus Wschod. w ilościach jednak, przekraczających 2-3 razy pojemność miejscowości, do których są ewakuowani. Napływają oni w takiej ilości, że muszą się tłoczyć w wagonach towar. Tereny polskie są natomiast rezerwowane dla kolonistów niem., chroniących się przed Rosjanami.-

Narody Zjednoczone.- Prez. Najwyższego Trybunału Morskiego Holend. w Londynie, delegowany przez królowę Wilhelminę do Komisji Narodów Zjedn., powołanej do ścigania przestępstw niem., oświadczył, że komitet expertów opracował metodę postępowania, umożliwiającą sądzenia winnych zbrodni przez trybunały narod. /? - niejasne - uwaga szyfr./. Za pośrednictwem trybunałów międzysojuszniczych. Jeśli np. w niem. obozie koncentracyjnym zostanie popełniona zbrodnia w stosunku do Belga, czy Holendra, w takim razie trybunał międzysojuszniczy w Hadze/?/ w Holandii będzie sądził winnego wg. ustawodawstwa belgijskiego, czy też holenderskiego.-

Portugalia.- W Lizbonie, Oporto i Coimbra pełne pogotowie p.lotn. Baterie, baterie p.lotn. gotowe każdej chwili do działania. Nad miastami balony zaporowe. W Lizbonie zakończono wczoraj ćwiczenia Opl.-

Londyn, poniedziałek, dnia 18.X.43r. Kom. ang. poranny. Serwis wschodni. i franc. europ.

Rosja.- Zaskoczyli Niemców nowym atakiem między Kijowem a Homlem, w miejscu, w którym rzeka Soż wpada do Dniepru. Odd. ros. na froncie szer. 15-stu mil utworzyli przyczółki na zach. wybrzeżu i wdarli się w głąb linij niem. na 3-7 mil ang. Zajęto przytym położoną u ujścia Soży miejscowość Łojew.- Drugi jeszcze ważniejszy sukces odnieśli Rosjanie na połudn. wsch. od Krzemieńczuga, gdzie na froncie szer. 30-tu mil ang. wdarli się na 15 mil ang. w głąb linij niem. Niemcy stracili przytem 3000 ludzi,

50 czołgów i 36 samolotów. To może posunięcie się Rosjan zagrozić poważnie sytuacji Niemców w kola - nie Dniepru.-
Pochód w kier. na połud. od Zaporoża jest kontynuowany i obecnie Rosjanie xxxxxxxxxxxx przebyli jedną trzecią drogi do Melitopola, zajmując miejscowość Popowa.- W Melitopolu piąty dzień z rzędu trwają walki uliczne. Niemcy bronią zaciekle każdego domu. Stracili oni 1000 zabitych i 32 czołgi. Na płn. od Kijowa poprawa pozycyj ros. Na całym froncie Niemcy stracili 182 czołgi i 64 samoloty.-
"Izwiestia" ogłaszają drugi z rzędu artykuł w sprawie ważności współpracy z narodami anglosaskimi. Utworzenie komitetu międzysojuszniczego środz., oraz współpraca gospodarcza, która się zwłaszcza ujawniła w czasie konferencji żywnościowej w Hot Springs dowodzą zbliżenia międzysojusznikami. Wszystkie nadzieje niem. na rozłam dzięki niezgodności między sojusznikami stały się bezprzedmiotowe.-
Kier. europ. serwisu radia bryt. ogłosił artykuł, w którym stwierdza, że całe zadanie konferencji międzysojusz. streszcza się w trzech hasłach :
1/ szybki koniec wojny, 2/ ład gospodarczy, 3/ zapobieżenie możliwości trzeciej wojny światowej.-
Nadzieje niem. opierają się natomiast na przesłankach przeciwnych : 1/ przedłużenie wojny, 2/ chaos ekonomiczny, 3/ wywołanie w najbliższym możliwie czasie trzeciej wojny światowej.-
Ocean Spokojny : Lotnictwo sojusz. odniosło znowu jeden ze swych największych sukcesów. Zostało zniszczonych w czasie operacyj, obejmujących całą przestrzeń od Nowej Gwinei poprzez Nową Brytanię do archipelagu Salomona 104 samoloty japon., a mianowicie 92 w powietrzu, a 12 na lotniskach. Ponadto 43 dalszych zniszczono prawdopodobnie.-

W gł.kwaterze gen.Mac Arthura określają tę operację, jako największy sukces lotniczy ze wszystkich, jakie dotychczas aljanci odnieśli w walce z Japonią.-
Najbardziej efektowną była utarczka nad Nową Gwineą, kiedy japon. formacja z 25-ciu bombowców i tyluż myśliwców, próbująca atakować sojuszników została w całości zlikwidowana.-
Samoloty objęły Lae, Madang, ponadto na Nowej Brytanii lotniska w Gasmata i przylądku Gloucester, oraz lotnisko w Kabili /[illegible] 75 mil ang.-/
Chiny : Z Czung-Kingu donoszą, że w zach. części prowincji Junnan Japończycy przekroczyli dopływ rzeki Salwin.-
We wsch. części Chin oddz. chińskie przeszły do natarcia.-
Front środz.: Stały postęp oddz. sojusz. w poprzek równiny nad Volturno. W niektórych punktach aljanci stracili kontakt z przeciwnikiem, w niektórych Niemcy stawiają jeszcze zacięty opór. Z pozycyj nad kanałem na płn. od ujścia Volturna Niemcy zostali zupełnie wyrzuceni.- Postępy VIII-ej armii w kier. Isernia, skąd zagraża oskrzydleniu pozycjom niem. nad Volturno.-
Lotnictwo sojusz. bombardowało dworzec w Ancona nad Adriatykiem, oraz pozycje między Rzymem, a linją frontową. Na wodach greckich zaatakowano transportowiec npl. Wszystkie samoloty powróciły. Ponadto jednostki bryt. zatopiły dwa statki niem. między Elbą a wybrzeżem włoskim.-
Front zach.: W ub. nocy Niemcy zrzucili bomby na kilka dzielnic Londynu, powodując ofiary w ludziach.-
Usa.: Najnowszy ciężki bombowiec ameryk., który znacznie przewyższa nośnością ładunku i zasięgiem zarówno "Liberator"y", jak i "latające fortece" i będzie przeznaczony specjalnie do nalotów na daleką metę znajduje się już w produkcji i zostanie oddany do użytku już na wiosnę

Jego konstrukcja wyprzedza obecne typy bombowców o 3-4 lat. Niezależnie od tego "Liberator-ry" i "latające fortece" będą wyrabiane jeszcze w większych ilościach. Ponadto jest produkowany zupełnie nowy typ myśliwca jednoosobowego. Rzecznik rządu USA. oświadczył, że przewidziana granica produkcji ilości 10.000 samolotów miesięcznie nie będzie przypuszczalnie osiągnięta do końca b.r., ale nastąpi to jedynie z powodu konieczności wprowadzania ciągłych zmian w toku procesu produkcyjnego.- Niezależnie od tego należy stwierdzić, że przemysł lotniczy dokonał zdumiewającego wysiłku.- Mar. woj. USA. straciła dotychczas około półmiljona ton okrętów.- Stocznie spuściły na wodę 7 okrętów woj., w tym 2 kontrtorpedowce i 2 łodzie podwodne.-

Dania : Duńskie biuro informacji w Szwecji donosi, o nowej fali sabotaży antyniem. w Danii. W pobliżu Kopenhagi spalono wielki hangar lotniczy wraz z zakładem reperacyjnym, a gdzieindziej uszkodzono dwie fabryki.-

Rosja : Koresp. radia bryt. w Moskwie opisuje postawę ros. w stosunku do konferencji Trzech. Niewątpliwa jest poprawa atmosfery. Podkreślają powszechnie współpracę między sojusznikami przed zawarciem rozejmu z Włochami, oraz wypowiedzeniem wojny przez rząd włoski. Chociaż jest jeszcze dużo różnic, to jednak niewątpliwie dadzą się one uzgodnić. Dzisiejszy "Times" nazywa konferencję moskiewską najważniejszym wysiłkiem dyplomatycz. w całej wojnie. Specjalne uznanie należy się sekretarzowi Stanu USA. Hullowi, który mimo swych 72 lat wieku zdecydował się na podjęcie tak dalekiej podróży.- Im ciemniej zarysowują się przyszłe możliwości Niemiec, tym więcej nadziei hitlerowcy pokładają w nieporozumieniach między aljantami.-
Nie jest rzeczą prawdopodobną, by konferencja zajęła się wytyczaniem granic powojennych. Najbardziej naglącą jest potrzeba uzgodnienia europ. polityki gosp. na długą metę. Nic nie jest w stanie przesłonić zainteresowania Rosjan w przyszłym rozwoju ekonomicznym Europy.-

Rumunia : Radio bryt. oświadczyło w audycji do Rumunii, że Niemcy żądają, by Rumunia im dostarczała części nafty, które poprzednio dostarczała Włochom. W związku z tym, że należy przestrzec, Rumunię, że każda tona nafty, dostarczana Niemcom jest przez sojuszników notowana i Rumunia będzie musiała za to zdać w przyszłości rachunek.-

Węgry : radio tureckie stwierdza, iż Węgry dobrze wiedzą, iż wojna zbliża się do ich granic i pragną jaknajszybciej z wojny się wycofać.-

Jugosławia : Kwatera wojsk powstańczych donosi, że pod Goricią został wykolejony pociąg niem. Pod Splitem i Trogirem gwałtowne walki, ataki niem. zostały odparte.-

Londyn, czwartek, dnia 21.X.43r. Kom. mag. poranny.
Serwis zamorski, oraz franc. europ.

[illegible] w łuku Dniepru przełom, dokonany przez Rosjan jest zupełny i Rosjanie [illegible] obecnie poprzez wyłom wielkie masy czołgów i piechoty. Niemcy ze swej strony rzucają również wszystkie rezerwy, jakimi rozporządzają, ale jak dotąd bezskutecznie. Rosjanie posunęli się do zachodniego 40 mil ang. od swych pozycji wyjściowych na połudn. wschód od Krzemieńczuga, a w dniu wczorajszym posunęli się na tym odcinku o 3-5 mil ang. Dotychczas wbili klin w kier. połud., rozdzielając w ten sposób siły niem. nad Dnieprem od zach. wschodu.

Siły ros. rozprzestrzeniają się wachlarzowato ku południu i zachodowi. Jedne idące w kier. połud. przybliżyły się na 30 mil ang. do Krzywego Rogu. W kier. zach. posuwają się na linii kolej. przebiegającej przez Krzywy Róg do Nikopola i wybrzeża Czarnego. Korresp. radia ang. w Moskwie Winterton podkreśla decydujące znaczenie Krzywego Rogu, jedynego węzła kolej. na zapleczu odcinka łuku Dniepru, który przepuszcza wszystkie dostawy niem. w drodze na front i z powrotem. Utrata tego węzła może się zakończyć dla Niemców katastrofalnie.- Wczorajsze oświadczenie rzecznika niem. w Berlinie w sprawie sytuacji na tym odcinku było niezwykle szczere i stwierdzające z ubolewaniem fakt przełamania się Rosjan. Korresp. jednego z pism szwedzkich stwierdza, że było to najbardziej ponure oświadczenie niem. od początku tej wojny.- Na wspomnianym odcinku Niemcy rzucili też do walki bardzo wielkie ilości lotnictwa, i utracili przytym 28 samolotów.- Na płn. od Kijowa Rosjanie rozbudowali w dalszym ciągu swe pozycje na zach. brzegu Dniepru i odparli wszystkie kontrataki niem.- Na połud. od Homla Rosjanie posunęli się dalej w głąb na zach. od rzeki Soż. Również na połud. zach. od Homla w rej. miasta Reczycy natarcie ros.

rozwija się. Zajęto tam sześć umoc.pozycyj niem.
m.in. Kołpin. Homel jest obecnie zagrożony z
trzech stron. Na tym odcinku Niemcy stracili 11
samolotów.- W Melitopolu trwają już ósmy dzień
z rzędu walki uliczne. Rosjanie posługując się
często granatami ręcznymi i walcząc na bagnety
zdobyli dalsze bloki domów. Niemcy przypuścili
25 ataków, które jednak wszystkie zostały odparr
Straty niem. 1200 zabitych i 38 czołgów. Pozycje
obronne na płn. i połud. od miasta przełamane,
połączenia kolej. z Krymem przecięte.-
Ub.nocy naloty lotnictwa sowiec.na niem. stacje
kolej. zam zach. od Kijowa i Dniepropietrowska.
oraz na Dżankoj.-
Wczoraj odbyło się pierwsze posiedzenie plenarne
konferencji trzech ministrów spraw zagranicz. w
Moskwie z udziałem expertów wojsk. i towarzyszą-
cych ministrom Edenowi i Hullowi.Trwało ono 4 go
Program został uchwalony we wtorek.- Po konferenc
Mołotow przyjmował obu ministrów śniadaniem, w
którym uczestniczyli m.in.Litwinow i Woroszyłow.
Koresp. ang. i ameryk. w Moskwie podkreślają ser-
deczną i pełną zaufania atmosferę, jaka tam obec-
nie panuje. Jedno z czasopism moskiewskich zazna-
cza w artykule wstępnym, że jedyną nadzieją Niem-
ców jest rozdwojenie między sojusznikami. Te rachu
by są skazane jednak na niepowodzenie.-
Rzecznik niem. MSZagr.poświęcił ostatnio dużo do-
mysłów sprawom konferencji międzysojuszniczej.-
Radio Budapeszt przestrzega przed niedocenianiem
skutków współpracy między trzema mocarstwami w
dziedzinie wojsk.i gospodarczej. Radiostacja rumuń
ka cytuje głos dziennika, stwierdzającego, że mo
istnieć różnice między trzema aljantami na temat
polityki powojennej, ale są one zgodne z sobą,jeś
chodzi o wolę zniszczenia Niemiec.-

Niemcy : W ostat. dniach odbyły się w Niemczech trzy ważne konferencje. Pierwszą zwołał min. sprawiedliwości Thierack z udziałem prokuratorów, oraz przewodniczących sądów okręg. i trybunałów ludowych. Na konferencji, która trwała dwa dni minister podkreślił znaczenie stosowania obecnie prawa w całej jego rozciągłości. Korespondenci szwedzcy określają konferencję jako wstęp do ofensywy na froncie wewnętrz. przeciwko defetyzmowi.-
W najwyższym dztwie niem. odbyła się konferencja, zakończona przemówieniem Hitlera. Była to druga z rzędu w ciągu 14-tu dni. Charakterystycznym objawem był udział w niej również przedstawicieli służby zdrowia i obsługi dostaw. Trzecią konferencję zwołali obaj kierownicy niem. frontu produkcji i pracy Sauckel i Ley. Była ona poświęcona sprawie zasobów ludzkich.- Koresp. radia bryt. stwierdza, że Niemcy zupełnie jawnie przyznają się do niepokoju z powodu sytuacji na froncie wschod., przedewszystkiem przełomu ros. pod Krzemieńczukiem. Korespondenci zagraniczni donoszą już o "najczarniejszych dniach", jakie stolica Rzeszy kiedykolwiek przeżyła od wybuchu wojny. Komentator zaznacza, że odnosi się krytycznie do tego rodzaju doniesień. O najczarniejszych dniach w Niemczech słyszeliśmy już niejednokrotnie i często okazywało się, że Niemcy celowo w swej propagandzie przedstawiają rzeczy gorzej, niż w rzeczywistości, aby później wywołać uczucie ulgi. Podobnie donoszą często o odpieraniu ataków, podczas, gdy w rzeczywistości wogóle ich nie było. W ten sposób osiągają wrażenie odnoszenia sukcesów militarnych.-

Węgry : Radio Budapeszt ogłosiło deklarację w odpowiedzi na ostat. oświadczenie rumuńskiego wicepremiera, zarzucające Węgrom ciemiężenie Rumunów w płn. Siedmiogrodzie. Radio stwierdza, że to oświadczenie dowodzi raz jeszcze, jak bezcelowym jest próbować dojść do porozumienia z Rumunami. Wszystkie zarzuty są bezpodstawne

i wywożone jedynie nienawiścią do Węgier.-
<u>Front zach.:</u> Ub.nocy nalot RAF. na Niemcy. Szczegółów jeszcze brak.- Wczoraj w ciągu dnia silna
eskadra ameryk. "latających fortec" atakowała pod
osłoną myśliwców ameryk. i ang. zakłady metalurgiczne w mieście Düren na połud. wsch. od Kolonii, oraz
lotnisko w Holandii. Z pierwszych raportów lotników
wynika, że rezultaty b.dobre. Zestrzelono 11 myśliwców npl., z czego 2 przypadają na "latające fortece". Straty własne 6 bombowców.-
Wczoraj rano naloty myśliwców RAF. na lotniska
w płn. Francji i Holandii. Straty npl.9 myśliwców,
straty własne 2.-
Ministerstwo lotnictwa ogłosiło komunikat, stwierdzający, że w okresie 100-stu dni i nocy między 9
lipca, a 17 b.m. lotnictwo sojusz. rzuciło ogółem
na Niemcy i tereny okup. 74.000 ton bomb. RAF. zrzuciła z tej cyfry 48.000 ton w nalotach nocnych,
t.zn. przeciętnie 480 ton na jedną noc. W tym
samym okresie lotnictwo niem. rzuciło na Londyn
około czterystu kilkudziesięciu ton bomb. W omawianym okresie RAF. rzuciła w ciągu 14-tu nocy po
przeszło 1400 ton, a w dwóch noc. nalotach za każdym razem ponad 2000 ton. Ub.nocy komentator radio
RAF. w przemówieniu w serwisie kraj. podkreślił że
bynajmniej nie jest celem sojusz. ofensywy lotn.
zupełne zniszczenie całej niem. produkcji przemysł.
Nie jest to rzeczą ważne potrzebne. Wystarczy zredukować ją poniżej potrzeb obrony niem. Już do tej
pory 17 najważniejszych miast niem. zostało do tego
stopnia zniszczonych, że w bilansie niem. sił
obronnych stanowią one pozycję ujemną, nie zaś
dodatnią. Czternaście dalszych wielkich ośrodków
poniosło bardzo ciężkie szkody.-
<u>Front śródz.:</u> Oddz. V-tej armii walczą na płn. krańcu niziny Volturno. Niemcy wycofują się ku grzbietowi górskiemu Massico, oddalonemu o 10 mil ang. od
rzeki w kier. płn. Przy tej sposobności Niemcy masowo niszczą za sobą budynki mieszkalne i wybijają
ludzi.

nie cofają się nawet przed masowym wyrzynaniem bydła. Koresp. wojenni donoszą, że lotnictwo sojusz. wykryło silne koncentracje niem. na płn. krańcu wspomnianej niziny, wskazujące na to, że Niemcy tam ~~próbujxxxxx~~ będą próbowali stawiać główny opór.- Wzdłuż wybrzeża adriatyckiego VIII-ma armia bryt. posunęła się na 10 mil ang. na płn. od Termoli, zdobywając położone tam miasto / nazwa niezrozumiała /. Na odcinku środkowym wzrastający opór Niemców, którzy gromadzą znaczne posiłki.- Ameryk. "Liberator"ry" przecięły w czterech miejscach nadbrzeżną linję kolej., przebiegającą z Ancony do Pescary.- Szwedzki dziennik "Libera Stampa" donosi, że na płn. Włoch Niemcy przygotowują się do ewakuacji, zakładając min pod zakładami przemysł., mostami i elektrowniami, rekwirując masowo zasoby [illegible] i wywożąc je kolejami ku granicy.

<u>Jugosławia :</u> Kom. kwatery gł. wojsk powstańczych donosi, że niem. próby opanowania przy wybrzeżu dalmatyńskim półwyspu Pelisa, oraz wysp Hwar i Mliet zostały odparte i wspomniane pozycje są nadal w rękach Jugosłowian. Miasta Szuszak i Ogulin zostały odbite przez niem. oddz. pancerne. Jugosłowianie natomiast zdobyli miasto na płd. zach. od Sarajewa.-

<u>Norwegia :</u> Niemcy ogłosili nowe zarządzenie, rozciągające postanowienie kodeksu wojskowego również na ludność cywilną. Kara śmierci grozi za niespełnianie obowiązków i niewykonywanie rozkazów. Zostały zniesione artykuły, uznające bezkarność odmowy pełnienia służby wojsk. z powodów zasadniczych / t.zw. sprzeciw sumienia/. W jednym z miast doszło do rozruchów i bójek na zebraniu zwolenników Quislinga.-

<u>Ocean Spokojny :</u> Japończycy rozpoczęli gwałtowny atak na Finschhaven od strony płn. i nieco się posunęli, ponosząc jednak przytym ciężkie straty. Broniąca się tam dywizja austral. zabiła wczoraj 200 Japończyków.-

na wyspami Schortland lotnictwo sojusz. zestrzeliło 17 japon. samolotów, z pośród 55-ciu atakujących.-

Anglia : Dziś upływa 136 lat od zwycięstwa Nelsona w bitwie morskiej pod Trafalgarem.
W związku z tym prasa ang. przypomina, że mimo zmian w technice woj. strategia morska W.Brytanii nie uległa zmianie. Jak wówczas, tak i dzisiaj głównym jej celem jest zapewnienie sobie panowania na szlakach morskich i przepędzenia z nich przeciwnika. Tak wówczas, tak i dzisiaj zadanie to zostało wykonane i w ten sposób zostało osiągnięte największe zwycięstwo w obecnej wojnie.-
W dniu 18 czerwca 1940 r. "Volkischer Beobachter" pisał: ang. flota jest już tylko bezcielesnym widmem.- Od początku wojny flota woj. ang. zatopiła bądź zdobyła 500000 ton żeglugi npl., t.zn. włoskiej i niem. Jeśli chodzi o wojenną flotę obu przeciwników, to zatopiła [illegible] trzy pancernika dwadzieścia krążowników, sześćdziesiąt kontrtorpedowców i torpedowców, 100 jednostek mniejszych, oraz uszkodzonych.-
Komentator radia ang., omawiając ostatn. przemówienie gen. Smutsa, podkreśla te punkty, w których zaznaczył, wobec olbrzymich zadań na froncie śródz. i Dalekiego Wschodu zasoby narodów zjedn. mogą być rozbudowane do rozmiarów, gwarantujących powodzenie ofensywy dopiero z początkiem roku 1944 i wtedy też wielka akcja się rozpocznie. Drugi ważny punkt, to podkreślenie, że w ofensywie na kontynent główna rola przypadnie w udziale USA. Jest to zrozumiałe, zważywszy, że dysponują one znacznie większymi zasobami ludzkimi i materiałowymi, niż Anglia.-

Londyn, dnia 21.X.43r. czwartek. Z kom. ang. wieczor.
Serwis kraj.

Front zach.: Ub. nocy eskadra najcięższych bombowców "Lancaster" przebyła z W. Brytanii w obu kierunkach 1200 mil ang., by zaatakować Lipsk. Warunki atmosfer. były fatalne, wyładowania elektr., grad i śnieg. Z drugiej strony jednak utrudniły one znacznie pracę myśliwcom npl. Raz jeszcze Niemcy do ostat. chwili nie wiedzieli, na jaki objekt nastąpi nalot. Równocześnie atakowały lekkie bombowce "Mosquito" objekty w zach. Niemczech. Nie powróciło 17 bombowców, jeden myśliwiec npl. został zestrzelony. W Lipsku mieści się ponad 20 fabryk, wyrabiających części składn. do samolotów, a nadto liczne inne fabryki, przedewszystkiem jednak jest b. ważny węzeł kolej. na drodze do Rosji, posiadający największy w Europie dworzec.-
Norwegia: We wtorek lekkie jednostki marynarki norweskiej zatopiły na 70 mil ang. na płn. od Bergen mały npl. statek handl., oraz statek patrolujący. Wszystkie jednostki powróciły, ofiary w ludziach nieliczne.-
Indie: Gen. Smuts zapowiedział dostarczenie z Płd. Afryki znacznych ilości zboża i przeszkowanego mięsa dla głodującej ludności.-
Anglia: W bież. miesiącu odbędą się w Londynie ćwiczenia obrony przed inwazją.- Dziś rano w 138 rocznicę śmierci Nelsona pod Trafalgarem zmarł Sir Dudley Pound do niedawna Pierwszy Lord Morski Anglii. Jego następcą został, jak wiadomo, b. komendant floty śródz. Sir Andrew Cuningham. Dztwo floty śródz. objął admirał S.S. Cuningham krewny swego imiennika, poprzednio dowódca floty Lewantu. dopiero w sierpniu b.r. mianowany admirałem.

Londyn, piątek, dnia 22.X.43r. Kom. ang. poranny. Serwis kraj. i zamorski, oraz franc. europ.

Rosja. - W ciągu ub. 24-ch godz. Rosjanie rozszerzyli podstawy swojego klina na zach. od środkowego Dniepru. Posuwając się w kier. połud. i połud. zach. zdobyli ponad 50 miejscowości, m.in. Pietrówka na 25 mil ang. na wschód od linii kolej., prowadzącej na Melitopol. Klin liczy obecnie 20 mil wzdłuż t.zw. podstawy, a sięga na 40 mil ang. wgłąb. Rosjanie są już oddaleni o niecałe 25 mil ang. od Krzywego Rogu. Liczne kontrataki npl. odparto. Wyjątkowo korzystna pogoda sprzyja ros. pochodowi przez Ukrainę. Niemcy ściągają ustawicznie posiłki.- Między Kijowem i Homlem dalsze postępy ros. Rzeka Soż przekroczona wzdłuż frontu 50-ciu mil ang.- Pod Melitopolem w dalszym ciągu zacięte walki. Centrum zostało już oczyszczone z nieprzyjaciela, tylko jeszcze okręgi płn. pozostają w rękach niem.-

Koresp. zagranicz. z Berlina donoszą o panujących tam pesymistycznych nastrojach. Radiostacja holend. doniosła wczoraj, że jeśli ros. pochód w kier. ujścia Dniepru będzie kontynuowany, to Niemcy ryzykują drugi Stalingrad. Tamt. korespondent szwedzkiego dziennika "Awtonbladedt" w depeszy, przepuszczonej przez cenzurę niem. donosi, że w Rosji połud. Niemcom grozi katastrofa.-

Wczoraj odbyła się druga plenarna sesja konferencji trzech ministrów spraw zagranicz. z udziałem expertów wojsk. i cywilnych. Trwała ona 4 godziny. Stalin przyjął min. Edena i amb. ang. w obecności Mołotowa. Koresp. Reutera donosi, że narady odbywają się, w jaknajlepszych warunkach, wszystkie problemy są omawiane z największą szczerością.-

<u>Ocean Spokojny :</u> Na płn. od Finschhaven na Nowej Gwinei dalsze lokalne postępy japon. 5 samolotów japon. zestrzelono. ~~[illegible]~~ Ponadto patrole zniszczyły 6 samolot. japon. w ich bazach. Nad archipelagiem Salomona zestrzelono 8 z 20-tu samolot. japon., ponadto zatopiono transportowiec 4.500 ton, oraz 17 barek.-
Z Pearl Harbour donoszą, że mała formacja "Liberator`ów" ponownie wykonała nalot na główną bazę japon. Tarawa w archipelagu Gilberta. Silny opór npl., jednakowoż wszystkie samoloty powróciły.-
Admirał Mountbatten powrócił z Chin, gdzie przez 5 dni przebywał w kwaterze głównej marszałka Czang-kai-Szeka, odbywając konferencję z udziałem dowódcy sił zbroj. USA. w Chinach i Indiach, gen. Stilwella. Korespondenci donoszą, że przebieg narad uznano za bardzo zadawalający.-

<u>Front zach.:</u> Ub. nocy szósty z rzędu nalot niem. na Londyn. Ofiary w ludziach nieliczne. Po poprzednim nalocie kilkanaście ofiar w ludziach, oraz zburzony kościół.-

<u>Front środz.:</u> Po obu stronach brak większych działań lądowych. Działalność patroli V-tej oraz VIII-ej armii. V-ta armia posuwa się w terenie równiny Volturno, gęsto poprzecinanej kanałami, dopływami rzecznymi i przeszkodami przeciwczołgowymi. VIII-ma armia walczy w terenie górzystym, sięgającym 200 mtr. wysok. wzdłuż drogi z Vinchiaturo do Isernia. Najbliższym objektem jest miejscowość Bojano, panująca nad drogą między obu wymienionymi poprzednio miejscowościami.-
Wczorajsza akcja lotnictwa sojusz. była jedną z najintensywniejszych od szeregu tygodni. Ameryk. "Latające fortece", oraz średnie bombowce trafiły szereg razy most na płn. od Rzymu, zaś "Liberator`y" atakowały objekty na połud. od Genui. Przy wybrzeżach wzniecono pożar na trzech

statkach npl. Średnie bombowce ang. wykonały nalot na ważny węzeł kolej. Nisz w Jugosławii w odległ. 60-ciu mil ang. od granicy bułgarskiej. Był to pierwszy nalot na tę miejscowość. Ze wszystkich tych operacyj nie powróciły 3 samoloty. W jednym tylko miejscu lotnictwo niem. przejawiło opór, mianowicie pod Rzymem, gdzie wystartowało 10 myśliwców niem.-

Jugosławia: Odd. powstańcze zniszczyły 250 cystern na linii kolej. między Zagrzebiem a Lublaną

USA.: Wczoraj wieczorem min. mar. Knox, przemawiając przez radio w Waszyngtonie ostro wystąpił przeciwko tym, którzy próbują siać niezgodę między USA. i W.Brytanią. Jest to jedyny sposób, umożliwiający nam przegranie wojny. Najściślejsza jedność między obu krajami, to najważniejszy ze wszystkich warunków odniesienia zwycięstwa nad Japonią i Niemcami. Nie ma najmniejszego sensu zachowywanie wzajemnych stosunków nie mających podstawy. Musimy współpracować ramię przy ramieniu. W.Brytania jest zdecydowana walczyć wraz z nami aż do końca tak na Atlantyku, jak i na Pacyfiku. W czasie mego ostat. pobytu w Anglii wszystko co tam widziałem było dla mnie natchnieniem. W zrozumieniu dla Ameryki zaszły tam głębokie i wielkie zmiany. Ścisła wzajemna współpraca z W.Brytanią, to nasze pierwsze zadanie w dziedzinie międzynarodowej. W rej. Morza Śródz. Anglicy i Amerykanie działają jak jeden zespół. Tym, co posiada jedyne znaczenie jest zadanie, jakie czeka wykonania, jest zaś rzeczą obojętną kto to zadanie wykona.-

Izba Reprezentantów uchwaliła zmianę ustawy o wyłączeniu Chińczyków od prawa imigracji do Stanów Zjedn. W razie uchwalenia zmiany również przez Senat Chińczycy będą korzystali z tej samej kwoty imigracyjnej, co inne narodowości.-

Komisja spraw zagranicz. Senatu uchwaliła przygniatającą większością przeciw tylko dwum głosom przeciwnym rezolucję za przystąpieniem Stanów Zjedn. do organu międzynarodowego, złożonego z przedstawicieli suwerennych państw, któryby miał na celu udaremnienie agresji i utrwalenie pokoju.- Anglia : Min.lotnictwa ogłosiło, że lotnictwo przybrzeżne od przeszło roku używa spec. typu samolotów, wyposażonych w nader silne reflektory. Służą one do wykrywania łodzi podwod. w nocy, gdy wypływają one na powierzchnię, by móc naładować akumulatory. Samoloty te oddały b.wielkie usługi.

K.p.22.X.43r.

Londyn, dnia 17.X.43r. z Komentarza do Komunikatu.

Dziennik "Liverpool Daily Post" zamieszcza interesującą uwagę swojego korespondenta dyplomatycz. na temat sytuacji Japonii. Po załamaniu się Włoch i ostatnich niepowodzeniach niem. Japonia niewątpliwie liczy się ze wzmożonym naporem sojuszników. Prem. Tojo liczy się z możliwością utraty zewnętrz. pierścienia umocnień, utworzonego przez archipelag Salomonów, Indyj holend., oraz Półwyspu Malajskiego, dzięki olśniewającym sukcesom w pierwszej fazie wojny na Dalekim Wschodzie. Wskazuje na to szereg oznak. Przed wojną Japonia wraz ze swymi posiadłościami w Mandżukuo, na Korei i na Formozie była gospodarczo samowystarczalna. Jej zasoby szybko jednak zostały zużyte wskutek przewlekłej kampanii w Chinach. Dał się zaznaczyć coraz większy brak sił ludzkich w zakład. przemysł. [illegible], a nawet na roli. Potencjał produkcyjny stoczni wzrósł wprawdzie dzięki zajęciu nowych ośrodków wytwórczych o 70% w porównaniu ze stanem przedwojennym, ale nawet ten wzrost nie umożliwia sprostania wzmożonym zadaniom, wynikającym z konieczności ochronienia tak wielkich terenów. Najciekawszym objawem są zarządzenia w kierunku wydatnego wzmożenia produkcyji syntetycznej benzyny i kauczuku w samej Japonii. Wystarczy wskazać, że dzięki zdobyciu Indyj holend. w posiadaniu Japonii znalazły się źródła, dostarczające 90% światowej produkcji kauczuku naturalnego. Pokłady ropy naftowej znajdują się nie tylko w Indjach holend., ale również w Birmie i na Borneo. Okazuje się więc, jak poważne są obawy Japonii, co do możliwości utrzymania nadal tych bezcennych terenów surowcowych. Wiadomo również, że Japonia podejmuje przenoszenie wszelkiego rodzaju zakład. przemysł. z najbardziej zagrożonych i wystawionych na naloty ośrodków na prowincję. Nie będzie to jednak łatwe zadanie, jeśli sobie uprzytomnić cho-

ciążby trudności, jakie przedstawiało dla Niemców przeniesienie ośrodków przemysł. z Zagłębia Ruhry. Być może, że Japończycy będą starali się raczej rozbudować swe zakłady przemysł. w Mandżukuo i Korei.-

Londyn,dnia 17.X.43r. Raymond Gramm Swing : tygodniowy przegląd ameryk.

Tematem dnia jest powrót pięciu senatorów z podróży okrężnej, w czasie której zwiedzili wszystkie teatry wojenne sojuszników. W związku z tym wypowiedzieli szereg krytycznych uwag, których część odnosi się do Anglików. Główna trudność w tym, że właściwy raport złożyli w czasie tajnej sesji Senatu, wobec czego jego treść jest niedostępna. Pewne uwagi wypowiedzieli jednak także na forum publicznym. Oto najważniejsze : Na Bliskim Wschodzie zbyt dużo nafty przeznacza się na potrzeby ludności cywilnej z uszczerbkiem dla zaopatrzenia sił zbrojnych. Udział ang.źródeł naft.na Bliskim Wschodzie jest zbyt mały. Obsługa informac.kuleje. Opinia ameryk. nie jest dość poinformowana o prawdziwych trudach, na jakie są wystawieni żołnierze ameryk. Przedmiotem szczególnie ostrej krytyki stała się polityka ang. w stosunku do Chin. Wypowiedziano wprost zarzut, że Anglia życzy sobie osłabienia Chin i że nie dostarcza im wystarczającej pomocy.-
Z drugiej strony wyrażono wielkie uznanie dla sprawności organizacji ang. na frontach Bliskiego Wschodu.-
Najwięcej uwagi zwróciło oświadczenie w sprawie baz na Syberii. oraz drogi birmańskiej. Jeden z senatorów wskazał na konieczność uzyskania od Rosjan baz lotniczych na Syberii, dzięki

czemu dałoby się ocalić życie jednego miljona żołnierzy ameryk. Prez.Roosevelt odpowiedział na to, że USA. nie mogłyby tych baz bronić, wobec czego ich uzyskanie miałoby cel tylko wtedy, gdyby Rosja przystąpiła do wojny z Japonią. Nawiasem mówiąc, w Senacie wciąż jeszcze istnieje nieliczny odłam, wypowiadający się za skoncentrowaniem ofenzywnych działań aljantów na Pacyfiku. Jeśli chodzi o drogę birmańską, to padł zarzut, że jest to fikcja. Zbyt mało wysyła się Chinom artykułów istotnie potrzebnych, przedewszystkiem zaś nafty, wogóle zaś rozdział zasobów mater. w rej. Pacyfiku nie jest dobrze przeprowadzony. Obsługa informacyjna ameryk. pozostaje daleko w tyle za ang. i nasz udział nie jest ze strony W.Brytanii należycie doceniany. Zachodzi niebezpieczeństwo, iż kraje europ. będą liczyły na to, że USA. zapewnia im wyżywienie. Należy je przed takim złudzeniem przestrzec.-

Tak mniejwięcej brzmiały sporadyczne wypowiedzi wspomnianych pięciu senatorów na forum publicznym. Należy je traktować, tak, jak wszelkie tego rodzaju oświadczenia z ust przygodnych podróżników. Niektóre są bardziej, inne mniej interesujące, wszystkie zaś razem oddają jedynie osobiste poglądy autorów.-

Główne pytanie, które się w związku z tym nasuwa, dotyczy wagi, jaką do nich należy przywiązywać.-

Nieulega wątpliwości, że w USA. zawsze istniał i nadal istnieje kierunek antyangielski. Zapowiedź jednego z senatorow,ze zażąda przeprowadzenia dochodzeń w sprawie funkcjonowania dostaw, wysyłanych na podstawie ustawy o pozbywaniu i najmie materiału wojennego jest jednym z objawów takiej właśnie anglofobii.-

Jeśli chodzi o Senat, to tamt. frakcji antyang. składającej się z c. t.zw. izolacjonistów daleko do tego, by mogła wywierać jakikolwiek rzeczywisty wpływ na rolę Senatu, który, jak wiadomo, ma decydujący głos w sprawach polityki zagranicznej. Jeśli chodzi wogóle o stosunek naszej opinii do Anglii, to trzeba pamiętać o tym, że podlegała ona licznym fluktuacjom w zależności od przebiegu wojny. Sympatie do Anglii i wiara w nią były bardzo silne w okresie bitwy o W.Brytanię. Upadek Singapooru spowodował znaczne ich osłabienie. Niepowodzenia w Afryce jeszcze bardziej się do tego przyczyniły. Zwycięstwo pod El-Alamein stanowiło punkt zwrotny. Od tej chwili równolegle z postępami ang. w Tunisie i na Sycylii krzywa sympatii proang. bezustannie i szybko się wznosi. Obecnie autorytet W.Brytanii w USA. jest tak wielki, jak nigdy jeszcze poprzednio nie był. Doszło do tego, że prem. Churchill przemawiając na uniwersytecie w Harward z okazji uzyskania tam doktoratu honorowego wypowiedział tezy, ~~xxxxxxxxxxx~~ w praktyce sprowadzające się do koncepcji sojuszu anglo-amerykańskiego. Co więcej, tezy te spotkały się z gorącym poparciem ze strony prasy. Coś podobnego nie byłoby przed rokiem do pomyślenia.- Skąd w takim razie bierze się ponowne wzmożenie propagandy antyang. ze strony tych nielicznych ośrodków, które pozostały wierne swemu antyang. nastawieniu ?

Powód jest b.prosty. ~~xxxx~~ Za trzynaście miesięcy odbędą się wybory na stanowisko prezydenta. W związku z tym, jakikolwiek temat w opinii publicznej zostanie poruszony, zawsze będzie on inspirowany przez względy polityczne.

ośrodkiem walki stronnictw stają się osoba prezydenta. Jak wiadomo współpraca z W.Brytanią stanowi główny punkt programu prez.Roosevelta. Wobec tego przeciwnicy prezydenta występują przeciw tej współpracy. Często przedstawia się przytym sprawę w ten sposób, jak gdyby chodziło o obronę Amerykanina, tego dobrodusznego prostaczka przed wyzyskującym go przebiegłym Brytyjczykiem. Do tego samego celu zmierza propaganda, wykazująca, jak to w wielu dziedzinach Anglicy dają sobie o wiele lepiej radę od nas.- Jest również odłam prasy, sprzyjającej tym tendencjom. Wystarczy wskazać na koncern Hearsta, czy też naprzykład "Chicago Tribune". Jak jednak już wspomniałem, te odłamy nie robią polityki. Najlepiej dowodzą tego fakty. Jednym z najważniejszych wydarzeń była uchwała Izby Reprezentantów, stwierdzająca, że w przyszłej organizacji świata USA. muszą przyjąć na siebie odpowiedni udział i odpowiedzialność. Uchwała ta zapadła przygniatającą większością. Największe znaczenie posiada zaś położenie nacisku na ten właśnie moment odpowiedzialności. Jeszcze ważniejsze będzie stanowisko Senatu, który z mocy naszej konstytucji jest doradcą prezydenta w sprawach polityki zagranicznej i ratyfikuje traktaty. Oczekuje się powszechnie, że rezolucja Senatu, chociaż zredagowana odmiennie od uchwały Izby Reprezentantów niewątpliwie się opowie również za współudziałem w organizacji świata powojennego i to większością, znacznie przekraczającą, wymaganą przez konstytucję większość dwóch trzecich.
Nastawienie izb ustawodawczych nie pozostawia pod tym względem najmniejszej wątpliwości i ich odwrót od izolacjonizmu jest oczywisty. Zwłaszcza jest rzeczą widoczną, że Senat pragnie odrobić błąd z r.1920, kiedy to odmówił ratyfikowania paktu Ligi Narodów, który powstał z natchnienia Wilsona.

Jeśli zatym w świetle tych faktów ocenimy realną doniosłość antyang. kierunków ameryk.opinii publicz., to okaże się, że praktycznie nie wchodzi ona w rachubę, a w obecnej chwili cała agitacja sprowadza się do taktyki przedwyborczej, mającej na celu zdyskredytowania prez.Roosevelta.-

Londyn, sobota, dnia 23.X.43r. Kom. ang. poranny. Serwis kraj. i zamorski, oraz franc. europ.

Rosja : Oddz. ros., posuwające się w kier. na połud. zach. od Krzemieńczuka opanowały już połowę przestrzeni wewnątrz łuku Dniepru. Postępując w kier. połud. zach., zajęły one miejscowości Borówka i Łozówka, zbliżając się w ten sposób na odległość 5-ciu mil ang. do linii kolej. Dniepropietrowsk-Krzywy Róg. /Kom. franc. pozostaje w poważnej rozbieżności z ang., gdyż donosi o przecięciu wspomnianej linii/.- W Melitopolu samym, oraz w jego okolicy coraz gwałtowniejsze walki. Komentator radia ang. wskazuje trzy cele, jakimi się Niemcy kierują, broniąc tak zaciekle tego miasta : 1/ obrona wojsk, walczących w kolanie Dniepru przed lewym ramieniem kleszczy ros., zamykających się od południa; 2/ zabezpieczenie odwrotu z Krymu; 3/ obrona Nikopola z jego cennymi złożami magnezu.- Na połud. od Kijowa w okręgu Perejasławia postępy ros.- Poprawa pozycji w okręgu Rzeczycy i tym samym wzrastające zagrożenie Homla.-
Korespondenci wojsk. donoszą w związku z przełamaniem się Rosjan do wewnątrz kolana Dniepru, że walczy tam prawie miljonowa armja niem., zagrożona otoczeniem. Nacisk ros. dalej na płn. ma na celu przeszkodzenie Niemcom w ściąganiu stamtąd rezerw na południe. Kom. ros. donosi, że w dniu wczorajszym Niemcy stracili na całym froncie 116 czołgów i prawie 100 samolotów. W nocy z czwartku na piątek lotnictwo ros. atakowało węzły kolej. Znamieńsk na 50 mil ang. na połud. zach. od Kijowa, oraz Fastów na przecięciu linij kolej. z Czerkas i Krzemieńczuka. Wszystkie samoloty powróciły.-
W konferencji moskiewskiej uczestniczą ze strony Rosjan poza Mołotowem, jako przewodniczącym, również m.in. Wyszyński, Litwinow, marszałek Woroszyłow, oraz komisarz dla spraw handlu zagranicznego Sergiejew.

Korespondenci z Moskwy zgodnie donoszą o atmosferze wzajemnego zaufania, która tam panuje. Koresp. radia bryt. Winterton podkreśla pracowity przebieg i rzeczowy charakter narad moskiewskich. Zadania są ogromne i nie można powiedzieć, by nawet początkowa faza dobiegała końca. Niemniej jednak Goebbels miałby jeszcze jeden powód więcej do niepokoju, gdyby mógł teraz przebywać w Moskwie.
Ocean Spokojny : Lotnictwo sojusz., wspomagając oddz., walczące pod Finschhaven, zrzuciło rekordową ilość bomb, jeśli uwzględnić, że chodzi tylko o jeden odcinek, mianowicie przeszło 220 ton. Japończycy wciąż jeszcze trzymają się w wiosce na płn., którą odbili, ale od tej pory nie poczynili dalszych postępów. Ich poprzednie postępy zostały umożliwione dzięki przybyciu przez Półwysep Huon posiłków, które nie zdążyły już dotrzeć do garnizonu japon. w Finschhaven i zapobiec upadkowi tej bazy.-
Lotnictwo sojusz. działało nad archipelagiem Salomona bombardując lotniska npl., trafiając jeden lekki krążownik, oraz zatapiając 11 barek.
Chiny : Trzy armie japon., które działają na zach. wybrzeżu rzeki Salvin na pograniczu Birmy, po opanowaniu trzech dróg, oraz przełęczy górskich, przez które prowadzą, nie osiągnęły dalszych postępów. Wciąż jeszcze nie udało im się przedostać się na wschod. wybrzeże rzeki.-
Min. mar. USA. Knox doniósł, że od kilku miesięcy działa na Pacyfiku jeden z największych i najnowocześniejszych lotniskowców ang. "Victorius". Współdziałał on z lotniskowcem ameryk., przyczym dokonano ciekawego eksperymentu wymieniania obsł. technicz., zwłaszcza lotniczych, oraz zmiany dowódców. Rezultaty b. zadawalające. Z oświadczenia ministra wynikałoby, że działalność lotniskowca nie ograniczała się do manewrów. Jego rozmiary są tak wielkie, że gdy przepływał przez Kanał Panamski boki jego dzieliła z każdej strony od wybrzeża tylko jedna stopa szerokości.-

Minister oświadczył, że stocznie USA. rozpoczną budowę dwóch względ.trzech lotniskowców, które będą największymi ze wszystkich istniejących i będą mogły pomieścić samoloty większych rozmiarów, niż inne lotniskowce. Będą one liczyły po 45.000 ton pojemn.-

Front zach.: Ub.nocy nalot RAF. na Niemcy. Brak jeszcze szczegółów.- Wczoraj w ciągu dnia ameryk. średnie bombowce atakowały trzy lotniska w Francji. Zestrzelono 9 npl. samolotów. Straty własne 6 bombowców i 1 myśliwiec.-

Ub.nocy siódmy z rzędu nalot niem. na Londyn. Ponadto zrzucono bomby we wschod., połud. wschod., i połud. zach. części Anglii.-

Ub.nocy prem.Churchill obserwował sam akcję jednej baterji p.lotn., w której pełni służbę również jego córka.-

Front śródz.: Powolne ale stałe postępy sojusz. Na lewym skrzydle V-tej armii artylerja bryt. udaremniła niem. kontratak na miejscowość Canzelo, niedaleko ujścia Volturno, na prawym skrzydle zaś oddz. ameryk. odrzuciły atak Niemców na miejscowość Alifa, na której odzyskanie Niemcy liczyli. Oddz. VIII-ej armii konsolidują swe pozycje na środkowym odcinku Apeninów.-

Drugi dzień z rzędu lotnictwo sojusz. intensywnie wspomaga oddz. lądowe, atakując niem. linje komunikacyjne, oraz kolumny transport. na połud. i płn. od Rzymu. Samoloty sojusz.z Włoch drugi dzień z rzędu atakowały Scoplie w Jugosławii. Ogólne straty npl. 12 samolotów, własne 1.-

W czasie działalności nad Jugosławią samoloty sojusz.zaatakowały 6 niem. bombowców, które ze swej strony próbowały atakować oddz. powstańcze i wszystkie zestrzeliły.-

Jugosławia : Oddz. powstańcze zdobyły miejscowość Lubwija na połud. zach. od Belgradu, gdzie znajdują się największe jugosłowiańskie kopalnie żelaza. Ponadto zajęły miejscowość Bosowska-Dubica w Chorwacji nad rzek, Una, oraz zdobyły w pobliżu

Dubrownika niem. parowiec, oraz cztery mniejsze statki.-

<u>Grecja :</u> Powstańcy przecięli w czterech miejscach połączenia kolej. między Salonikami, a Atenami.- Dowódca wojsk ang. na Bliskim Wschodzie, gen. Maitland Wilson przestrzegł w przemówieniu radiowym powstańców greckich, że nie po to otrzymują od sojuszników broń, by ją używali w bratobójczych walkach. Niepora teraz na załatwianie wewnętrznych porachunków. Całą nadzieję na powstanie w Grecji pokładają Niemcy w wewnętrznej niezgodzie Greków. W ten sposób po raz pierwszy zostały z urzęd. źródła potwierdzone wiadomości, już od dłuższego czasu przeciekające na temat wewnętrznej niezgody między Grekami. Jak wiadomo, w czasie swego ostat. pobytu w Kairze min. Eden odbył konferencję z królem Jerzym greckim i jego premierem, a oficerowie bryt. współpracują z greckimi powstańcami.-

<u>Anglia :</u> Następcą admirała Mountbatten na stanowisku dowódcy oddz. szturmowych t.zw. "commandos" został mianowany generał major / nazwisko niezrozumiałe/, liczący 36 lat. Jest to najmłodszy generał ang. W armii posiada przydomek "szczęściarza" z powodu niebywałego szczęścia, jakie mu dotychczas zawsze towarzyszyło w jego awanturniczych wyprawach. Najbardziej znany był raid na niem. kwaterę główną, wykonany w Libii w 1941 r. Generał walczył wówczas przez 40 dni na tyłach niem. w pustyni. Z całej wyprawy ocalał on tylko jeden ze swym sierżantem.-

Min. rolnictwa Hudson doniósł, że w tym roku zbiory pobiły wszelkie rekordy. Zebrano o jeden miljon ton więcej zboża, niż w r.ub., oraz ćwierć miljona ton więcej ziemniaków, mimo zmniejszenie przestrzeni uprawnej na rzecz lotnisk i terenów ćwiczebnych. Dzięki temu udało się zaoszczędzić tonaż, wystarczający na zaopatrzenie 8-10 dywizyj.- Minister podziękował za ich wielką pracę rolnikom oraz 500.000 pracowników, którzy dobrowolnie w zbiorach pomagali.-

Następny rok musi przynieść jeszcze większe rezultaty.-

Niemcy : Koresp.szwedzkiego dziennika " Dagens" Nicheter" donosi z połud. Niemiec, t.zn. z Monachium o wzrastającej reakcji przeciwko wrogiemu postępowaniu rządu w stosunku do tamt. katolików. Zarysowują się coraz wyraźniej tendencje separastyczne, a w Monachium rząd jest całkiem jawnie krytykowany.-

W związku z przypadającą dzisiaj rocznicę zwycięstwa pod El-Alamein " Daily Telegraph" przypomina przechwałki Rommla, gdy stał o 100 km. od Aleksandrii i oświadczył, że jest gotów położyć rękę na wrotach do Egiptu.-

Dzisiaj Niemcy muszą czynić to samo, ale w stosunku do wrót, prowadzących do Europy.-

M.p.23.X.43r.

Londyn, dnia 22.X.-3r. Wickham Steed : przegląd tygodniowy.

Trzy wydarzenia wysuwają się na czoło wypadków w ub. tygodniu : 1/ konferencja moskiewska, 2/ przemówienie gen. Smutsa na ratuszu londyńskim, 3/ ofenzywa ros. w łuku Dniepru, zagrażająca Niemcom największą klęską od czasów Stalingradu.- Nie brak wprawdzie i innych ważnych faktów, jak bryt. ameryk. postępy nad rzeką Volturno, czy też wzmagający się udział lotnictwa sojusz. w ofenzywie na wschod. wybrzeże Adriatyku i sukcesy powstańców jugosłowiańskich. Mimo wszystko jednak wspomniane przeze mnie pierwsze trzy fakty odgrywają największą rolę.-

Co do konferencji w Moskwie, to nie możemy oczekiwać ujawnienia jej wyników przed jej zakończeniem. Wszystkie wiadomości nieurzędowe są jednak zgodne co do tego, że rozpoczęła się w atmosferze serdeczności i jednomyślnej dyspozji wykazania maximum dobrej woli. W ciągu ostat. ćwierćwiecza byłem obecny przy zbyt wielu międzynarodowych konferencjach, bym sobie nie zdawał sprawy z tego, że sprzyjająca atmosfera, to przebycie pół drogi do celu. Jeśli jej brak, to każdy pagórek na drodze przeobraża się w górę, a ta z kolei w nieprzezwyciężoną przeszkodę. Celem zebrania jest usunięcie wszelkich przeszkód na drodze współpracy trzech mocarstw zarówno w czasie wojny, jak i po jej zakończeniu. Nie brak jest oczywiście różnic. Rosjanie mogą mieć wrażenie, że ich udział w obecnej wojnie jest większy, niż udział W.Brytanii i USA. Nietylko ich straty w ludziach są straszliwe, ale również i terytorialne są tak wielkie, że chyba jedne tylko Chiny byłyby w stanie straty tego rodzaju przetrzymać.-

Rosja niewątpliwie oczekuje powiększenia udziału W.Brytanii i USA. Chociaż jednak nie atakujemy przeciwnika na frontach walki w tych rozmiarach, co Rosja, to możemy jednak oczekiwać od niej większego zrozumienia dla naszych wysiłków zarówno widzialnych, jak i niewidzialnych. Jeśli chodzi o pierwszą kategorię, to wystarczy wskazać na nasze walki na lądzie, powietrzu i morzu, a także i dostawy dla samej Rosji. Przy tej sposobności trzeba podkreślić jeden fakt, którego Rosja nie zawsze należycie uwzględnia. Od lipca 1940 do czerwca 1941 r. W.Brytania walczyła przeciw Niemcom sama jedna i zadała rozstrzygającą porażkę lotnictwu niem. mimo jego przygniatającej przewagi. Prawdziwe rezultaty tego zwycięstwa nie dałyby się wykorzystać, gdyby nie opór Rosji w latach 1941-42 i fiasco niem. ofensywy na Moskwę. Niemniej jednak prawdą pozostaje również, że opór ang. pozwolił Rosji zyskać na czasie w celu przeprowadzenia jej przygotowań obronnych.- W gruncie rzeczy są to sprawy wiadome zarówno Stalinowi, jak i innym przywódcom ros. Mniej pewny jednak jestem, czy w równej mierze wie o tym naród ros. Jeszcze mniej zrozumienia wykazuje Rosja dla naszego wkładu niewidzialnego, mając swe horyzonty myślowe do tego stopnia wyznaczone swym położeniem kontynentalnym. Wszystkie zwycięstwa sojusz. nie byłyby możliwe, gdyby nie były poprzedzone zwycięstwem na oceanach i wygraniem bitwy atlant.- Gdybyśmy tej bitwy nie byli wygrali, nie byłby możliwy cud pod El-Alamein, a w następstwie zostałaby zagrożona cała pozycja bryt. na Bliskim Wschodzie, a w nieuchronnej konsekwencji także i rosyjska.-

Przemawiając na ratuszu londyńskim gen. Smuts słusznie zaznaczył, że nie ma powodu, dla którego by podziw dla dokonań ros. nie dał się pogodzić z podziwem dla tego, co osiągnęła W. Brytania i bryt. wspólnota narodów.-
Słusznie również podkreślił generał, że opanowanie Atlantyku i powietrza stanowi niezbędny warunek inwazji.-
Jeden czynnik jest często pomijany. Jest nim ameryk. ustawa o zbywaniu i najmie sprzętu woj., uchwalona jeszcze w marcu 1941 r., zanim USA do wojny przystąpiły. Swego czasu określiłem ją jako najważniejszy fakt w dziejach USA od uchwalenia deklaracji o niepodległości w r. 1775.
Prez. Roosevelt oświadczył wówczas, że ustawa stanowi zerwanie z tradycyjnym absurdem finansowej ortodoksji, zakreślającej granicę wysiłkowi wojennemu. Prawdziwe znaczenie ustawy sięga jednak jeszcze znacznie dalej. Stanowi ona przykład wspólnego wykorzystywania przez współdziałające z sobą narody wspólnych zasobów gosp., z pominięciem szykan walutowo-finansowych.-
W. Brytania okazała już, co można na tej drodze zdziałać. Teraz pora na narody zjedn. wykazać ze swej strony, iż każdy naród w równym stopniu winien kłaść nacisk na to, co do wspólnej akcji może wnieść, jak i na korzyści, które z niej pragnie sobie zapewnić.-
Określiłem swego czasu ustawę o pomocy, jako konstruktywną rewolucję gospodarczą. Jestem przekonany, że i na konferencji ujawni się jej wpływ podobnie, jak między narodami zjednoczonymi, które więcej wysiłku poświęcą pracy nad współdziałaniem, niż nad targowaniem się o należne im korzyści.-
Nie mniej ważnym od zagadnień bież. tematem kon-

ferencji moskiewskiej jest sprawa celów powojennych. Rosja wciąż jeszcze żywi obawy, iż w okresie powojennym nie zajmie stanowiska równorzędnego ze stanowiskiem innych państw. Obawia się, że nie przypadnie jej należny udział w Europie. Nie chce ona być odizolowana, lecz pragnie żyć, otoczona przyjaznymi sąsiadami. Pragnie wraszcie móc liczyć na współpracę W.Brytanii i USA. Jestem przekonany, że tego rodzaju nastawienie Rosji potężnie się przyczyni do powodzenia konferencji.-
Ostatnia nadzieja Hitlera, to kłótnie i targi między aljantami. Nic dla niego bardziej pożądanego, niż możność prześlizgnięcia się przez szczelinę w froncie sojuszniczym.-
Nie jest tylko przypadkiem, że konferencja Trzech zebrała się w chwili, gdy walki w łuku Dniepru rzucają coraz większy cień klęski na Niemcy.-
Wiele komentarzy spowodował ustęp przemówienia gen. Smutsa, wspominający o inwazji Angl.? na Niemcy w przyszłym roku. Wielu komentatorów nie kryło się z zarzutem, że sojusznicy drepcą na miejscu. Dalszy ciąg przemówienia gen. Smutsa stanowi wystarczająco wymowną odprawę pod adresem tych krytyków. Wykazał on, jak bitwa pod El-Alamein, stanowiąca punkt zwrotny wojnie rozpoczęła okres, naznaczony nietylko zwycięstwami aljantów, ale również energiczną akcją we wszystkich dziedzinach pod znakiem nietracenia ani chwili czasu.-
Prem. Smuts oddał nam również wielką usługę oświetlając swym jasnym umysłem zadania, jakie nas czekają po wojnie. Narody muszą się wyrzec raz nazawsze wojny, jako środka prowadzenia polityki. Tylko w ten sposób zdołamy ocalić to, co w naszej spuściźnie cywilizacyjnej jest wielkie i posiada wielką wartość. Po wielkiej wojnie musi nastąpić wielki pokój. W pracy nad jego tworzeniem nie może być miejsca na kurczowe, małostkowe czepianie się swej suwerenności ze strony każdego narodu.- W przeciwnym razie zmarnujemy największą perspektywę, jaka się kiedykolwiek otwarła przed ludzkością.-

Londyn, dnia 23.X.43r. sobota. Kom.ang.wieczorny. Serwis kraj.

Rosja : spec.kom.ros.donosi o zajęciu Melitopola. Miasto zostało zajęte po 8-miu dniach zaciętych walk. Niemcy sprowadzili liczne posiłki celem obrony miasta, które jednak celu nie osiągnęły i poniosły przytym b.ciężkie straty. Niemcy utracili w ten sposób pozycje, którą sami swego czasu nazwali "wrotami do Krymu".- Obecnie oddz.ros. na połud. Ukrainy znajdują się o 26 mil ang, od Krzywego Rogu.- Niemcy rzucili b.liczne eskadry samolotów w celu ochrony swych pozycyj w łuku Dniepru.- Rosjanie poprawili swoje pozycje na 30-40 mil ang. na połud. od Homla.-
Pod Kijowem przyczółki mostowe zostały rozszerzone.-
Front zach.: Ub.nocy RAF. wykonała nalot na Cassel zrzucając ponad 1500 ton bomb. W mieście tym znajdują się zakłady lotnicze, oraz wielkie zakłady Henschla, wyrabiające lokomotywy. Miasto było już raz atakowane w bież. miesiącu, przyczym również zrzucono na nie ponad 1500 ton bomb.-
Po ostat. nalocie ub,nocy wywołano pożary, a nad płonącymi objektami wznosiły się kłęby dymu wysok. 18.000 stóp. Ponadto atakowano Franfurt nad Menem i okręg Kolonii, oraz zakładano miny na wodach npl. Nie powróciły 44 bombowce i 1 myśliwiec.-
Dziś w ciągu dnia myśliwce RAF. uszkodziły we Francji 15 lokomotyw, oraz zestrzeliły 2 samoloty.-
Ub.nocy ponownie nalot npl. na Londyn, nieliczne ofiary w ludziach i nieznaczne szkody.-
USA. : Rzecznik rządu amerykań. oświadczył, że w najbliższej przyszłości zakłady lotnicze będą produkowały 9000 samolotów miesięcznie. W okresie 21 miesięcy, który upłynął w dniu 13 września wyprodukowano w USA. ogółem 110.000 samolotów wojskowych.-

Front środz.: Zarówna V-ta, jak i VIII-ma armia osiągnęły lokalne postępy po zaciekłych, choć w niewielkich rozmiarach utarczkach. VIII-ma armia zajęła wioskę Lucka na 14 mil ang. na płn. wsch. od Campobasso. Tymsamym zdobyto ważne wzniesienia, dominujące nad drogą do Isernia.-
Lotnictwo Afryki Płn.Zach. rozwinęło ożywioną działalność, atakując niem. kolumny transport. i linje komunikac. poza linją bojową niem. Atakowano objekty npl. na płn. od Rzymu w Grossetto i Orvieto.
Ponadto bombowce sojusz. atakowały lotnisko npl. w Grecji pod Eleusis.-
Ameryk. i bryt. jednostki morskie operowały na Morzu Tyreńskim i Egejskim przy wybrzeżach npl. i storpedowały trzy statki.-
Przy wybrzeżu Albanii zatopiono jugosłowiański trawler z niem. obsadą, a inny zdobyto.-
Front zach.: Aparaty myśliwskie RAF. ugodziły pod St.Malo u wybrzeży Francji trzy kontrtorpedowce, oraz zatopiły niewielki statek cysternę.-

Londyn, niedziela, dnia 24.X.43r.Kom.frnc.poranny.
Serwis europ.-

Rosja : Spec. rozkaz Stalina, donoszący o zdobyciu Melitopola określa tę pozycję, jako jedną z najważniejszych na froncie ros. Miała ona istotne znaczenie, jako bastion obronny zarówno Krymu, jak i odcinka niem. wewnątrz łuku Donu. Obrona rzeki Małacznaja, przepływającca pod Melitopolem była jeszcze silniej zorganizowana,niż poprzednio obrona rzeki Mijus. W dniu wczorajszym Niemcy stracili pod Melitopolem 4000 zabitych i 50 wozów pancernych.-
Oddz. ros. opanowały obecnie nad łukiem Dniepru teren, liczący 100 km. wybrzeża rzeki i sięgający na 100 km. wgłąb łuku.-
Na zach. i płn. od Kijowa, oraz na południe od Reczycy dalsze postępy ros.-
W dniu dzisiejszym ministrowie spraw zagranicz. trzech państw będą kontynuowali swoje rozmowy.-

Bałkany : W tygodniowym przeglądzie z sytuacji politycznej radio Ankara stwierdza, że w miarę, jak wojna zbliża się ku końcowi państwa bałkańskie poddają rewizji swój stosunek do Niemiec. Im bardziej pogarszają się szanse Niemiec, tym więcej państwa bałkańskie wzmacniają swą rezerwę w stosunku do Rzeszy. W szczególności zasługuje na uwagę oziębienie stosunków Chorwacji do Niemiec.-

Front zach. : Zdjęcia wywiad., dokonane nad Cassel po ostat. nalocie wykazują wielkie szkody, wynikłe z bombardowania. W bież. miesiącu był to drugi nalot na wspomnianą miejscowość, na którą zrzucono w ten sposób w ciągu października ogółem ponad 3000 ton bomb.-

Włochy : Wśród zakładników, uprowadzonych przez Niemców z Neapolu znajduje się również tamt. biskup.

Francja : Z pięciu departamentów wyznaczono na roboty przymusowe w Niemczech 10.575 osób. Zgłosiło się tylko 300.-

Niemcy : Korespondent szwedzkiego pisma "Stockholms Tidningen" donosi, że w jednej z miejscowości 90% załogi robotniczej zakładów przemysł. stanowią robotnicy cudzoziemcy. W szeregu wsi i miasteczek cudzoziemcy stanowią większość ludności miejskiej. W związku z tym wzrasta zdenerwowanie wśród ludności miejscowej. Liczne sabotaże, oraz egzekucje, wykonywane przez SS wykazują, że coraz więcej robotników należy do tajnych organizacyj.-

Litwa : Wojsk. dowódca okręgu zagroził surowymi karami w związku z wzrastającą ilości sabotaży.-

USA. : We wrześniu zakłady lotnicze wyprodukowały 7788 samolotów, t.zn. o 6% więcej, niż w miesiącu poprzednim.-

Londyn, poniedziałek, dnia 25.X.43r. Komunikat poranny. Serwis zamorski.

Rosja : Dalsze pogłębienie klina ros. na połud. i połud.wsch. od Krzemieńczuka. Jedna z formacji znajduje się w odległ. tylko 6 mil ang. od Krzywego Rogu, gdzie inne zaś o 10 mil ang. od wspomnianej miejscowości.-
Koresp. radia bryt. omawiając powyższe postępy wojsk ros. podkreśla, że w razie opanowania węzła kolej. Apostołowa, gdzie krzyżują się linje kolej. Dniepropietrowsk-Chersoń i Krzemieńczuk-Melitopol Niemcy utracą jedyne połączenie na zapleczu swych pozycyj w łuku Dniepru.-
Pod Homlem dalsza poprawa pozycyj ros., 22 kontrataków niem. odparto.-
Front Śródz.: VIII-ma armia bryt. w toku wznowionej ofenzywy sforsowała rzekę Trigno, wpadającą do Adriatyku na pln. od Termoli i zdobyła miejscowości St.Lacyta i Montenero, położone na pln. od wspomnianej rzeki.-
Na prawym skrzydle V-tej armii ameryk. zajęto miejscowości Bailla i Latyna, położone na 20 km. na pln. od Capua.-
Niemcy : Ze źródeł niem. doniesienia o nalotach na Wiedeń i Budapeszt. Ze źródeł sojusz. brak potwierdzenia. W Wiedniu odbyło się zebranie przywódców hitlerowskich z udziałem Sauckela i Baldura von Schirach.-

1234567/891011-12-13 14

Londyn, dnia 25.X.43r. Kom. ang. poranny. Serwis zamorski i franc. europ. /Uzupełnienie/.

Front źródła. Głównodowodzący sił sojusz. we Włoszech, gen. Alexander oświadczył w wywiadzie pras., że kampania postępuje b. zadowalająco, aczkolwiek powoli. -Posiadamy więcej dział i czołgów niż nieprzyjaciel, ale z drugiej strony mamy do przezwyciężenia trudności, wynikające zarówno z warunków terenowych, jak i zaciętego oporu. W chwili lądowania we Włoszech Niemcy posiadali tam 5 dywizyj. Obecnie ściągnęli do Włoch 19 na Bałkany 35-40 dywizyj. Jest rzeczą możliwą, że obecnie dalsze posiłki napływają. Aczkolwiek przypuszczalnie nieprzyjaciel nie ściągnął swych sił z frontu wschod. lecz raczej z samych Niemiec, to jednak w ten sposób związaliśmy 19 dywizje, które, gdyby nie kampania włoska Niemcy mogliby rzucić na front wschodni. Naszym bezpośrednim celem jest możliwie jak najszybciej zająć Rzym, którego posiadanie jest nam niezbędne, z przyczyn natury zarówno wojskowej jak i politycznej. Musimy jednak [illegible] się liczyć, że nasz pochód będzie natrafiał na coraz większe trudności i w związku z tym ulegał zwolnieniu. Straty V-tej armii wynoszą dotychczas 8000 żołnierzy ang. i 6000 ameryk. Straty VIII-ej armii około 1000 żołnierzy. W ten sposób nasze dotychczasowe straty są znacznie mniejsze, niż były w Sycylii. Niemcy stracili conajmniej taką samą ilość ludzi.- Marszałek Badoglio udzielił wywiadu koresp. ameryk. dziennika "Baltimore Sun", w którym oświadczył, że jak tylko zostanie przeprowadzone wyswobodzenie Włoch, to ustąpi z urzędu. Londyński "Times", omawiając ten wywiad podkreśla, że nadanie Włochom statutu państwa współwalczącego wypłynęło z przyczyn zarówno wojskowych jak i politycznych. Zadania marszałka Badoglio są wyraźnie ograniczone do wyswobodzenia Włoch. Nie ma on żadnych zobowiązań natury politycznej, ani też żądań politycznych poza zupełnym zniesieniem faszyzmu. W tym dziele rząd Badoglio ma za-

pewnione poparcie wszystkich stronnictw. Jak tylko Włochy zostaną uwolnione, rząd marszałka musi ustąpić miejsca rządowi czysto politycznemu, który przeprowadzi wybory. Statut strony współwalczącej w żadnej mierze nie może nadawać Włochom jakichkolwiek praw z uszczerbkiem dla ich sąsiadów.- Szwajcarski dziennik "Bund" donosi, że w pn. Włoszech toczą się walki między regularnymi wojskami włoskimi i niem. Prefekt okręgu Como zwrócił się z ostat. wezwaniem do żołnierzy niem., by się poddali, grożąc im w przeciwnym razie karą śmierci.-

Jugosławia : Oddz. powstańcze otoczyły w zach. Bośni miasto Prijedor i wzięły przytym 2000 Niemców do niewoli, oraz obfity łup. Linja kolej. z Belgradu na Zagrzeb i Adriatyk jest w kilku miejscach przecięta. To samo dotyczy połączenia kolej. Niż-Skoplie, stanowiącego jedyną arterię kolej. w płd. części Jugosławii.-

Grecja : Radio londyńskie nadało od wczoraj po południu trzykrotne ostrzeżenie pod adresem Niemiec w związku z ostat. zarządzeniem w Grecji, przewidującym obowiązkową rejestrację wszystkich Żydów. Wiadomo z dotychczasowych doświadczeń, że jest to wstęp do masowych deportacji i rzezi. Niech naród niem. zda sobie z tego sprawę, że zwraca przeciw sobie nienawiść całego świata i że godzina porachunku się zbliża.-

Portugalia : Dziennik "Voz" wystąpił z projektem utworzenia komisji międzynarodowej, złożonej z przedstawicieli krajów neutralnych, któraby rozpoczęła działalność w krajach okup. w celu poddania kontroli postępowania władz niem. i zapobieżenia dalszym prześladowaniom. Wiadomo, że we wszystkich krajach okup. Niemcy zwłaszcza tępią masowo warstwy inteligencji. Trzeba sięgnąć aż do epoki najazdów barbarzyńskich hord z północy, by natrafić na tego rodzaju okrucieństwa.-

Belgia : Wg. ostat. obliczeń w maju 1940 r. zginęło w Belgii 13.500 osób ludności cywilnej.-

Niemcy : Niem. komentator radiowy Hans Fritsche w swym ostatn. przemówieniu poczynił aluzje do alarmistycznych pogłosek, rozsiewanych w Niemczech, jakoby był przygotowany zamach podobnego rodzaju, jak we Włoszech ze strony Badoglia, jakoby uchodźcy z Berlina, którzy nieopatrznie zanadto się zbliżyli do Berchstesgaden zostali rozstrzelani, a wśród uchodźców z miast zbombardowanych szerzyły się epidemie. W treści przemówienia przebijał wyraźny niepokój. Mówca twierdził, że źródłem pogłosek są ulotki aljantów.-

Atlantyk : Ang. minister lotnictwa Sinclair oznajmił, że mimo, iż tysiące statków przebywają Atlantyk, to odsetek strat nie sięga nawet półprocent.-

Rosja : Po uzgodnieniu, co do pewnych zagadnień zasadniczych przekazano ekspertom zredagowanie tekstu odnośnych uchwał. Ich praca potrwa przypuszczalnie conajmniej tydzień.-

Francja : Komisarz dla spraw wewn. w Komitecie Wyzwolenia Narodowego André Philiph oświadczył, że około 80.000 Francuzów, którzy chronią się przed Niemcami spędzi najbliższą zimę w górach Sabaudii, gdzie są zaopatrywani w żywność i odzież.-

Tajna radiostacja franc. "Ojczyzna i honor" oznajmiła o pojawieniu się periodycznego czasopisma podziemnego pod tytułem : " Cahiers de Liberation" współpracuje w nim szereg wybit. pisarzy, których nazwiska, gdy raz zostaną ujawnione wywołają sensację. Nakład wynosi 5000 egzemplarzy, t.zn. tyle, ile przed wojną wynosił nakład przeważnej części periodyków.-

Anglia : W Londynie odbyły się ćwiczenia gwardii cywil., mających za zadanie odparcie inwazji i desantu z powietrza. Minister wyżywienia zapowiedział możliwość dalszego zredukowania racji mięsa, która obecnie wynosi niecały funt tygodniowo.-

Ocean Spokojny : Oddz. japon., które przejściowo opanowały wioskę na północ od Finschhavem na Nowej Gwinei zostały z powrotem stamtąd wyrzucone i zmuszone do wycofania się do okolicznych wzgórz. Ich połączenia komunikacyjne są bardzo niewystarczające.-

Londyn, dnia 26.X.43r. wtorek. Kom. ang. poranny. Serwis kraj. i frenc. europ.

Rosja : Wydany wczoraj spec. rozkaz Stalina donosi o zajęciu szturmem Dniepropietrowska i Dnieprodzierżyńska. Dniepropietrowsk był atakowany równocześnie od płn. i połud. tak długo, dopóki Niemcy nie zostali prawie że zupełnie otoczeni i zmuszeni do wycofania się. Zdobyto olbrzymi łup wojenny, którego nie zdołano jeszcze obliczyć. Między Krzemieńczukiem a odcinkiem na połud. od Dniepropietrowska oswobodzono na zach. od Dniepru 40 miejscowości. Wiadomość została powitana w Moskwie salwami, a tłumy demonstrowały entuzjastycznie na cześć Stalina i generałów, dowodzących armiami ukraińskimi.-

Na Krzywy Róg padły wczoraj pierwsze pociski artylerii ros. Niektóre formacje ros. zbliżyły się już do zewn. pozycyj obronnych. Na płn. od Krzywego Rogu Niemcy gromadzą dalsze posiłki.-

Na połud. od Melitopola Rosjanie przecięli drugą niem. linję obronną na odcinku kolei. W kier. zach. posunęli się Rosjanie o 6 mil ang., zabijając 2000 Niemców, i zdobywając 53 wozy pancer., 52 działa i zestrzeliwując 20 samolotów w dwóch dniach.-

Lotnictwo sowiec. ponownie bombardowało węzły kolej. Znamieńsk i Nikopol.-

Koresp. radia ang. w Moskwie, Winterton donosi, że narady moskiewskie wkroczyły w nową fazę. W nocy z soboty na niedzielę eksperci zostali poraz pierw wezwani na długą naradę przez ministrów trzech

państw. Konferencja postępuje b.dobrze i są wszelkie powody ku temu, by zachować ostrożny optymizm.-
Finlandia : Dziennik " Social Demokraten" stwierdza, iż bardzo być może, że wojna się zakończy szybko. Najlepsza broń na nic się nie przyda, jeśli brakuje ludzi.-
Front śródz.: Oddz. VIII-ej armii, które przekroczyły rzek. Trigno znajdują się w odległ. 5-ch mil ang. od portu Vasto.-
Oddz.V-ej armii, posuwając się wzdłuż linii kolej. Neapol-Rzym zdobyły miejscowość Sparanise na 6 mil ang. na płn. od Capua.-
W niedzielę lotnictwo sojusz. atakowało objekty kolej. na płn.od Terni i pod Orvieto, jak również Pistoja na płn. od Florencji, gdzie mieszczą się m.in. ważne zakłady montażowe.-
"Liberator'y" i "latające forteca" atakowały w niedzielę różne objekty na połud.Austrii. Rezultatów nie dało się ustalić z powodu złej pogody.Ogółem w niedzielę straty npl. 15 samolotów, straty własne 4.-
Pod Kairem zostało w ciągu 60ciu dni zbudowane nowe lotnisko dla ameryk.obsługi transport. powietrz. Zbudowano równocześnie 17 budynków.-
Jugosławia : Lotnictwo sojusz. wspierało energicznie akcję powstańców na połud. zach. od Splitu.-
W Czarnogórze powstańcy zajęli Kotor. W nocy z soboty na niedzielę nalot sojusz. na lotnisko npl. w Tiranie.-
Anglia : Do Szkocji przybył transport 3500 ang. i sojusz. jeńców, w drodze wymiany za jeńców niem. Wśród nich znajdują się trzej polscy lotnicy.Jeden z jeńców oświadczył, że traktowanie zawsze było lepsz gdy sojusznicy wykonali.jakiś większy nalot.-
Front zach.: Wczoraj w ciągu dnia naloty myśliwców sojusz. na lotniska w Cherbourgu i Brest, oraz na elektrownię w Caen. 6 samolotów nie powróciło.-
W nocy z niedzieli na poniedziałek naloty "Moskit'ów" na Zagłębie Ruhry i Nadrenię.-

USA.: Wczoraj rozpoczęto w Senacie obrady nadx rezolucją w sprawie udziału USA. w powojennej organizacji świata, przedłożoną przez komisję spraw zagranicznych. Zgłoszono kilka poprawek w kierunku jej wzmocnienia, przewodujących, że wspomniana organizacja międzynarodowa, do którejby USA. przystąpiły winna być wyposażona w środki przymusowe w celu stłumienia siłą wszelkiej agresji

Szwecja : Rząd niem. przyznał się do odpowiedzialności za zestrzelenie szwedzkiego samolotu komunikacyjnego. Niem. attache lotniczy w Sztokholmie wyraził z tego powodu swoje ubolewanie, a ministerstwo spraw wewn. w Berlinie podejmie dalsze kroki.-

Francja : Przedstawiciel sowiec. w Afryce, Bogomołow, oświadczył w wywiadzie pras., że naród ros. żywi sympatię dla franc. i pragnie by Francja odrodziła się wielka i potężna.-kraj posiadający taką młodzież, jak lotnicy eskadry " Normandie", walczącej ochotniczo na froncie ros. nie może zginąć. Tajna radiostacja franc. podkreśla skuteczność akcji, polegającej na anonimowych donosach do Gestapo, z podawaniem nieistniejących osób i adresów. W następstwie niem. i franc. policja są przeciążone i nie są w stanie podołać swym właściwym zadaniom.-

Ocean Spokojny : Lotnictwo sojusz. zadało ponownie miażdżący cios Japończykom, którzy próbowali ściągnąć posiłki lotnicze do Rabaul. W ciągu dwóch dni zniszczono 123 samoloty napewno, a 45 dalszych przypuszczalnie. Liczne samoloty sojusz. zostały uszkodzone, ale tylko 4 nie powróciły.-

Jeden kontrtorpedowiec japon. został przytym trafiony i przypuszczalnie zatonął.-

M.p. 26.X.43r.

Londyn, dnia 22.X.43r. Kpt.Cyrill Falls : przegląd wojsk.

Jesteśmy świadkami wzrastającego kryzysu na froncie ros. Szybkie przełamanie linii Dniepru poniżej Krzemieńczuka doprowadziło do powstania sytuacji, w której nie można już mówić o ros. przyczółkach na zach. wybrzeżu rzeki, ale raczej o worku, wydłużającym się pierwotnie w kier. połud., a ostatnio również i zachod. ku linii kolej., przebiegającej mniejwięcej w odległ. 35-ciu mil ang. równolegle do rzeki. To zwycięstwo ros. musi za sobą pociągnąć ważne następstwa nietylko w stosunku do armii niem., bezpośrednio uczestniczącej w walce, ale również do sił niem., znajdujących się na Krymie. Wg. wcale wiarygodnych informacji ewakuacja Krymu z wojsk niem. już się rozpoczęła. Niemcy wycofują, jako trzon swoich sił drogą lądową przez Perekop, oraz morską od zach.wybrzeży półwyspu. Ten kosztowny odwrót, pozwalający Rosjanom na odzyskanie Krymu z jego bazami lotn. jest tym groźniejszy dla Niemców, że są oni obecnie zmuszeni do osłabiania swych sił lotniczych w Rosji na rzecz innych frontów.-

Posiadają oni tam obecnie w każdym razie mniej lotnictwa, niż poprzednio.-

Najwięcej domysłów szerzy się oczywiście na temat możliwego rozwoju sytuacji w łuku Dniepru. Podobnie, jak swego czasu pod Stalingradem w natarciu na łuk Donu, tak i obecnie w natarciu na łuk Dniepru Rosjanie atakują zarówno wzdłuż pierścienia wewnętrznego, naciskającego bezpośrednio na Niemców, jak i szerszego zewnętrznego. Ramię tego pierścienia większego, a raczej półkola wskazuje wyraźnie kierunek na Boh, Dniestr i Odesę. Tworzą go te formacje, które zataczają półkole z pod samego Krzemieńczuka.-

Byłoby jednak zbyt optymistycznym oczekiwać, że nacisk tego zewnętrznego, większego łuku zakończy się tak samo, jak swego czasu ros. manewr kleszczowy pod Donem.-

Stoi temu na przeszkodzie zarówno rozległa przestrzeń, jak i rozmokły teren. Zanim zatym pierścień się zamknie Niemcy będą mogli wycofać się, tak, iż uderzenie padnie w próżnię.
W każdym razie linja Dniepru należy już do przeszłości. Jedyne coby Niemcom pozostawało, to przejście do silnej kontrofenzywy na Krzemieńczuk.
Jest jednak wielkim pytaniem, czy marszałek Manheim posiada dość wojsk, a zwłaszcza formacyj pancer., by powtórzyć swój kontratak, wykonany swego czasu z powodzeniem na Charków. Na połud. od Homla Rosjanie również utworzyli przyczółek. Aczkolwiek i tutaj mamy podobny manewr oskrzydlający, niewątpliwie pomocny operacjom pod Krzemieńczukiem, to jednak nie może się z nimi równać pod względem znaczenia.-
Pod Witebskiem i Wielkimi-Łukami działalność raczej słabsza, wydaje się jednak, że Niemcy wyczekują nowej ofenzywy ros. pod Leningradem.
Wydaje się, że stoimy tutaj w przededniu wielkich walk.-
Sytuacja we Włoszech nie przedstawia się tak korzystnie dla sojuszników, pominąwszy nawet już ten fakt, że tylko niewielki odsetek sił niem. jest we Włoszech wiązany. Natarcie przy wybrzeżu adriatyckim przez rzekę Trigna rozwija się pomyślnie, natomiast na odcinku central. w paśmie Apeninów wydaje się przejściowo wstrzymany.-
Po zajęciu Vinchiaturo i sforsowaniu całej rzeki Volturno na odcinku zach. następną linję oporu będzie zapewne dolina, przebiegająca między górą Massico, a stokami Apeninów. Sforsowanie jej nie będzie rzeczą łatwą. Następna linja, to bieg rzeki Carigliano. Zasadniczo całe południe Włoch, t.zn. część na południe od doliny Padu stanowi teren bardzo utrudniający natarcie.-

Nie możemy oczekiwać postępów szybkich, ale w każdym razie będą one stałe.- Z drugiej strony my posiadamy przewagę w powietrzu, podczas, gdy Niemcy nie mają dość lotnictwa, a również wystarczającej sieci komunikac., by w płn. Włoszech się utrzymać. Trudności Niemiec nie polegają bynajmniej na braku ludzi. We Włoszech płn. rozporządzają oni rezerwami, szereg razy liczniejszymi od oddziałów, walczących w pierwszej linii i niewątpliwie będą one wstępowały w akcję w miarę tego, jak linje łączności będą ulegały skróceniu i stawały się mniej ryzykowne. Liczebnie oddz. niem. mogą nawet przewyższyć nasze. Reasumując, trzeba stwierdzić, że kampania we Włoszech bynajmniej nie jest bez ryzyka dla nas. Już obecnie rozwija się ona w operację wojsk. wielkich rozmiarów. Zbliża nas ona do momentu rozpoczęcia wielkiego natarcia, o którym wspomniał gen. Smuts i którego on się spodziewa w następnym roku.-

Londyn, środa, dnia 27.X.43r. Kom. xxxxxxxx franc. europ. i ang. Serwis zamorski. /skrót/. –

Rosja : Rosjanie opanowali już jedną trzecią część całego terenu, objętego łukiem Dnieprowym. Obecnie posuwają się oni linją półkoliste, rozciągającą się od partii na zach. od Krzemieńczuka, aż po połud. zach. od Melitopola. Nacisk zmierza w kier. połud. na Krzywy Róg, oraz zachod. na Kolej – Mikołajew-Znamienka, stanowiącą jedyne połączenie w kier. z płn. na połud., od którego są zależne wszystkie inne linje kolej. Wspomniany podwójny nacisk na Krzywy Róg i kolej Mikołajew-Znamienka grozi Niemcom odcięciem odwrotu.– W toku walk pod Dniepropietrowskim i Dnieprodzierżyńskim, które toczyły się Niemcy stracili w poniedziałek 7000 zabitych. Odwrót był tak szybki, że nie zdołali oni poniszczyć za sobą głównych zasobów. Natomiast zdołali podłożyć ogień pod oparę i różne zabudowania publiczne, a Gestapo przeprowadziło masową masakrę ludności. Na odcinku obu tych miast Rosjanie oswobodzili 30 miejscowości, posuwając się na niektórych o 15 km.– Na odcinku Krzywego Rogu jedna z formacji ros. zbliżyła się już na 4 km. do miasta. Na płn., zach. i połud. zach. od Melitopola Rosjanie posuwając się wzdłuż frontu około 100 km. dług. osiągnęli postępy od 7–20 km.–
Lotnictwo sowiec. bierze w walkach nader czynny udział, atakując cofające się kolumny z niskiego pułapu ogniem działek i karab. maszyn.–
Wycofanie się z Nikopola będzie dla Niemców równoznaczne z utratą źródła, dostarczającego im przeszło 50% manganu dla produkcji wojennej. Jest to druga z rzędu kopalnia w Europie, co do wydajności wspomnianego metalu. Oddz. ros. znajdują się już w odległ. 45-ciu mil ang. od tej miejscowości.–
Niem. rzecznik-wojskowy Ditmar, przemawiając ub. nocy przyznał na że na froncie ros. sytuacja jest poważna. Oceniamy doniosłość strat terenowych. Zmiana sytuacji na Morzu Śródz. spowodowała taki obrót spraw, który nie dozwolił na podjęcie właś-

ciwych zarządzeń na innych frontach walki.-
Podsekretarz stanu USA. Stettinius oświadczył, że przebieg narad moskiewskich jest bardzo zadowalający. Komisja expertów opracowuje obecnie szczegóły tych kwestyj, w których doszło do uzgodnienia zdań.-

Front źródz. : Oddz. V-tej armii zajęły miejscowość Mandragone o 40 km. na płn. od Neapolu. Dalej wgłąb zdobyto Francolise na 20 km. na płn. od Capua.- Na odcinku środkowym została zdobyta miejscowość Bojano na płd. wsch. od Isernia i obecnie oddz. sojusz. posuwają się w kier. Isernia wzdłuż drogi Foggia-Rzym.-
Odwrót niem. ostatnio odbywa się szybciej i zdążają oni ku osiągnięciu linii, łączącej oba wybrzeża i przebiegającej od portu Vasto na wybrzeżu adriatyckim aż po Mandragone na wybrzeżu zachodnim. Ta linja obronna prowadzi przez teren prawie całkowicie pokryty wąwozami i górami i nadający się idealnie do obrony.-
W poniedziałek lotnictwo sojusz. wykonało gwałtowny nalot na miejscowość Podgorica w Jugosławii w pobliżu granicy albańskiej. Ponadto bombardowano lotnisko w Melos na Morzu Egejskim, oraz lotnisko Tarquinio na płn. zach. od Rzymu. Wszystkie samoloty powróciły.- Jednostki bryt. i greckie powróciły z wyprawy na wodach Dodekanezu, gdzie zatopiły i uszkodziły niem. ścigacze ~~trzmszkax~~ i zaopatrzeniowe statki / ilość nie podana /.-

Jugosławia : Oddz. powstańcze zajęły miejscowość Vareż na płn. od Serajewa. Obecnie wszystkie ośrodki przemysł. w Bośni znajdują się w rękach patrjotów.-

Watykan : "Osservatoro Romano" donosi, że papież ponawia wysiłki w celu osiągnięcia pokoju i zwraca się do wszystkich katolików o modły, by jaknajrychlej nadeszła chwila, gdy znów cała ludzkość będzie mogła współpracować dla dobra wszystkich.-

Wojna morska : W nocy z niedzieli na poniedziałek 30 ścigaczy niem. zaatakowało konwój bryt. na Morzu Północnym. Cztery ścigacze zostały zatopione siedem uszkodzonych, pozostałe uciekły. Siły bryt. nie poniosły żadnych strat.-
Jeden z koresp. pras. opisuje podróż z konwojem sojusz. na Atlantyku i Morzu Śródz., w czasie której przebył prawie 3000 km. Napływały regularne doniesienia o wykrywaniu małych grup łodzi podwod. ale przez cały czas ani jedna nie ośmieliła się pokazać wx pobliżu konwoju. Nowa tajna broń przeciw łodziom podwod. jest wg. relacji marynarzy nader skuteczna.-
Niemcy : Koresp.dyplomatycz."Times'a" przypomina opisy sytuacji w Niemczech w dniu 18 sierpnia 1918 r., kiedy to armia ang. rozpoczęła ofenzywę na Niemców we Flandrii. Koła niem. same stwierdzały wówczas, że kraj stracił wiarę w zwycięstwo. Został rozczarowany, jeśli chodzi o łodzie podwod. sytuacja militarna pogarszała się coraz bardziej, zapowiadane transporty żywności z Ukrainy, zawiodły. Dziennik szwedzki " Afton Tidnengen "donosi, że w armii niem. daje się odczuwać brak aparatów radiowych. Jest to następstwem nalotów RAF. na dwa główne zakłady wytwórcze tych aparatów, mianowicie Philipsa w Eithoven, oraz Telefunken w Berlinie.
Finlandia : Biuro central. konfederacji związków zawod. zwróciło się do biura analogicznej organizacji szwedzkiej z prośbą o pozdrowienie związków wszystkich krajów, z którymi związki fińskie współpracowały. W szczególności prosiło o pozdrowienie dla robotników Norwegii i Danii.-
USA.: Wczoraj z okazji dnia marynarki woj. prez. Roosevelt oświadczył, że flota ameryk.liczy obecnie 700 okrętów woj., a jej lotnictwo 20.000 samolotów. Wiceprzewodniczący komisji morskiej oznajmił, że tonaż mar. woj. przekracza obecnie 5.000.000 ton, podczas gdy w połowie 1940 r. wynosił 1.875.000 ton. Podczas, gdy w czerwcu 1940r. mar. woj. otrzymała 25 samolotów, to w czerwcu tego roku otrzymała ich

2000. Prez.Roosevelt i prem.Kanady King wydali kom. wspólny ~~xxxxxx~~, w którym zwracają się do narodów świata o ściślejszą współpracę ekonomiczną po wojnie. Wolność nie da się osiągnąć wpełni, jeśli narody nie będą z sobą zgodnie współdziałały w dziedzinie gospodarczej. W związku z tym prem.King wymienia cztery główne punkty, na których taka współpraca winna się oprzeć : 1/ rozwinięcie stosunków gosp. w podobny sposób, jak to obecnie odbywa się między USA., Kanadą i resztą Imperium Bryt. Tego rodzaju współpraca nie nasuwa żadnemu z narodów obawy przed wyzyskiem, czy też agresją.
2/ Obniżenie ceł. 3/ Stabilizacja pieniądza, 3
4/ najwyższy stopień zatrudnienia przed inflacją.
Minister Skarbu USA.Morgentau, przebywający obecnie w Kairze oświadczył, że plan utworzenia światowego funduszu stabilizacyjnego został już uzgodniony w swych podstawach i obecnie chodzi tylko o wypracowanie szczegółów.-

Francja : Komitet Wyswobodzenia Narodowego po odbyciu posiedzenia pod przewodnictwem gen.de Gaulla oznajmił, że zarządził zaaresztowanie b. ministra lotnictwa w rządzie Vichy, Bergereta, przebywającego obecnie w Algierze. Zostanie mu wytoczony proces z powodu współpracy z nieprzyjacielem, zdrady i występowania przeciwko bezpieczeństwu państwa. Radio szwajcarskie doniosło, że z dniem dzisiejszym Niemcy zamykają całą granicę franc. wzdłuż Kantonu genewskiego.-

Front zach.: Wczoraj w ciągu dnia naloty myśliwców RAF. na lotniska npl. na płn. Francji, oraz na lokomotywy.- We wrześniu bombowce RAF. w czasie nalotów noc. na Niemcy zestrzeliły 45 myśliwców nocnych, a znaczną ilość uszkodziły.-

Indje : Do Kalkuty przybył wicekról lord Wavell w celu zaznajomienia się z kryzysem żywnościowym.-

Z komentarza do komunikatu : Poraz pierwszy od dłuższego czasu dowiedzieliśmy się o starciu z lekkimi niem. jednostkami morskimi. W czasie tego rodzaju niewielkiej akcji straciliśmy w cieśninie

La Manche krążownik i kontrtorpedowiec. Znacznie lepiej wypadło za to spotkanie z niem. ścigaczami na Morzu Płn. Najciekawsze było to, że podjęły one zadanie, które zazwyczaj wykonywują łodzie podwodne. Jutro wypadają trzy rocznice :
1/ narodowe święto czeskie, 2/ marsz Mussoliniego na Rzym, 3/ włoska inwazja na Grecję w r.1940.-
Wszystkie te trzy rocznice łączą się z sobą w jednym punkcie, mianowicie w podkreśleniu żywotności idei demokratycznej. Odrodzenie Czech, to powstanie najnowocześniejszej demokracji w Europie Środkowej.
Marsz na Rzym doprowadził reżim faszystowski do haniebnego rozkładu i do tego, że dziś jesteśmy świadkami innego marszu na stolicę Włoch. Inwazja na Grecję była przez Mussoliniego uważana za najgodniejszy sposób uczczenia reżimu faszystowskiego.
Skończyła się żałosnym błaganiem o pomoc niem., bez której całe Włochy ze swoją potęgą nie mogły dać rady małej Grecji, nieposiadającej ani w części tak nowoczesnego uzbrojenia. Nie można wprawdzie w odniesieniu do Grecji mówić o demokracji, podobnie, jak w odniesieniu do dwóch innych narodów Polski i Rosji, które w chwili inwazji niem., tak samo jak Grecja nie podpadały pod nasze pojęcia demokratyzmu. Swą siłą oporu zawdzięczają one jednak temu co stanowi istotę demokracji, mianowicie umiłowanie wolności. Nikt inny, tylko ówczesny dyktator Grecji gen. Metaxas odrzucił z pogardą wezwanie do kapitulacji.
Czesi byli republiką, odpowiadającą nowoczesnym pojęciom demokracji. Między XV a XVII wiekiem ich kraj żył w ustroju liberalnym, mogącym innym służyć za wzór. Dzisiaj walczą niezłomnie o wolność.
Wg. źródeł czeskich od początku okupacji zginęło 50.000 Czechów, 200.000 zamknięto w obozach koncentracyjnych a 500.000 zesłano na przymusowe roboty do Niemiec.-

M.p.27.X.43r.

Londyn, dnia 27.X.43r. Aleksander Worth : korespondencja z Moskwy.

Moskwa przeżywa obecnie wielkie dni. Składają się na to zarówno ciągłe zwycięstwa, jak i obrady przedstawicieli trzech mocarstw. Wydaje się, jak gdyby obecne walki stanowiły ostatnią fazę przed zupełnym wypędzeniem Niemców z terenów ros. Ewakuacja Krymu już się odbywa, a zdobycie Kijowa niebawem jest oczekiwane. Na odcinku, gdzie Prypeć wpada do Dniepru, odznaczyły się oddz. polskie /!/, walczące po bohatersku z hasłem "Warszawa przed nami".-
Drugi temat powszechnych zainteresowań, to konferencja trzech mocarstw. Powszechne jest przekonanie, że leży w zasięgu jej możliwości położenie trwałych podstaw pokoju. Wydaje się, iż została już osiągnięta faza przejścia do prac redakcyjnych. W licznych kwestiach doszło właściwie do zupełnego uzgodnienia. Zdanie powszechnie spotykane wśród Rosjan, to konieczność, jaknajściślejszej i długoletniej współpracy z W.Brytanią i USA. Wg. tut. opinii te trzy mocarstwa są w stanie objąć nietylko moralne przewodnictwo w świecie powojennym ale również dostarczyć mu potrzebnej materialnej pomocy. Rosjanie są zgodni co do tego, iż dalsze trwanie i rozwój Imperium Bryt. są koniecznością.-
Jak przedstawia się sprawa drugiego frontu ? / Tu kilka zdań zupełnie niezrozumiałych z powodu przeszkód w odbiorze/. Rosjanie są bardzo pod wrażeniem skutków, jakie na nastrojach niem. wywarły nasze naloty. Miałem sposobność czytać listy z Reichu, znalezione przy jeńcach niem. Na pierwszy rzut oka jest widocznym, jak wielka jest różnica między postawą ludności niem. a naszej.-

[illegible]

My potrafiliśmy wytrzymać naloty na Coventry i Londyn i znosiliśmy je przez długie miesiące, Niemcy naszych nalotów nie wytrzymują. Coprawda są one znacznie silniejsze. W każdym razie nigdy z ust Anglika nie słyszałem takiego skomlenia, jak to, którego pełne są owe listy niem.-
Zdaję sobie tutaj sprawę z tego, że chociaż naloty nie mają może znaczenia decydującego, to jednak jest ono w każdym razie ogromne.-
Teraz, gdy już Rosjanie mają Dniepr poza sobą dużo upłynie czasu, zanim ich pochód będzie mógł ulec wstrzymaniu. Jeden z oficerów powracających z frontu opowiadał mi, że Niemcy niewątpliwie wciąż kontratakują, niekiedy odrzucają ataki ros. i sami się posuwają, ale w ostatecznym rezultacie każdy dzień kończy się postępem ros.-
Po przełamaniu pod Krzemieńczukiem sytuacja Niemców w łuku Dniepru stała się taka, że pozostaje im tylko alternatywa: jaknajszybciej się wycofać, albo dać się zamknąć.-
Na Krymie Niemcy masowo palą za sobą luksusowe wille, które budowali dla siebie przy pomocy pracy przymusowej miejscowej ludności, licząc na to, że nastałe tam zostaną. Serca wszystkich Rosjan biją z radości na samą myśl o tym, że znowu powrócą do Sewastopola.- Wiedzą jednak o tym, że stoją u progu jeszcze jednej ciężkiej zimy. Pragnęliby oni jaknajszybszej pomocy aljantów, by móc wojnę zakończyć jeszcze przed wiosną. Nikt tutaj ani chwili już nie wątpli w zwycięstwo . Jedyne pytanie dotyczy tylko terminu. Druga kwestia, nie nasuwająca również najmniejszej wątpliwości, to konieczność przyjaźni z USA. i W.Brytanią.-
Obecna konferencja chyba najbardziej ze wszystkich pracuje na ustroniu. Dopiero w niedzielę delegaci poraz pierwszy pokazali się publicznie

w operze moskiewskiej. Teatr przepełniony. Opera, która ucierpiała silnie od nalotów w roku 1941 została w międzyczasie odbudowana. Delegacje wszystkich trzech państw pojawiły się w pełnym składzie, a ponadto były obecne misje wojsk. W.Brytanii.,oraz USA., gdyż od niedawna Amerykanie również tego rodzaju misję na w Moskwie posiadają. W czasie przerwy można ich było wszystkich widzieć we wspaniałym przedsionku, utrzymanym w białym i złotym kolorze, który dawniej był zarezerwowany wyłącznie dla członków rodziny panującej. Można było z prawdziwym zadowoleniem zaobserwować bezceremonialną i pełną szczerości atmosferę wśród uczestników xxxx delegacji. Na widowni, przepełnionej wojskowymi, w mundurach z galonami i medalami, nastrój entuzjastyczny. Jakżeaz inaczej wyglądał ten obraz, gdy przypomnieć sobie sztywną, a przedewszystkiem przygnębioną atmosferę z października 1941 r., gdy w okresie największego zagrożenia Moskwy bawił tutaj na czele misji ang. lord Beaverbrook.-

-5-

Londyn, czwartek, dnia 28.X.43r. Kom.ang. poranny. Serwis zamorski.

Rosja: Kom. sowiec. z północy donosi o nowym wyłomie w linjach niem., wykonanym między dolnym biegiem Dniepru a Morzem Azowskim. Rosjanie posunęli się o 6-18 mil ang., zajmując 52 wsi i miasteczek. Niem. straty w ludziach i materiale olbrzymie.- Rosjanie posuwają się dalej w dół linji kolej., prowadzącej z Melitopola do Krymu i zbliżyli się już na 30 mil ang. do granicy prowadzącej do półwyspu.- Jedna z kolumn ros. znajduje się już w odległ., niewiele przekraczającej 30 mil ang. od Nikopola.- Na linji Zaporoże-Melitopol zajęto znowu pewną ilość miejscowości i obecnie kolej jest prawie w całości w rękach ros.-
Na połud. wsch. od Dniepropietrowska Rosjanie oswobodzili 30 miejscowości i posunęli się na 9 mil ang. wgłąb.- Pod Krzywym Rogiem dalsze postępy ros., wszystkie kontrataki niem. odparte, Rosjanie odzyskali już część [illegible].- Węzeł kolej. Apostołowo, znajdujący się w odległ. 25-ciu mil ang. na połud. wsch. od Krzywego Rogu jest bombardowany przez lotnictwo ros. dzień i noc.- Pod Witebskiem odzyskano dalszych 50 miejscowości i posunięto się o 4-6 mil ang., odpierając wszystkie kontrataki niem.-
Wczoraj min. Eden został ponownie przyjęty przez Stalina. Obecni byli: Mołotow, amb. ang., oraz generał Ismay szef sztabu prem. Churchilla.- Wczoraj odbyła się ponownie konferencja trzech ministrów spraw zagranicz., która trwała cztery godziny.- Koresp. Reutera w Moskwie donosi, że konferencja osiągnęła dotychczas praktyczne rezultaty, których nawet najwięksi optymiści niespodziewali się.- Koresp. radia bryt. Winterton donosi, że konferencja osiągnęła dobre postępy i szereg ciernistych zagadnień rozwiązano. Co do niektórych jednak osiągnięto zaledwie, że wstępne studium i ich rozwiązanie

następi później. Wszyscy trzej delegaci są w bardzo dobrym nastroju wskutek wielkiego zadowolenia, że aczkolwiek każda ze stron musiała poczynić pewne ustępstwa, to jednak główny cel został osiągnięty, mianowicie utworzenie jednolitego frontu zarówno na okres wojny, jak i pokoju.-

Ocean Spokojny : Lotnictwo sprzymierzonych zadało ponownie ciężki cios lotnictwu japon. Ciężkie bombowce USA "Liberator" zaatakowały lotnisko pod Rabaul, zrzucając 150 ton bomb. Zniszczono na ziemi 21 samolotów, a uszkodzono 23. Spośród 70-ciu myśliwców japon., które próbowały oporu, 37 zestrzelono a 21 uszkodzono. W ten sposób 102 samoloty japon. zostały zniszczone bądź uszkodzone. Liczne samoloty sojusz. zostały uszkodzone, ale tylko jeden nie powrócił.- Jak się okazuje, w ciągu ostat. 3-ch miesięcy Japończycy stracili 1000 samolotów zniszczonych bądź uszkodzonych, z czego ponad 650 w ciągu 15-stu ostat. dni.-

Naloty sprzymierz. na lotniska w archipelagu Salomonów. W odróżnieniu od starć nad Rabaul nie było oporu w powietrzu ze strony Japończyków.-

Ciężkie bombowce sprzymierz. atakowały w ciągu dnia ośrodek wytwórczości niklu na wyspie Celebes, wywołując liczne pożary. Dwa samoloty nie powróciły.-

Japon. agencja radiowa doniosła dziś rano o lądowaniu oddz. sojusz. na wyspie Mono, położonej na połud. zach. od wysp Shortland, a na zach. od wyspy Luvella.-

Japonia : Parlament zebrał się na trzydniową sesję nadzwyczajną. Prem. Tojo podkreślił konieczność wzmożenia produkcji samolotów, wskazując na to, że sojusznicy posiadają na Dalekim Wschodzie 4500 samolotów, z czego dwie trzecie przypadają na Pacyfik połud. zach.-

Minister mar. oświadczył, że sytuacja staje się coraz poważniejsza. Należy być przygotowanym na dalsze ataki ze strony ameryk. floty w central. Pacyfiku.-

Front zach.: Między 27 września a 25 października RAF. zrzuciła na Niemcy 17.000 ton bomb. W tym samym czasie lotnictwo niem. zrzuciło na Anglię 160 ton.-

Załoga jednego z najcięższych bombowców "Lancaster" dała dowód niezwykłej odwagi w czasie ostat. nalotu na Lipsk. Przed dotarciem do celu samolot został trafiony i stanął w płomieniach. Mimo, iż wskutek tego stanowił łatwy cel dla npl. myśliwców i artylerii p.lotn., to jednak dotarł nad miasto i wykonał zadanie. Gdy powrócił do swej bazy, ciągle stojąc w płomieniach, okazało się, że równocześnie powrócił drugi bombowiec, zmuszony z powodu braku benzyny do jaknajszybszego lądowania. Mimo płonący "Lancaster" ustąpił mu pierwszeństwa i dopiero później sam wylądował.-

Front środz.: VIII-ma armia, utworzywszy na płn. brzegu rzeki Trigno prowizoryczny przyczółek, wysyła patrole, sondujące siłę nowej linii obronnej, jaką nieprzyjaciel tworzy wzdłuż płn.wybrzeża rzeki. Nowa linja obronna przebiega wpoprzek całych Włoch, poczynając od góry Massico, położonej na 10 mil ang.na płn. od ujścia Volturna. Na odcinkach zach. i środkowym Niemcy wciąż się wycofują.-

Koresp. radia ang. donosi, że nowe linje obronne Niemców niewątpliwie spowodują bardzo gwałtowne walki i byłoby głupotą przypuszczać, że Niemcy nie podejmą teraz jaknajsilniejszych kontrataków.-

Na odcinku górnego biegu rzeki Volturno aljanci posuwają się naprzód, natura terenu nie sprzyja jednak jakimkolwiek efektownym postępom.-

USA.: Min.mar.Knox, przemawiając wczoraj w Filadelfii podkreślił ponownie konieczność najściślejszej współpracy między USA. a W.Brytanią.

Omawiając swą ostat. bytność w Anglii, minister wskazał na zadziwiające i radykalne zmiany w postawie W.Brytanii wobec USA. Przywódcy bryt. zgodnie stwierdzają, że pierwszym zadaniem ich jest popieranie jaknajściślejszej współpracy obu państw. Byłoby dobrze, gdyby także USA. zrozumiały, że dla nich ta współpraca przedstawia równe znaczenie. Ludzie, którzy przekreślają przesadzają różnice między obu narodami utrudniają tymsamym osiągnięcia zwycięstwa.-

Wiceprezydent USA. Wallace oświadczył, że cały problem roku 1944 da się określić jednym słowem " wyżywienie". W roku 1944 spadnie na Amerykę i inne kraje obowiązek wyżywienia miljonów oswobodzonej ludności i dostarczenia jej środków, dopóki nie zostaną zebrane najbliższe zbiory, tak, by w okresie przejściowym przynajmniej nie były w gorszej sytuacji, niż pod okupacją.- Muszą w tym dziele współpracować USA., Ameryka Łacińska, Kanada, Australia i Afryka. Gdyby posiadano wystarczającą ilość okrętów, to już w tym roku należałoby przewieźć do Europy 60.000.000 ton żywności, z czego przypadłoby na USA. jedna dziesiąta.-

Anglia : Rada związku centralna bryt. związków zawod. przygotowuje na najbliższy rok światową konferencję związków zawodowych w Londynie. Zostały już wysłane zaproszenia i przewidziany jest udział delegatów wszystkich krajów, niepozostających pod okupacją. Konferencja potrwa tydzień i zbierze się w maju bądź czerwcu. Program przewiduje dyskusję nad zagadnieniami wojennymi i powojennymi, w szczególności nad postawą związków wobec problemów pokoju, sprawą udziału przedstawicielstw związków w pracach konferencji pokojowej, zwłaszcza udział w obradach nad zagadnieniami mieszkaniowymi powracających do swych siedzib ludności. Zostały zaproszone oba związki robotnicze ameryk. A.F.L.,

oraz C.I.O. z innych krajów, gdzie istnieje wię-
cej, niż jedna reprezentacja związków zawod. będą
również zaproszone wszystkie reprezentacje.-

USA.: Z początkiem listopada zostanie zniesione zaciemnienie atlantyckiego wybrzeża USA., podobnie, jak i wybrzeża Pacyfiku. Jest to następstwem zlikwidowania niebezpieczeństwa npl. łodzi podwod.- Dotychczasowe zaciemnienie istniało z tego powodu, że na tle oświetlonego wybrzeża odcinały się sylwetki płynących w pobliżu statków, ułatwiając w ten sposób celowanie npl. łodziom podwodnym.-

Londyn, czwartek, dnia 29.X.43r. Kom. ang. wieczorny.
[illegible] oraz franc. europ. / skrót/

[illegible] wykonawszy [illegible] dokonany nie[illegible] z Morzem Azowskim i na niektórych odcinkach posunęli się o 12 mil ang. Wczoraj na tym odcinku postępują w trzech kierunkach [illegible] w kier. [illegible] w kier. zachod. wzdłuż brzegów [illegible] w kier. płn. zach. do Dniepru. Jedna z formacji ros. dotarła do punktu w odległ. [illegible] mil ang. na zach. od Melitopola i niektórych [illegible] mil od dolnego Dniepru. Straty niem. w ludziach i materiale olbrzymie. Wielkie ilości materiału zdobytego w stanie gotowym do użytku dowodzą zupełnego zaskoczenia Niemców.

Stałe natarcia ros. na Apostołowo.-

Pod Witebskiem [illegible] posunięto się na odległość [illegible] w odległości 30 mil ang. na płn. wsch. od Witebska zajęto Surasz.-

Wczoraj odbyła się dziesiąta z kolei sesja trzech ministrów spraw zagranicz. w Moskwie. Konferencja zbliża się do fazy końcowej i ostatecznej. Trzej ministrowie przestudiowali największą część problemów. Prace ekspertów są daleko posunięte.-

Front włoski: [illegible] okręty woj. ostrzeliwały [illegible] koncentracje wojsk niem. w okol. portu Gaeta położonego na 30 mil ang. na płn. od Neapolu. Oddz. V-ej armii zajęły miejscowość [illegible] na płn. od ujścia Volturna i opanowały ważne strategicznie wzgórze. Prawe skrzydło opanowało miejscowość [illegible] na wsch. od górnego biegu Volturna.-

VIII-ma armia bryt. rozbudowuje przyczółek na płn. rzeki Trigno, oraz zajęła miejscowość Torella na płn. od rzeki Biferno.-

Jugosławia: Na połud. Bośni ataki niem. odparte z ciężkimi stratami dla przeciwnika. To samo w Czarnogórze w pobliżu miejscowości Kołaszyn.-

[illegible] 29 [illegible]

Grecja : Do Kairu dotarły wiadomości, potwierdzające przytoczone przez generała Wilsona fakty o walkach bratobójczych. Niemcy ~~xxxxxxxxx~~ rozpuścili plotkę, że gen. Servas, dowodzący oddz. powstańczemi w zach. części kraju zawarł z nimi rozejm. W związku z tym inne oddz. powstańcze staczały z nim walki. Szereg oficerów, wziętych do niewoli, po zorientowaniu się, że padli ofiarą kłamliwej propagandy przeszedł na stronę gen. Servasa.
Mimo tego grupa około tysiąca powstańców w dalszym ciągu generała zwalcza, a wziętych do niewoli kilku oficerów bryt. torturowała. Do nich w pierwszym rzędzie odnosiły się przestrogi generała Wilsona przed używaniem dostarczanej przez sojuszników broni do celów bratobójczych.-

Rumunia : Ludność, mieszkająca na wschód od Dniestru została wezwana, by była w pogotowiu do ewakuacji do środka kraju.-
Z Węgier donoszą, że w Bukareszcie sytuacja jest uważana za bardzo poważną.-
Dziennik " Capital" pisze : nie teraz pora tracić głowy.-

Dania : Zach. wybrzeże Jutlandii jest pozbawione elektryczności wewnątrz pasa dług. 15-stu mil z powodu zniszczenia przez sabotażystów jednostki stacji transformatorowych. Z analogicznego powodu jest pozbawione elektryczności miasto Aarchus.
W Kopenhadze w restauracji niem. wybuchła bomba czasowa, zabijając trzech żołnierzy niem., oraz raniąc czternastu innych. W drodze represji zaprowadzono godzinę policyjną od 20 do 5-ej oraz nałożono na miasto grzywnę ćwierć miljona koron.

K.p.30.X.43r.

Londyn, dnia 29.X.43r. Jan Masaryk, minister spraw zagr. i wicepremier republiki czechosłowackiej, i Przyszłość małych narodów.

Za kilkanaście lat historycy będą mieli wdzięczny temat do porównywania dwóch wojen trzydziestoletnich. Kilka miesięcy temu, tak bowiem określił obecną wojnę prem. Połud. Afryki, gen. Smuts. Dla niego obecna wojna rozpoczęła się w [illegible] r.1914.- Czyż zatym okres między 1918 a 1939r. nie zasługuje na miano pokoju? W mojej opinii nie. Gdy pierwsza wojna światowa ustała, przystępowaliśmy do zapoczątkowania nowej epoki pokoju. Miał on być urzeczywistniony dzięki zasadom bezpieczeństwa zbiorowego, demokracji i dzięki koncepcji Ligi Narodów. Mój naród zwłaszcza wielkie nadzieje pokładał w Lidze Narodów. Wszystkie te plany rozbiły się jednak w pierwszym rzędzie dzięki [illegible] przez poszczególne narody [illegible] samowystarczalności, stanowiącej wstęp do wojny. Już cała awantura z [illegible] do międzynarodowego [illegible] była służyć za przestrogę dla wszystkich. Była ona zapoczątkowaniem okresu, w którym uległy zburzeniu wszystkie podstawy nowego ładu międzynarodowego. To co nazywano prawem międzynarodowym stało się ani prawem, ani międzynarodowym, lecz zabawką w ręku tych co je łamali [illegible]. Skryta zgoda na przestępstwa występowała pod płaszczykiem dyplomacji. Naszym wzorem stał się struś, wtykający głowę w piaski, zmierzający się ku przepaści. Wszyscy zresztą staczaliśmy się po równi pochyłej. Mimo wszystko jestem optymistą i wierzę w to, że nauka nie poszła w las. Jaka to jest nauka? Bardzo prosta i ta, że wszystkie narody są współzależne między sobą.- Prem. Churchill wskazał już, jak dalekie i złowrogie następstwa pociągnęły za sobą zarówno hitleryzm, jak i pruska mentalność i jak koniecznym jest gruntowne wykorzenienie obu tych ideologii.-

W niedalekiej przeszłości w licznych krajach patrzono się na widok niebezpieczeństw i ataków na państwa, na jakie były wystawione inne państwa, z myślą " nas nigdy coś podobnego nie spotka", w przekonaniu, że odległość jest wystarczającym zabezpieczeniem. Była to, oczywiście, niebezpieczna fikcja, gdyż techniczne postępy ostat. dziesięciolecia pozbawiły czynnik przestrzeni decydującego znaczenia. Czy wyciągnęliśmy już z tego odpowiednie wnioski ?

Narody Zjedn. dokonały niewątpliwie znacznego postępu w dziedzinie wspólnej organizacji bezpieczeństwa. Rola kierownicza przypadnie czterem głównym mocarstwom : W.Brytanii, USA., Rosji i Chinom. Co do Europy niezbędne jest konkretne porozumienie między USA., W.Brytanią i Rosją. W pierwszym rzędzie musi być rozwiązany problem Europy, gdyż tu właśnie wybuchnie najbliższa wojna, jeśli obecny czas zmarnujemy. Najważniejszym środkiem jej uniknięcia jest organizacja bezpieczeństwa. Dawny system równowagi i sił oznacza uczynienie z małych narodów objektów gry wielkich mocarstw. Z równie odruchową negatywną reakcją spotyka się dawna koncepcja t.zw. sfer interesów. Nie może być miejsca na tego rodzaju systemy oparty jedynie na krótkowzrocznym egoizmie poszczególnych państw. Jest rzeczą jasną że bez bezpieczeństwu dla małych narodów nie będzie bezpieczeństwa dla mocarstw. Jestem zwolennikiem federacji wolnych narodów, z pozostawieniem im ich właściwości narodowych - rzecz prosta tych właściwości, które mają znaczenie dodatnie. Jak już wspomniałem izolacjonizm ani nawet "wspaniałe odosobnienie" / " splendid isolation"/ straciły rację bytu. Nikt nie może sobie już pozwolić na wygodne zamknięcie się we własnej skorupie.-

Od tysiąca lat mój naród sąsiaduje z niem. i to sąsiedztwo będzie nadal trwało. Oto dlaczego sami jesteśmy do tego stopnia zainteresowani w systemie bezpieczeństwa.-
Jest to wielkim przywilejem losu być "stworzeniem morskim " / aluzja do znanego przeciwstawienia Anglików, jako stworzeń morskich Rosjanom, jako stworzeń lądowych, użytego przez prem. Churchilla przy omawianiu trudności porozumienia z Rosją - uw. słuch./. Osobiście przyznaję się do tego, że jestem stworzeniem lądowym. Wszystkie kraje, zmuszone do współpracy, muszą również przyczynić się swymi wkładami do wspólnego dzieła. Uprzytomniwszy sobie błędy przeszłości musimy przystąpić do olbrzymiego dzieła zapobiegnięcia wojny. Współpraca z Rosją Sowiec., która będzie najpotężniejszym państwem na kontynencie, to condicio sine qua non. Współpraca z USA. i W.Brytanią jest oczywiście także potrzebna. Tylko w ten sposób Europa zachowa swą najcenniejszą spuściznę i ideały cywilizacji chrześcijańskiej. Różnice w formie rządu nie staną na przeszkodzie temu odrodzeniu wspólnoty wolnych narodów. Byłoby śmiertelnym grzechem, gdybyśmy tego dzieła nie podjęli.-

Londyn, sobota, dnia 30.X.43. Kom. ang. poranny. Serwis zamorski i franc. europ.

Rosja: Niemcy w dalszym ciągu wycofują się w nieładzie na odcinku Melitopola. Natarcie ros. zmierza w trzech kierunkach: 1/ w kier. zachod., gdzie zostały osiągnięte największe postępy. Rosjanie dotarli tutaj do miejscowości Konstantynówka, położonej na 40 mil ang. od Melitopola w kier. zachod., a o 20 mil ang. od Dniepru. Oswobodzono 60 miejscowości. 2/ W kier. miejscowości Berysław nad dolnym Dnieprem, gdzie znajduje się jeden z głównych niem. przyczółków, oraz w kier. Krymu, gdzie Rosjanie dotarli na odległ. 30 mil ang. na płn. od miejscowości Genyczesk /naprzeciw półwyspu Arabat/, oraz na 50 mil ang. do Perekopu. Nic nie wskazuje na to, że Niemcy zamierzają tutaj między Melitopolem a Perekopem zorganizować linje oporu. Rosjanie jednak nie pozostawiają im czasu na przegrupowanie wojsk. 3/ Trzecie uderzenie zmierza w kier. Nikopola, od którego Rosjanie są tutaj oddaleni o 40 mil ang. Nikopol jest atakowany z drugiej strony, mianowicie od strony łuku Dniepru, gdzie oddz. ros. posunęły się o 5 mil ang. naprzód i zdobyły 30 miejscowości.- Pod Krzywym Rogiem Rosjanie nie donoszą o żadnych postępach, lecz jedynie o odparciu wszystkich kontrataków niem. Niem. obrona stawia sobie tutaj za zadanie wstrzymanie Rosjan za wszelką cenę przed Apostołowem. Wspomniany węzeł kolej. jest bez przerwy atakowany przez lotnictwo sowiec. i linje kolej. są do tego stopnia zatłoczone transportami, że prawie każda bomba trafia w jakiś cel.- Na nowym terenie walki między Melitopolem a dolnym Dnieprem Rosjanie zdobyli olbrzymie ilości sprzętu wojennego. W jednej tylko miejscowości zdobyto 300 wagonów i 12 składów amunicji.-

komentator radia bryt. podkreśla znamienne przyznanie ze strony Niemców, dotyczące nowej i śmiałej taktyki Rosjan, którzy zamiast, jak dotychczas, używać wozów pancer. do torowania drogi piechot. i artylerii, rzucają na pierwszą linię zmasowaną artylerię, aby oczyścić drogę dla postępującej za nią piechoty i broni pancernej. Podobną taktykę stosowali w czasie ub. wojny światowej Niemcy, podejmując ofensywę 1918 r. [illegible] [illegible]. Również dziś artyleria polowa, ogniem [illegible] w [illegible] linii na bliskim dystansie wyrządza wielkie szkody w szeregach nieprzyjaciół. Tym większy efekt musi posiadać obecna taktyka ros., jeśli uwzględnić olbrzymi potencjał [illegible] ognia artyleryjsk. Nie jest to zresztą pierwszy wypadek zmiany taktyki u Rosjan, którzy wykazują niezwykłą elastyczność i pomysłowość w prowadzeniu walki. [illegible] przyznanie niem. [illegible] jest [illegible] [illegible] [illegible], gdyż stwierdza fatalny wpływ korzystnej pogody na południowym odcinku frontu ros. Jak wiadomo, [illegible] jeszcze Niemcy [illegible] sobie z atmosferycznych sprzymierzeńców Rosjan, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] była hitlerowska pogoda, stwarzająca tak dobre warunki dla militarnego geniuszu i intuicji Führera. [illegible] na konferencji pras. prez. Roosevelt oświadczył, że delegaci w Moskwie doszli do zupełnego porozumienia i określił konferencję jako ogromny sukces. Dokumenty są już gotowe do podpisu [illegible] [illegible] opublikowane w Moskwie. [illegible] ministrowi spraw zagr. [illegible], nie mogłyby być lepsze.-

korespondenci dyplomatyczni pism ang. i ameryk., donoszą, że zostały opracowane plany, dotyczące

1/ planów przyśpieszenia klęski Niemiec, 2/ zagadnienia granic, 3/ odpowiedzialności za utrzymanie pokoju po odniesieniu zwycięstwa.-

Dzisiejszy "Daily Herald" stwierdza, że wszystkie trzy delegacje były jednomyślne w sprawie zasadniczych zagadnień. Pomimo to musiały oczywiście zachodzić różnice, co do szczegółów. W każdym razie została utorowana droga do porozumienia między Rooseveltem, Churchillem a Stalinem. Dla Hitlera, który liczył na niezgodę między sojusznikami konferencja [illegible] stanowi prawie jeszcze większą klęskę, niż porażka [illegible] niepjrem.-

"News Chronicle" pisze, że nawet wśród najlepiej poinformowanych ośrodków niem. liczono ostatnio na to, że Niemcy będą mogli zawrzeć odrębny pokój bądź z Anglią, bądź też z Rosją. Gdy rezultaty konferencji staną się znane, rezultaty w odniesieniu do niem. nastrojów mogą być nieobliczalne.-

[illegible] amb. ros. w Londynie Musiew oświadczył, że Niemcy przeżywają obecnie przez [illegible] kryzys po klęskach w Rosji, Afryce i Włoszech. Dążą oni obecnie jedynie do przedłużenia wojny i odroczenia klęski jaknajdalej.-

Finlandia.: Tut. związki zawod. uchwaliły rezolucję za doprowadzeniem do pokoju i do dobrych stosunków z Rosją. Żaden naród nie może egzystować bez dobrych stosunków ze swymi sąsiadami. Klasa robot. Finlandii musi zająć wśród tego narodu miejsce które jej się należy.-

USA.: Senator Russel, przedstawiciel stanu Georgia który wraz z czterema innymi senatorami odbył podróż okrężną po wszystkich teatrach wojny powtórzył obecnie publicznie swe oświadczenie, złożone na tajnej sesji senatu. Stało się to wskutek powodzi sprzecznych wieści na temat jego antybryt. stanowiska. Senator oświadczył, że jest przeciwny

w wykorzystywaniu przez W.Brytanię dostaw, otrzymywanych w ramach ustawy o pożyczaniu i najmie sprzętu woj. do tego celu, by pozyskiwać sobie stałą klijentelę odbiorców w innych krajach. Jest rzeczą złą tego rodzaju wykorzystywanie dostaw nawet ze strony przyjaciół. Sprawa przyszłych baz lotniczych daje wiele powodów do troski. Senator jest przeciwny odstąpieniu baz atlantyckich przez W.Brytanię Stanom Zjedn. na termin 99 lat. Przyszłe generacje nie powinny być wystawione na ryzyko użycia przeciwko nim tych baz. USA. są zainteresowane w losie terytoriów na Pacyfiku, stanowiących mandaty z ramienia Ligi Narodów.- USA. winny również rozciągnąć kontrolę nad Now. Kaledonią. Wobec tego co zdziałaliśmy dla Francji, nie jest to żądanie wygórowane. W odniesieniu do W.Brytanii senator wyraził wiele szacunku. Administracja bryt. jest świetna, Anglicy umią również kultywować swe stosunki z innymi krajami. Jeśli jego słowa wywołały rozgoryczenie, to widocznie zostały źle powtórzone. Jeśli zaś w W.Brytanii wywołały ujemną reakcję, to widocznie tamt. opinia jest przeczulona. Wierzę w to, że warunkiem trwałego pokoju jest porozumienie między USA. i W.Brytanią. Tego rodzaju porozumienie może być jednak następstwem jedynie szczerego i lojalnego postępowania.-

Z Waszyngtonu donoszą, że od początku w.ś. spuszczono na wodę 1482 statki handlowe.-

W czasie debat w Senacie na temat rezolucji co do polityki zagr. przywódca izolacjonistów, senator Wheeler wystąpił przeciwko wszelkim projektom, nakładającym na USA. jakiekolwiek zobowiązania co do polityki zagranicznej.-

W czasie przemówienia jednego ze zwolenników rezolucji jeden z izolacjonistów rzucił mu pytanie, jakie oddz. ameryk. ma zamiar wysłać poza

zagranice Ameryki na pierwszy ogień w celu wykonania projektowanych zobowiązań, gdy zajdzie tego potrzeba. Mówca odpowiedział, że naród ameryk. jest gotów do poniesienia wszelkich ofiar, by zapobiec ponownej wojnie.-
Prez. Roosevelt przestrzegł górników węglowych, strajkujących w liczbie około 60.000 w celu uzyskania podwyżki płac, iż, jeśli nie powrócą do pracy, będzie musiał podjąć decydującą akcję. Wszyscy muszą dzisiaj ponosić ofiary i górnicy winni się zadowalnić tą podwyżką, jaka im zostanie przyznana.-
Ostateczną decyzję prezydent odroczył do poniedziałku, kiedy to zbierze się rada główna zrzeszenia górników.-
Anglia : Były minister wojny Hoare Belisha przestrzegł przed zbytnim kładzeniem nacisku na państwową kontrolę życia gospodarczego. Jeśli pójdziemy w tym kierunku zwrócimy się ku faszyzmowi, czy też komunizmowi, które to oba kierunki są przeciwne wolności.-
Niemcy : Berliński koresp. szwajcarskiego " Journal de Geneve", opisując nastroje niem. stwierdza, że wzrasta napięcia nerwowe i w związku z tym życzenie szybkiego pokoju i jaknajprędszego wycofania się z całej afery.-
Ocean Spokojny : W czwartek ameryk. i austral. oddz. spadochronowe wylądowały na wyspie Choiseul w płn. części archipelagu Salomona. Japończycy nie stawiają oporu i wycofują się ku północy.-
Jest to ostat. baza japon. przed wyspą Bougainville, na którą Japończycy starają się wycofać i która stanowi zarazem ostat. japoń. pozycję przed Nową Brytanią, gdzie znajduje się główna japoń. baza lotnicza i morska na Pacyfiku płd. zach., Rabaul.-

Na wyspie Mono straty sojusz. w czasie desantu wyniosły 75-ciu ludzi. Japończycy wycofują się na płn. wsch., podjęto wszelkie kroki, by przeszkodzić ich ewakuacji.-
Oba desanty były poprzedzone gwałtownymi nalotami. Naloty na lotniska na wyspach Bougainville i Buka wyblezmie samolotów zrobiono całkiem niezdatne do użytku. Naloty na Nową Irlandię i Nową Brytanię. Jeden statek pomoc. zatopiony, jak również szereg barek.-

<u>Front środz.:</u> Trudne warunki terenowe uległy jeszcze dalszemu pogorszeniu z powodu ulewnych deszczy. Mimo tego stałe postępy sojusz. VIII-ma armia opanowała cały bieg rzeki Trigno aż na 25 mil ang. w głąb. Zajęto przytym miejscowość Montefalcone przy połud. wybrzeżu rzeki. W pobliżu znajduje się jeden z głównych mostów.-
Niem. rzecznik wojsk. Sartorius oświadczył ub. nocy że ofenzywa VIII-ej armii została podjęta na powną skalę.-
W central. części Apeninu prawe skrzydło V-tej armii zyskało na terenie. Dalej na zach. zdobyto wzniesienie, dominujące nad drogą do Rzymu.-
W czasie bombardowania morskiego pod Gaeta głównym celem była miejscowość Minturno, położona nad lin. kolej. do Rzymu.-
Z Szwajcarii donoszą, że pod Wenecją walczy [illegible].000 Włochów przy udziale powstańców jugosłowiańskich. Z Szwajcarii - "Basler Nachrichten" donosi o walkach ulicznych w Weronie. Radiostacja włoska /pod kontrolą niem./ ogłosiła, że w związku z napadami ludności cywil. na żołnierzy niem. za jednego zabitego żołnierza będzie rozstrzeliwana dziesięciu z ludności cywilnej.-

<u>Jugosławia:</u> Dztwo armii powstańczej donosi o przecięciu linii kolej. Zagrzeb-Belgrad w kilku punktach odparciu ataków niem. na zach. od Zagrzebia, oraz zajęciu miejscowości Rogatica na wschód od Sarajewa

Bałkany : Jedno z czasopism finlandzkich omawia szeroko kwestię inwazji sojusz. na Bałkany. Jeśliby stanowiła ona przedmiot obrad moskiewskich, w takim razie oddz. ros. z pewnością byłyby chętnie powitane w Bułgarii, gdzie oddawna istnieją tradycje filorosyjskie, a równoczesne uderzenie aljantów od południa szybko by doprowadziło do zajęcia Jugosławii i Węgier.-

Turcja : Deputowany Jalczyn stwierdza w jednym z artykułów, że od jednego roku Niemcy wpadają z jednej klęski w drugą. Ich fanfary z powodu okup. wyspy Kos w Dodekanezie brzmią humorystycznie. Jest to przeciwstawianie pchły słoniowi.-

Hiszpania : Kilku generałów zwróciło się do gen. Franco z żądaniem ustąpienia ze stanowiska i przywrócenia monarchii. Będąc generałami podobnie jak i on mają prawo zabierać głos w tych sprawach.-

P[illegible]

[illegible] : Jedno z czasopism tajlandzkich omawia szeroko kwestię inwazji [illegible] [illegible] [illegible] w Bułgarii, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] : [illegible] z artystów, [illegible] od jednego roku [illegible] z jednej [illegible] w drugą. Ich [illegible] z powodu [illegible] nie jest to [illegible] [illegible]

Hiszpania : Kilku generałów zwróciło się do gen. Franco z żądaniem ustąpienia ze stanowiska i przywrócenia monarchii. Będąc generałami podobnie jak i on mają prawo zabierać głos w tych sprawach.

Londyn, niedziela, dnia 31.X.43r. Kom. ang. poranny.
Serwis angielski i franc. europ.

Moskwa: Szybkie postępy wojsk sowieckich między Melitopolem a [illegible] doprowadziły do przecięcia na zachód drogi ucieczki z Krymu poprzez zdobycie Genicześka, położonego na tej linii, prowadzącej do Melitopola. Druga linja, prowadząca na zachód przez Perekop do Chersonia, jest pod groźbą szybkich postępów sowieckich [illegible], które doprowadziły już do zdobycia miejscowości [illegible] na przesmyku Krymu. Posuwając się wpoprzek stepów nogajskich, oddz. sow. zbliżają się wzdłuż szerokiego frontu do Chersonia [illegible] odzyskano wczoraj między Dnieprem a Krymem ponad 150 miejscowości [illegible] [illegible] Dniepru [illegible] [illegible] na południe [illegible] [illegible] [illegible] się [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] korespondent [illegible] Dniepru. Niemcy [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w pierwszym rzędzie [illegible] [illegible] [illegible].-

Stalin wydał wczoraj [illegible] [illegible] cześć Hulla i Edena [illegible] [illegible] [illegible] i USA [illegible] [illegible].- [illegible] [illegible] na głównym miejscu [illegible] [illegible] [illegible] konferencji [illegible] sukcesie. Oczekiwane jest powszechnie opublikowanie [illegible] [illegible].- [illegible] [illegible] konferencję jako olbrzymi sukces dyplomatycz. aljantów. Radio finlandzkie donosi, że w Sztokholmie ~~[illegible]~~ przebieg konferencji jest obserwowany z najwyższym zainteresowaniem. Sąsiedzi Rosji przywiązują olbrzymie znaczenie współpracy między Rosją a państwami zachodnimi.-

Front śródz. – Wczoraj w ciągu dnia "Latające Fortece" w eskorcie myśliwców wykonały gwałtowny nalot na Genuę, startując ze swych baz we Włoszech. Celem ataku były zakłady metal. "Ansaldo", dworzec towar., oraz fabryka narzędzi stal. "San Giorgio". Inna eskadra atakowała równocześnie objekty kolej. w Grosseto na 150 km. na płn.-zach. od Rzymu. [illegible] oddziały [illegible] armii zajęły miejscowość [illegible] tro [illegible] na odcinku centralnym. Na wybrzeżu [illegible] zdobyte [illegible] – [illegible] postępy VIII-ej armii. [illegible] Niemcy [illegible] rejon bagien pontyjskich, gdzie [illegible] prowadzili wielkie prace nad osuszeniem [illegible] Badoglio [illegible] po stronie Anglii [illegible], [illegible] ang. we Włoszech, gubernatora Gibraltaru gen. [illegible] Obecnie jest spotkanie się z przedstawicielami [illegible] partyj włoskich, jak również, a przywódcami opozycji antyfaszystowskiej hr. Sforza, oraz [illegible] Benedetto Croce. [illegible] oświadczył, że w jego rządzie będą reprezentowani wszystkie partje włoskie. Nie uważa siebie za przywódcę politycznego, lecz jedynie wojskowego [illegible] z chwilą wypędzenia Niemców z Włoch ustąpi [illegible] ze swego stanowiska.

Jugosławia – [illegible] pod [illegible] Belgradu oddziały powstańcze zmusiły do odwrotu kolumnę nieprzyjacielską [illegible] ciężkie straty. Pojedyńcze formacje powstańców [illegible] za granicę [illegible].

Front zach. – Wczoraj [illegible] nalot bombowców śred. RAF. na doki, oraz lotnisko pod Cherbourgiem.–

Brazylia – Samoloty brazylijskie [illegible] podwod. na wysokości [illegible] w pobliżu Rio de Janeiro.

Węgry : Komisja [illegible] parlamentu [illegible] posiedzenie w obecności premiera.–

Londyn, poniedziałek, dnia 1.XI.43r. Kom. mag. poranny.
[illegible], oraz front. europ.

[illegible]

Rosja. Kom. ros. z ub. nocy donosi, że prawie cała przestrzeń między dolnym Dnieprem a Krymem została przez Rosjan zajęta. Uwolniono ponad 200 miejscowości. Na wschód od Krymu zdobyto miejscowość Nowa-[illegible]jewka, znajdującą się od zach. z [illegible]niczewskim. W ten sposób przekroczono już w kier. zach. poprzednio przeciętą linię kolej. Melitopol-Krym. Dalej ku zachodowi Rosjanie zajęli miejscowość Czaplinka i zbliżyli się na odległość 14-15 mil ang. do drugiej linii kolej., prowadzącej z Perekopu na Chersoń. Według doniesień koresp. oczekuje się, że w ciągu najbliższych 24-ch godz. również i ta linia kolej. zostanie przecięta. Niemcy przygotowują rozpaczliwe kontrataki wzdłuż wybrzeża Morza Zgniłego, by zyskać na czasie i przywrócić porządek w odwrocie, ale mimo tego muszą się ciągle wycofywać pod naporem szybko posuwających się Rosjan. Straty w sprzęcie woj. olbrzymie, znaczna ilość jeńców. Między oddz. niem. walczącymi u ujścia Dniepru, a formacje, walczące na odcinku Melitopola Rosjanie wbili klin, rozdzielając je. Poniżej Nikopola Rosjanie dotarli szerokim frontem do linii Dniepru. Niemcy próbują pod Nikopolem przeprawiać materiał woj. przez Dniepr, przyczym jednak ponoszą ciężkie straty.— [illegible] Rosjanie posunęli się przeciętnie [illegible] mil ang. w kier. połud. zach. na odcinku [illegible]owska.— Bitwa pod Krzywym Rogiem dochodzi do niesłychanej gwałtowności. Niemcy rzucają do walki wszystkie swoje rezerwy.—

W ciągu dnia wczorajszego trzej ministrowie spraw zagr. ponownie się spotkali, a eksperci przez cały dzień opracowywali szczegóły [illegible]. Reuter donosi, że prace nad redakcją tekstów zostały prawie, że ukończone.— Koresp. pras. donoszą, że ogłoszenie wyników konferencji oczekuje się każdej chwili.—

Front włosk.: Okryty sojusz. bezwzględnie linje kolej. na półn. od Neapol. Środek i prawe skrz. V-tej armji ameryk. posuwa się w kier. na Venafro / miejscowość położona na półn. od masywu górskiego Matese wzdłuż drogi kolej. [illegible] do Isernia.-
VIII-ma armja bryt. posunęła się dalej na niewielką odległość, a jej lewe skrzydło znajduje się obecnie w odległ. 1 mili ang. od Teano.-
Nader gwałtowne ulewy wzdłuż całego frontu niezwykle utrudniają dalsze postępy.-
Koresp. donoszą, że w sobotę oddz. npl. dwukrotnie przekroczyły dolny bieg rzeki Trigno, jednakże za każdym razem zostały odrzucone.-
Hr. Sforza oświadczył wczoraj na konferencji pras. w Neapolu, że przyjmie każdą funkcję, jaka mu zostanie zaproponowana w łonie rządu. Wracając do kraju po 19-tu latach wygnania stwierdza, że marszałek Badoglio jest w chwili obecnej najlepszym kierownikiem rządu włoskiego, jakiego sobie można wyobrazić. Należy z nim współpracować w największym zadaniu, jakim jest wyrzucenie Niemców.-
Z dniem dzisiejszym w Płn. Afryce przestaje obowiązywać zaciemnienie, z wyjątkiem kilku większych miasta.-
Grecja.: Z Kairu donoszą, że gen. Zervas zmusił Niemców do odwrotu i zadał im ciężkie straty.-
Front zach.: W dniu wczorajszym ponowny nalot RAF. na lotniska koło Cherbourga, oraz objekty kolej. we Francji płn. Straty npl. dwa samoloty, własne również dwa.- Samoloty wywiad., które wykonały lot nad Cassel w sobotę, donoszą, że wciąż jeszcze płoną pożary, wywołane nalotem z dnia 22.X.43r.-
USA.: Wczoraj w Waszyngtonie amb. ang. lord Halifax oświadczył, że sytuacja zbliża się niewątpliwie do punktu krytycznego i kulminacyjnego. W szczególności wewnętrzna sytuacja Niemiec osiągnęła fazę, w której wszystko jest możliwe.-

Zasoby ludzkie i materiałowe Rzeszy są naprężone do ostateczności i niem. sztab generał. musi być z tego powodu mocno zaniepokojony. W szczególności wewnętrzna organizacja Rzeszy znajduje się obecnie pod taką presją potrzeb we wszystkich dziedzinach, że niedomagania w jakiejkolwiek dziedzinie np. transportu, wyżywienia, czy odzieży może doprowadzić do załamania się całości. Mimo wszystko będzie lepiej, jeśli będziemy przygotowani na możliwość jeszcze długiego oporu Niemców. Na zapytanie jednego z dziennikarzy, co przyszłych granic Niemiec, ambasador oświadczył, iż jest rzeczą bardzo możliwą, że w czasie konferencji moskiewskiej jest omawiana sprawa zredukowania terytorium niem.-

Dziś o północy upływa termin rozejmu w przemyśle węglowym, zawartego w czerwcu b.r. W razie niepowodzenia konferencji kierownictwa przemysłu woj. z przewódcą górników węglowych Lewisem grozi

Jak wiadomo pres. Roosevelt zapowiedział, że kopalnie węgla muszą funkcjonować za wszelką cenę.- min. Informacji ogłasza dane co do obecnego zapotrzebowania na naftę. Ogromna większość dziennego wydobycia ropy naft. USA., wynoszącego 600.000 beczek jest przeznaczona na cele wojenne. Jedna dywizja zmotoryzowana zużywa 120 galonów na każdą milę ang. pochodu. Ogółem zużycie benzyny w obecnej wojnie jest osiemdziesiąt razy większe, niż w czasie wojny poprzedniej. Benzyna ma zastosowanie nietylko dla pojazdów mechanicz., samolot. i floty, ale również w szpitalach, kuchniach, obsłudze reflektorów, warsztatach i t.d.+

Ocean Spokojny : W czasie nalotu na Rabaul "Liberator"y zrzuciły 115 ton bomb, niszcząc 20 samolotów na ziemi, a nadto w powietrzu zestrzeliły 22 samoloty spośród atakujących 40. Wielki skład amunicji wyleciał w powietrze. Cztery samoloty własne nie powróciły.-

Na Nowej Gwinei oddz. sojusz. zbliżają się do Madang.- W ciągu października 775 samolot. jap zestrzelono, a 220 uszkodzono. Ponadto Japończy stracili ponad 160 jednostek morskich, w tym j krążowniki i siedem kontrtorpedowców, a oprócz t znaczna ilość została uszkodzona. W ub. miesiąc osiągnięto również rekord pod względem tonażu zrzuconych bomb, oraz ilości indywidualnych lo

Indje : Przywódca ligi muzułmańskiej Dżina oświadczył, że niezależnie od tego kto ponosi odpowiedzialność za klęskę głodu w Bengalu, przy cie z pomocą jest naglące, gdyż tysiące ludzi da z głodu. Zwrócim się z apelem o pomoc do wi królny, oraz do premiera, by w najbliższej deba parlamentarnej w Izbie Gmin wyjaśnił stanowisk rządu. Nie wolno dopuścić do rozszerzenia się głodu na inne prowincje.

